

תמים במעשיו

יוצא לאור ע"י
ועד התמימים העולמי

עיצוב ועיצוב: *y.w. graphicdesign*

המחיר: 10 ש"ח

פתח דבר

'תמים' - כך מכונה הוא אותו בחור הלומד בישיבת 'תומכי תמימים'. עפ"י מאמר הבעש"ט ששמו של כל דבר מורה על תוכנו ועניינו, כך גם השם "תמים" מורה על עניינו של התלמיד בתומכי תמימים.

דרישתם של רבותינו נשיאנו - נשיאי הישיבה היתה, שכל מעשיו ופעולתיו של בחור הלומד בישיבה יהיו "תמימים" - מושלמים.

לימוד תורתו מושלם הוא, וכפי שביאר הרבי הרש"ב, שהישיבה נקראה בשם "תומכי תמימים" משום שהלימוד בה באופן של "תמימות", אין מסתפקים בלימוד ה'נגלה' בלבד, אלא לומדים אף את תורת החסידות. ולא זו בלבד, אלא גם אופן לימודו מושלם - מתוך ראת שמים וכו'.

אך אין זה מספיק. גם מעשיו והנהגותיו של ה'תמים' אף הם "מושלמים", 'תומכי תמימים' אינה מסתפקת בכך שלימודו של ה'תמים' יהיה כראוי, אלא כל יומו הוא "מושלם".

ואכן, יומו של 'תמים' אינו כיומו של בחור בשאר הישיבות. החל מהקימה בבוקר, ממשיך בהכנתו ובעמידתו להתפלל, ולאחר מכן בעת התפילה, וכך גם באופן לימודו מיוחד ושונה הוא ה'תמים'. לא זו בלבד, אלא אף בזמני ההפסקות - גם אז הוא שונה, כל הנהגותיו צריכות להיעשות ב"ראת שמים חסידית".

בנוסף לכך, זכינו בהוראות ומעשים המיוחדים רק לנו, חסידי חב"ד, כגון התועדויות, ההתעסקות בהפצת המעיינות חוצה ועוד ועוד.

אך דא עקא, הוראות ודרישות אלה, פזורות הן בריבוי מקומות ונאמר בזמנים שונים, ולא תמיד יודע כל אחד היכן למוצאם ומהם דרישות הרבי ממנו. לכן, על מנת שיקל על כל 'תמים' לדעת סדר יום של תמים, מהו - הננו מוציאים לאור ליקוט "תמים במעשיו".

ה"ליקוט" נכתב בסדר מסודר לפי נושאים, החל מסדר יומו של תמים, אופן תפילתו ולימודו, וממשיך בעניינים הנוגעים בחיי היום-יום של הבחור ובהוראות המיוחדות של הרבי הנדרשות מתמימים בפרט ומחסידים בכלל. כמפורט בתוכן העניינים.

כל הוראה ונושא הינם עולם שלם בפני עצמו, ולא ניתן במסגרת זו להביא את כל דברי הרבי על הנושא. לכך השתדלנו להביא את הדברים הנוגעים למעשה בצורה ערוכה ומתומצתת, תוך הדגשת החשיבות שבכל דבר ודבר.

יש להדגיש, כי כמה מהדברים המובאים בליקוט אינם 'הנהגה חסידית' גרידא כי אם הלכות פסוקות, אך כאן הם הובאו בהשקפה מנקודת המבט החסידית עם דברי הרבי עליהם.

ליקוט זה אינו מתיימר כמובן להוות תחליף לעיון ויגיעה במקורות הדברים, ומהווה מהדורה ראשונית שאינה מקיפה את כל ההוראות והדרישות של רבותינו נשיאנו מתלמידי התמימים. על מנת שכל אחד יוכל לעיין בעצמו ב"דברי הרב" במתכונתם המקורית, הובאו בסוף הליקוט "מראי מקומות" מהם נלקטו הערכים הכתובים בקובץ זה.

בקשתנו שטוחה לפני כל מי שיש בידו הערות והארות, הצעות ותיקונים לשלוח אותם למערכת לכתובת המייל dah770770@gmail.com על מנת שנוכל לתקנם במהדורה הבאה.

לעריכת קובץ זה הסתייענו רבות בספרים שכבר יצאו לאור המלקטים את הוראותיו של הרבי לתלמידי התמימים, כמו "דעם רבינ'ס קינדער" בהוצאת אהלי תורה ו"תומכי תמימים" בהוצאת קה"ת, ותודתינו נתונה להם על כך.

תודתינו נתונה למי שעמלו על עריכת הליקוט, הת' אהרן שי' מינצברג והת' אלעזר שי' הלוי חפר, ולהרה"ח דב מנחם שי' דברוסקין, והרה"ח יעקב יוסף שי' קופרמן, על הגהת החומר, הייעוץ וההכוונה. תהי משכורתם שלימה מן השמים.

יהי רצון שאכן ליקוט זה ישיג את מטרתו, ויחזק את הליכת תלמידי התמימים ב"דרכיו אשר הורנו" ואת התקשרותם לכ"ק אדמו"ר, ונזכה במהרה להתראות עם כ"ק אדמו"ר - "מלך ביפיו תחזינה עיניך" בגאולה האמיתית והשלימה, "קהל גדול ישובו הנה" תיכף ומיד ממש.

ועד תלמידי התמימים העולמי

ימי ההכנה ליום ההילולא ג' תמוז
תשפ"ג - שנת הקהל

תוכן עניינים

7	ראשית עריסותיכם
23	עבודת התפילה
35	השיעורים היומיים
47	לימוד התורה
63	קיום הוראותיו
75	'מבצעים'
87	בחי היום יום
101	התקשרות
119	להביא לימות המשיח

ראשית עריסותיכם

“דער אויבערשטער האט געהייסן לערנען חסידות, גיין אין וואסער און געבן צדקה (פארן דאווענען)” [הקב”ה ציווה ללמוד חסידות, ללכת למקווה ולתת צדקה ולפני התפילה]!

במילים בלתי רגילות אלו, השתמש הרבי לתאר את טעותם של אלו החושבים שההכנות לתפילה גוזלות מהם זמן יקר אשר יכולים לנצל להשקעה והתמדה בלימוד התורה. הרבי הסביר שטעות זו נובעת מכך ששוכחים על כך שהתורה היא “חכמתו ורצונו של הקב”ה”, ואם כן איך אפשר שעניינים אשר הקב”ה ציווה עליהם, יהוו הפרעה ללימוד התורה שהיא חכמתו ורצונו! כמה פעמים הרבי חזר על פתגמו של אדמו”ר הריי”צ ש”ראשית עריסותיכם” - מיד כאשר יהודי קם ממיטתו, “תתנו להוי’ תרומה”, עליו לתת את הזמן להשם.

חסידים חונכו שתחילת היום מוקדשת להתבוננות בחסידות ולעבודת התפילה, כדי שכל היום יהיה “מואר באלוקות”.

בפרק שלפניכם מובאות כמה מהוראות הרבי והנהגות הנוגעות ל”ראשית עריסותיכם”.

ראשית עריסותיכם

אמירת "מודה אני"

"התחלת היום היא "מודה אני לפניך", ביטול בתכלית, שכן, כל מציאותו ("אני") אינה אלא (הביטול וההודאה להקב"ה (מודה . . לפניך") . . כלומר:

כל מציאותו באמירת "מודה אני" של האדם אינה אלא ההודאה להקב"ה . . היינו, התמסרות והתאחדות בתכלית עם הקב"ה . . ואמונה זו נעשית היסוד לעבודה דכל היום כולו - שגם כאשר נרגשת מציאותו וצרכיו כו', יהי' חדור בהביטול והקבלת עול".

יוקר רב מייחס הרבי לאמירת "מודה אני" של יהודי. בשיחות רבות מספור, הדגיש הרבי את המעלה העצומה והחשיבות הרבה שיש באמירה זו, ועל כך שהיא מורה על חוזק ועוצם הקשר המהותי והעצמותי שיש ליהודי עם הבורא.

מובן עם כן, שאינה דומה אמירת "מודה אני" בכל העולם, לאמירת "מודה אני" אצל חסיד.

אין אמירת "מודה אני" מסתכמת בהודאה גרידא לה' על שהחזיר את נשמתנו לעוד יום, אלא גילוי הקשר הפנימי והעצמי של יהודי עם

הקב"ה, וממילא ההכרה בכך שכל היום כולו, מתחילתו ועד סופו צריך להיות חודר בכך ש"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני".

ידועה במיוחד שיחת ש"פ תולדות תשנ"ב בה מפליא הרבי בגדול מעלת אמירת "מודה אני" של יהודי: "התחלת היום דכאו"א מישראל - מקטן ועד גדול - היא באמירת "מודה אני לפניך כו" תיכף ומיד כשניעור משנתו - לפני נט"י, היינו שהיסוד לעבודה דכל היום כולו הוא הביטול וההודאה להקב"ה עד כדי כך שעוד לפני שנרגשת מציאות האדם "אני", ישנו כבר הביטול וההודאה להקב"ה "מודה", שזהו הביטול וההודאה שמצד העצם שבנפש לא בחי' והרגש שבה.

פנינים

ר' נחום סטילרמן שימש בנערותו כנער שליחיות במכולת שהייתה שייכת לאביו. בין הלקוחות שקנו במכולת זו - ששכנה בשכונת 'קראון הייטס', היתה הרבנית חנה - אימו של הרבי.

באחת הפעמים שהביא נחום הצעיר משלוח לבית הרבנית, שאל אותה בתמימות "מהי התפילה החביבה על הרבי?"

"כל התפילות הן חשובות", השיבה הרבנית, "אבל, אתה צודק, בטח יש אחת שחשובה יותר מהשאר. אינני יודעת איזו תפילה היא זו אצל הרבי, אך בפעם הבאה שיהיה כאן אשאל אותו בשמך".

בשבוע שאחר כך, כאשר הביא לה משלוח נוסף, אמרה לו הרבנית, "אני שמחה כל כך שיש לי תשובה לשאלתך, זו תפילה מאוד קצרה", היא אמרה. "זו התפילה הראשונה שאנו אומרים בבוקר - 'מודה אני לפניך, מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך".

"זה הכל?", שאלתי. "כן", אמרה הרבנית, "זו התפילה החביבה על הרבי".

אמירת ברכות השחר

“החייטני כמים קרים על נפש עייפה”

כך, במענה נפלא ונדיר זה, ענה הרבי לילד קטן שכתב לו על החלטתו הטובה, לומר בכל בוקר ברכות השחר מתוך הסידור.

באחת משיחותיו, דיבר הרבי על החשיבות הגדולה שיש באמירת “ברכות השחר” בכוונה ובמתינות, ודווקא מפני שברכות השחר, נאמרים בסמיכות לזמן הקימה, ולעיתים קשה לאומרם מתוך כובד ראש ובריכוז, ולכן יש להקדיש לכך תשומת לב רבה.

מספר פעמים הורה הרבי על גודל החשיבות שיש באמירת הברכות, ובעיקר, הצורך לאומרם בסמיכות לזמן הקימה, וכמובן שאין ללמוד דבר קודם אמירתם.

בספר ‘היום-יום’ מורה הרבי על כך שאין לברך ברכות השחר קודם רחיצת הפה. כמובן שיש לומר את ברכות השחר עם כובע חליפה כמו כל דבר שבקדושה, וכמובן מתוך רצינות וכובד ראש ומתוך הסידור, וכמוזכר לעיל, הצורך להתחזק במיוחד בדבר זה, דווקא משום שלעיתים קרובות נאמרים ברכות השחר בזמן דחוק.

לסיום, ולהדגשת היוקר והחביבות המיוחדת שיש באמירת ברכות השחר, ראוי לציין את דברי הרבי ביחס להנהגתו של הרבי הרש"ב בעת אמירת ‘ברכות השחר’, והם:

א. היה אומרם ללא חגירת אבנט.

דבר זה מורה על קדושתם של ברכות השחר, שאף שהיהודי לא התכונן לפני אמירת הברכות ואף לא חגר אבנט - שעניינו הוא להפריד בין ראשו וליבו לערוה - הרי עדיין יש בכוחו של היהודי לאומרם בקדושה ובטהרה.

ב. היה אומרם תוך כדי שהיה מסתכל בחלון.

הנהגה זו מורה ע"כ שבכל מעמד ומצב שיהיה היהודי, ואף ששקוע בענייני העולם, יכול הוא "לפתוח החלון" ולהתקשר עם הקב"ה.

פנינים

ר' חיים בן-ציון רסקין ע"ה היה חסיד מקושר בהתקשרות פנימית ועצמית לאדמו"ר הרש"ב. במשך השנים זכה להיות בן-בית אצל אדמו"ר הרש"ב. הרבי קירב אותו באופן יוצא מן הכלל ואף היה מקבל אותו ל'יחידות' גם בזמנים שלא קיבל אנשים ומסר לו כמה וכמה הוראות אישיות וכלליות, וכן הטיל עליו שליחויות שונות בענייני עסקנות ציבורית.

פעם נתקל ר' חיים בן-ציון בכמה בעיות, בעיה עם השכן שלו ובעיה נוספת עם אחד מידידיו. נסע ר' חיים בן-ציון אל אדמו"ר הרש"ב, והרבי הורה לו לומר את ברכות השחר - שם מבקשים שתצילנו משכן רע ומפגע רע, בכוונה ובקול רם.

ואכן, הרה"ח ר' מענדל פוטרפס ע"ה העיד שר' חיים בן-ציון היה אומר תמיד ברכות השחר בקול רם.

טבילה במקווה

"זה (טבילה במקווה בבוקר) נוגע לא רק ללימוד החסידות, אלא לטהרת הגוף והוספה בכלל בחיזוק האמונה . . . השראת אלוקות וכו', ובפרט כשהמדובר בנוגע לנוער ולאלו הנמצאים בארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה עד אחרית שנה . . ."

"תפילה - לאחרי הקדמת טבילה במקווה: לא מבעי טבילת עזרא,

שזהו דבר המוכרת, אלא טבילה בכלל שמביאה לידי (תוספת) טהרה .
 . כי טבילה אותיות הביטל, וזוהי ההכנה להביטול דתפילה”.

חסידיים לאורך כל הדורות מסרו את נפשם על טבילה במקווה, ובימי החורף הקרים אף היו שוברים את הקרח בנהר על מנת שיוכלו לטבול לפני התפילה.

הטבילה מועילה לתפילה שתהיה מקובלת יותר ומעלה את האדם למדריגה גבוהה יותר.

מלבד הטעמים עפ”י חסידות, הרבי מציין לכך שגם על פי נגלה יש לכך הסבר - שהאדם בקומו בבוקר הינו ככהן המתכונן לעבודתו, והרי אין נכנסים לעבודה אלא בטבילה תחילה.

למרות החשיבות העצומה של הטבילה, בדורות הקודמים לא כולם היו טובלים מדי יום, ובדרך כלל רק ב’שני וחמישי’ ובערב שבת. בדורנו אמנם נתקבל הדבר לחוק ומנהג לטבול מדי יום. הרבי הזכיר כמה וכמה פעמים את דברי אדמו”ר הזקן בלקוטי תורה שישנם שלוש הכנות הנדרשות לתפילה, ואחת מהם היא טבילה במקווה, וכפי שהתבטא רבינו: **דער אויבערשטער האט געהייסן . . גיין אין וואסער** (לפני התפילה)...

פנינים

מספר ר’ הלל זלצמן: “בסמרקנד היו ‘הרגשים’ חסידיים שהפכו למנהג או חוק חסידי. למשל, ניגוב הגוף אחרי מקווה היה מופרך ומאוס לכל אחד... אלו שהיו מתנגבים אחרי המקווה היו משולים בעינינו לדמותו של הבעל-בית המגושם שמרגיש שצריכים לומר לו תודה על כך שהולך למקווה...”

”אמנם משיחת הרבי בראש חודש חשוון תשמ”ג משמע שכן יש

להתנגב אחרי המקווה, ויש המהדרים בזה משום 'התקשרות', אך למקלחת אחרי המקווה אינני מבין איך יש מקום..

"בכלל זכורני שכאשר היו מתלוננים לפני ר' בערקע חן שמי המקווה מלוכלכים מסריחים או קרים הוא היה עונה תמיד: "כן, נכון, אנחנו מלוכלכים, מסריחים וקרים". אני רק מתאר לעצמי מה הייתה תגובתו של ר' בערקע אילו ראה את אלו שמתקלחים אחרי המקווה..."

אכילת מזונות לפני התפילה

"אם לקולי ישמע . . יאכל קודם התפילה, היינו מזונות ג"כ ..."

ב'היום יום' יו"ד שבט מובא מאמרו של אדמו"ר הצמח צדק לכלתו הרבנית רבקה **"בעסער עסען צוליב דאווענען ווי דאווענען צוליב עסען"** [= מוטב לאכול בשביל להתפלל, מלהתפלל בשביל לאכול]... סימומו של הפתגם הוא שיש לעשות זאת בשמחה. **"מני אז"** כותב אדמו"ר הרי"צ, **"נהי' להלכה פסוקה בעסער עסען צוליב דאווענען, ווי דאווענען צוליב עסען"**

הרבי הסביר שדורנו זה הוא דור חלוש, ואי האכילה לפני התפילה עלולה להזיק לכוונה בתפילה. וכפי שאמר הרבי ביחידות לר' יצחק מאיר גורארי **"די מזונות פארן דאווענען דאס מוז מען האבן, וויילע אז ניט איז דאס מבלבל לתפילה (בימינו אלה).** [= המזונות לפני התפילה זה מוכרח להיות, כיוון שאם לא, זה מבלבל לתפילה (בימינו אלה)]. על כן, מי ש'מתפלל' כמו שצריך, עליו לאכול מזונות לפני התפילה כדי שיהיה לו כח לכוון ולהאריך בתפילה, ולא "להחמיר" כביכול על עצמו בעניין זה. (כמובן, האכילה צריכה להיות לשם התפילה, ולא לשם האכילה...)

אף שהסיבה הפשוטה לאכילה לפני התפילה היא - כאמור - מפני חלישות הדור, בפנימיות וברוחניות העיניים - הטעם הוא מפני שבירור

הגשמיות נעשה קל יותר בדורות האחרונים, לפי שבנ"י עוסקים כל הזמן בבירור הניצוצות, וכבר נתבררו ריבוי ניצוצות. לכן, גם קודם התפלה ישנו הכח לברר את הדבר הגשמי, אלא שזהו רק כאשר הדבר נעשה בשביל התפלה.

הרבי למד מכך הוראה, שבימינו אלה יש כח לצאת מכל המיצרים והגבולים, ו"לא נפלאות היא", צריכים רק לעסוק ולפעול בדבר.

פעם אמר הרבי למישהו אודות אכילת מזונות לפני התפילה: "פון א מנהג חסידים איז ניטא וואס צו שעמען" [ממנהג חסידים אין מה להתבייש]....

פנינים

סיפר הרב אהרן יעקב שווי ע"ה: "אחי, הרב אייזיק שווי ע"ה היה מהדר שלא לאכול קודם התפילה. כשנכנס ליחידות, אמר לו הרבי: "שמעתי שאתה לא אוכל קודם התפילה וזה לא נכון לעשות ככה. תתחיל לאכול בכל יום קודם התפילה, וכדי לתקן את מה שעד עתה לא אכלת קודם התפילה - תשפיע על כל החברים שלך שיתחילו לאכול קודם התפילה!"

לימוד חסידות לפני התפילה

"הזמן המסוגל ללימוד דא"ח הוא בבוקר קודם התפילה. . המחשבה בדא"ח בטלית ותפילין קודם התפילה פועל הרבה בתפילה שאחר כך ובהנהגה בכל היום ועצם המחשבה היא באופן אחר מכמו בזמן אחר וקרוב אל עצמו יותר, וממילא פועל יותר והא בהא תליא - זה תלוי בזה". כך מסכם הרבי הרש"ב את המעלה העצומה ואת הצורך החיוני ללמוד חסידות משך זמן קודם התפילה.

לכל לראש, יש לדעת שלימוד חסידות וההתבוננות בגדולת הא-ל כהכנה לתפילה, אינה חידוש חסידי וכדו' אלא הלכה פסוקה וברורה וכפי שכותב רבינו הזקן בשו"ע "קודם התפילה יחשוב מרוממות הא-ל יתברך ושפלות האדם ויסיר כל תענוגי אדם מלבו".

הדרך להתבונן ב"רוממות הא-ל יתברך" הוא ע"י לימוד תורת החסידות שנתגלתה ע"י הבעל שם טוב הקדוש, דווקא היא מלמדת את האדם מהי "רוממות הא-ל" וכיצד ניתן להגיע להכרה בה.

כמו-כן, ראוי שהלימוד וההתבוננות יהיו קודם כל תפילה, גם במנחה וערבית, אך בעיקר ההדגשה היא לפני תפילת שחרית, וכפי שנכתב לעיל מדברי אדמו"ר הרש"ב.

באחת מההתוועדויות, ביאר הרבי עומק נוסף בגודל ההכרח ללמוד חסידות לפני התפילה, בכך שדווקא הלימוד בתורת החסידות - שעניינה לבאר ולגלות ליהודי על גדולת ה' מחד, ושפלות האדם מאידך, הרי זה גורם ליהודי שתפילתו תהיה "בקשת צרכיו" - שזהו עניינה של התפילה עפ"י תורה - משום שמשתוקק להידיבק באלוקות. וממילא מובן, אשר יהודי שאינו לומד חסידות לפני התפילה, הרי לעולם לא יחוש את גודל נחיתותו, ולא יעורר כלל צימאון להתחבר ולהתקשר עם אלוקות, ולעולם תפילתו לא תהיה "בקשת צרכיו" לאמיתתה, וכפי שמתבטא הרבי "יהודי שאינו לומד תורת החסידות, "א עולם שער" - יכול לחיות שבעים שנה מבלי לטעום טעמה של תפילה אמיתית".

באיגרותיו של הרבי הרי"צ מצאנו ביטויים מעניינים בהקשר זה, "דזה כלל ידוע אז מיא קאן זעך ניט שטעלן דאווענען [= דלא ניתן להתחיל בתפילה] בהתעוררות אהבה ויראה, שלא יהי' הקדמת התבוננות, וההתבוננות, הנה בהכרח שיוקדם לו הלימוד", התבטאות נוספת ישנה מהרבי הרי"צ "און אז מיא לערינט דוואנט זיך און אז מיא דאווינט לעבט מען" [= כשלומדים אפשר "להתפלל" וכשמתפללים אפשר "לחיות"].

במכתב הבא, אותו כותב הרבי לא' שהתאונן ע"כ שאין הוא מרגיש כיצד פועלת עליו התפילה, מבאר הרבי שהעדר לימוד חסידות לפני התפילה שולל את האפשרויות שהתפילה תהיה כדבעי, וממילא גם שתפעל על חיי היום-יום של המתפלל:

"ומה שמבקש עצה בהנוגע לענין התפילה - שאינו מרגיש ענינה במחשבה דבור ומעשה ואינה משפיעה עליו, הנה אין פלא בדבר, לאחר פסק המשנה "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", ופרש"י "הכנעה (ושפלות)", שלשון המשנה בזה הוא ציווי וגם הודעה - שאי אפשר שתהיה התפילה כדבעי אם אין הקדמת ענין ההכנעה.

וענין ההכנעה אי אפשר שיבא מצד עצמו, כיון שהאדם הוא מציאות. ונוסף על זה הרי יצרו הרע אקדמיה לטעניתיה.

אבל - בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, שהתורה מגלה תרופה גם לענין הישות והמציאות שממנה הגאווה, והוא על ידי לימוד שיכול להביא להכנעה וביחד עם זה גם לעבודה (זו תפילה) מתוך שמחה. וכמרז"ל שאין עומדים להתפלל אלא מתוך שמחה. והוא לימוד החסידות, דא"ח, המביא לאהבתו (שמעורת שמחה) ויראתו (שמעורת הכנעה ושפלות)".

פנינים

את החשיבות הרבה בלימוד חסידות לפני התפילה ניתן ללמוד מכך שהרבי דאג לעניין זה גם "מחוץ לליובאוויטש", כפי שרואים באפיזודה הבאה:

כאשר ביקר האדמו"ר מרחמסטריווקא בשנת תשכ"ז אצל הרבי התענין אצלו הרבי בסדרי הלימוד בישיבת 'מאור עינים' - בה לומדים בחורי חסידות רחמסטריווקא.

האדמו"ר מרחמסטריווקא ציין שבמשך השבוע לומדים גמרא הלכה ופוסקים ואילו בשבת מוסיפים ללמוד חסידות.

שאל הרבי, מדוע שלא יהי' שיעור חסידות קבוע? מדוע שלא ידע בחור חסידי איך צריך להתפלל?

וסיים הרבי, שכאשר כתוב במשנה: "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש", וכנפסק בשולחן ערוך, הרי הכוונה היא כפשוטו להתבונן בגדולת ה', ולא ניתן להגיע להתבוננות זו מפרשת "ויגש אליו יהודה", אלא רק ע"י לימוד פנימיות התורה, דברי אלוקים חיים, שהיא מבארת גדולת ה'!

פרק תניא

בשבת פרשת אחרי תשמ"ט עורר הרבי על חיזוק והוספה בלימוד התורה, ומנה שיעורים ועניינים שונים בהם יש להוסיף. ביניהם עורר הרבי גם כן על "המנהג טוב שנהגו חסידים בדורות שלפנ"ז וגם בדורנו ללמוד פרק תניא בכל יום לפני תפילת הבוקר. וכדאי לפרסם ולחזק מנהג זה שבקימו ה"ז קיום מ"ע מה"ת לימוד תושבע"פ בחלקה הלא מוגה של השיחה, מובא שהרבי הוסיף: "ולפלא שמנהג זה אינו מפורסם אף שגם בדורנו היו חסידים שנהגו כן כפי שראיתי בעצמי אצל חסידים בדורנו. (כ"ק אדמו"ר שליט"א חי"ך ואמר:) לא שאלתי אצלם אם לימוד זה הוא גם לפני התחלת התפלה ממש כולל גם לפני אמירת "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך או לאחר אמירת "הריני מקבל כו" ומסתבר לומר שלימוד זה הי' לפני התחלת התפלה ממש, גם לפני אמירת "הריני מקבל כו", כלומר שתחילה למדו פרק תניא ורק אח"כ פתחו הסיפור החל מ"הריני מקבל כו".

יש להדגיש, שלימוד פרק תניא לפני התפילה הוא בנוסף ובשונה

משיעור התניא היומי, שככל השיעורים יש ללומדו לאחר התפילה, כפי שיפורט במקומו.

פנינים

בהתוועדות "סיום הלכות ברמב"ם" שנערכה ב770 בט"ו שבט תשנ"ב, עורר ר' דוד רסקין על חשיבות לימוד פרק תניא לפני התפילה, ובהקשר לכך סיפר את הסיפור הבא:

בחור אחד, כתב לרבי בעת כניסתו ליחידות את סדר יומו, אך לא הזכיר אודות לימוד פרק תניא לפני התפילה. פנה אליו הרבי ושאל: "ומה עם המנהג ללמוד פרק תניא קודם התפילה? האם המשפיע אצלכם לא עורר על דבר זה?"...

נתינת צדקה לפני התפילה

"יתן בכל יום (לפני התפילה) צדקה. אם אין קופת צדקה - יניח את המטבעות בצד, עד שיגיע למקום שיש בו קופת צדקה".

"נסתפק במה שכתבתי בנתינת צדקה, שיתן לפני התפילה פרוטה או שתיים וכו', באם לא ימצא עני על אתר - הנה ידוע שבכגון דא מוסרים הצדקה לגבאי צדקה או לקופה של צדקה (א צדקה פושקע)".

נתינת צדקה לפני התפילה הינה הלכה פסוקה בשולחן ערוך. מקור הדברים הוא מהגמרא בבבא בתרא האומרת כי "רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי" ודרש על כך את הפסוק "אני בצדק אחזה פניך".

באגרת הקודש ס"ח מסביר אדמו"ר הזקן כי תפילה ממשיכה למטה הארה ונקראת חסד ה'. היות וכל ההמשכות מלמעלה תלויות בעבודת האדם, לכך, אם האדם מתנהג בחסידות להשפיע חיים וחסד כך מעורר למעלה חסד ה' המתגלה בשעת התפילה.

פעם הסביר הרבי שנתנית הצדקה - יחד עם שאר ההכנות הנעשות קודם התפילה - היא כפיצוי של האדם מהמדידות וההגבלות של מציאותו. כאשר ראשית כל דואג הוא לנתנת צרכיו של יהודי אחר ולא אודות צרכיו הוא. דבר המביא לקיום שני הפירושים במילה "תפילה" - לשון חיבור ולשון ביטול. בשעה שיהודי יוצא מעצמו ומתבטל - אזי יכול להתחבר ולהתקשר עם הקב"ה.

במקום נוסף כותב הרבי שנתנית צדקה לפני התפילה מוסיפה בכונת התפילה.

הרבי אף הראה 'מעשה רב', ובכניסתו לתפילה חילק תמיד לילדים מטבעות לצדקה, וכן שם בעצמו כמה מטבעות בקופת הצדקה.

לימוד פרק מ"א לפני התפילה

בריבוי מענות קודש כמו במכתבים רבים מורה הרבי על הצורך בלימוד פרק זה עד תיבת "המלך" (תחילת עמוד ב') ועל הצורך לשנונו שוב ושוב, דבר המועיל לריבוי עניינים וביניהם לעניין העצלות, חיזוק בטחון בה', יראת שמים וכו'.

לימוד פרק זה, מקובל היה בפי זקני החסידים שיש ללומדו דווקא קודם התפילה, הטעם לזה הוא כנראה מפני שבפרק זה, ובעיקר בתחילתו מבואר העניין ד"והנה הוי' ניצב עליו", שההתבוננות בעניין זה מעוררת אצל היהודי את ההכרה ב"רוממות האל יתברך" - ובכך יש לעסוק קודם התפילה וכפי שיבואר לקמן.

במענה לבחור שכתב לרבי "הנני רוצה לפשוט כמה ספיקות שיש לי בכמה דברים שאמר כ"ק אד"ש אלי . . . לכן הנני מבקש את כ"ק אד"ש להסביר לי . . . אם זה מה שכתבתי הוא נכון".

בהמשך המכתב שם, כותב הוא לרבי "והדרך להגיע - שיוחק במוחי שהוי' נצב עליו וכו' - לפי השערתי עד עתה חשבתי שזהו ע"י שאחשוב קודם התפלה בהענינים המובאים שם בתניא פרק מ"א, וכן בתפלה לחשוב בהפסוקים שיכולים להביא לידי יראה. ומזה יבוא שכל היום ישאר רושם שהוי' נצב עליו. זהו מה שחשבתי".

כתשובה ע"כ, מחק הרבי את התיבות "חשבתי ש", וסימן קו תחת התיבות "זהו ע"י שאחשוב. . בהענינים המובאים שם בתניא פרק מ"א וכן בתפלה לחשוב בהפסוקים שיכולים להביא לידי יראה".

לעיתים, הרבי אף היה מעודד ומעורר בחורים שהתאוננו על כך שלפי דעתם אין ההתבוננות משפיעה עליהם כלל, וכמו במענה הבא:

"במ"ש שההתבוננות בפרק תניא מ"א מהתחלתו עד לעמוד ב' תיבת המלך הננו רחוק מזה, אל יתרשם מפתויי היצר אלה, כי אם יחזור על הענין במחשבתו איזו פעמים ובמילא ישתתקו טענות היצר".

פנינים

יחס מיוחד קיבל ר' יצחק מאיר גורארי' מהרבי, בעת ימי בחרותו אף זכה לקבל מהרבי התייחסויות והדרכות מיוחדות בקשר עם מצבו הרוחני.

במהלך שנת תשח"י, בעת לימודו בישיבת תות"ל במונטריאול, כתב ר' יצחק מאיר כמה פעמים מכתבים לרבי בהם התאונן על קשייו בעבודת ה', ועל הרגשותיו שאין הוא מסוגל להשתנות וכו'.

במכתב מיוחד עונה לו הרבי בפרטיות רבה:

"ובמה שמפרט ענינים שגרמו לנמיכת רוח, הרי כבר מלתו אמורה בתניא בביאור מאמר בכ"י תקיעא מסטרא דא וחדוה תקיעא מסטרא

דא, ומבאר שם איך שאין סתירה מזה לזה והעיקר שידיעת הנ"ל אין זה אלא אמצעי בכדי לבוא אל המטרה לימוד התורה וקיום המצות, והדרך לזה היא שזוהי דרך האמת ששואל אודותה, שיהיו חקוקים במוח זכרונו דברי רבנו הזקן בתניא ריש פרק מ"א, והנה ה' נצב עליו וכו' ומה טוב שילמוד בעל פה מהתחלת פרק זה עד לתיבת המלך (בעמוד ב') וזה צריך להביא שמחה בלב כל האדם".

עבודת התפילה

מיסודותיה המרכזיים של תורת החסידות בכלל,
וחסידות חב"ד בפרט, הינה ההתעסקות והחשיבות
המיוחדת שניתנה לעבודת התפילה. חסידות גילתה
והאירה את פירושה הפנימי של התפילה - כלשון
המשנה "התופל כלי כחרס" שמשמעותו חיבור. כך
התפילה היא ההזדמנות עבור היהודי לא רק לבקש את
צרכיו, אלא להתקשר ולהתחבר לקב"ה.

חסידים בדורות הראשונים היו מאריכים בתפילתם
שעות ארוכות, מנגנים בהשתפכות הנפש ומתבוננים
בגדולת ה'.

הרבי מחה נגד כאלו שטענו שבדורנו כביכול לא שייכת
עבודת התפילה, באמרו שאין שום תירוץ לא להתעסק
בעבודת התפילה, מאחר וישנם עשרות מכתבים וכמה
התוועדויות מהרבי הריי"צ ומהרבי נ"ע בהם "מרעישים"
(מ'שוטרעמט") אודות עבודת התפילה. הרבי התבטא
ש"אין כאן המקום לשלול כאלו שטויות וטיפשות
(אזעלכע שטותים און טיפשות), ובפרט שנמצאים
במקום קדוש, ובמכ"ש וק"ו שעניינים כאלו לא צריך
לדבר אפילו ברשות הרבים"...

לבחור שהמשפיע בשיבה בה למד התחמק מלענות לו
על שאלות הנוגעות בעבודת התפילה, בטוענו שהבחור
הינו "בעל נגלה" ואינו שייך לעבודת התפילה, אמר הרבי
ביחידות: "יעדער תמים וואס האט געלערענט אין תומכי
תמימים, ובפרט לאחרי כמה שנים איז שייך צו עבודת
התפילה" (כל בחור שלמד בתומכי תמימים, ובפרט
לאחר כמה שנים, הינו שייך לעבודת התפילה)...

עבודת התפילה

לחשוב חסידות לפני התפילה

"הלוואי אלע בחורים וועלען טראכטן חסידות פארן דאווענען פינף אדער צען מינוט"]-הלוואי וכל הבחורים יחשבו חסידות לפני התפילה חמש או עשר דקות].

עניין יסודי ועיקרי בדרכי החסידות, הוא התבוננות ומחשבה בחסידות, על מנת שלימוד החסידות ישפיע על הלומד בחייו היום-יומיים. כך לאורך השנים הדריכו המשפיעים את תלמידי התמימים, ואף הרבי עורר על כך כמה פעמים, ובפרט ביחידויות לתמימים.

ישנם שלושה סוגי התבוננות: א. התבוננות כחלק מהלימוד, לאחר שמבין את העניין על בוריו הוא מתבונן בעומק העניין עד שהמושכל יאיר אצלו. ב. התבוננות לפני התפילה, שעניינה להרגיש את חיות העניין שלמד. ג. ההתבוננות בתפילה עצמה, שעניינה הוא ההרגש האלוקי במה שלמד.

כאמור לעיל, ההתבוננות לפני התפילה הינה הלכה פסוקה בשולחן ערוך. וכך כותב אדמו"ר הזקן: "המתפלל צריך שישהה במקום שמתפלל שעה א' קודם תפילתו כדי שיכוון את ליבו למקום" "קודם התפילה יחשוב מרוממות הא-ל יתברך ושפלות האדם ויסיר כל

תענוגי אדם מלבו". פעם דיבר הרבי בחריפות על הצורך בהתבוננות לפני התפילה ואמר: "יעשה כל אחד ואחד חשבון לעצמו - מתי הייתה הפעם האחרונה שהתפלל בהקדמת ההתבוננות לפני התפילה . . במשך שעה, שישים רגעים, או מחצית השעה עכ"פ!...."

בסדר המחשבה ובמה להתבונן היו הוראות שונות מהרבי. היו כאלה שהרבי הורה להם להתבונן ולחשוב במאמר אותו למדו באותו יום לפני התפילה, והיו שהרבי הורה להם להתבונן במאמר מסויים, על פי הוראת המשפיע. סדר המחשבה הוא להתבונן ב"בכך" והמסקנה הנוגעת לעבודת ה' היוצאת מן המאמר.

גם כאשר לא חשים בשינוי הבא כתוצאה מהתבוננות בחסידות, הנחה הרבי שאין התפעל מכך. ולדוגמא ביחידות (לרב) התמים דוד רסקין, ר"ח תמוז תש"י אמר הרבי:

"אפילו אם אין מרגיש שום דבר, מכל מקום צריך לחשוב דא"ח, כי בוודאי יפעל [מאחר שחושב דא"ח]. ועכשיו הוא כהולך בעינים סגורות, אבל השמש זורח".

עבודת התפילה

"וכל מה שיאריך בתפלה, אפילו רגע יותר, הרי זה כקונה חיים לנפשו על כל היום"

אחד מן היסודות שחסידות גילתה והחייתה מחדש הינה עבודת התפילה. חסידות גילתה את הרובד הפנימי של התפילה - שפירושה הוא התחברות ודביקות באלוקות. כפי הביטוי שנאמר בשם אדמו"ר הזקן "להתראות עם 'עצמות אוא"ס' - זה רק בתפילה". בכך הסבירו חסידים את סיבת האריכות בתפילה, על מנת ש"יפגשו" ויחיו בצורה פנימית אלוקות.

ההתבוננות הזו וההתחברות לאלוקות דורשת אריכות בזמן, ואם חסר

בזמן חסר ככוונה גם כן. כראייה לכך הביא הרבי את העובדה שאדמו"ר הזקן כותב באגרת הקודש שהתפילה צריכה לארוך "ערך שעה ומחצה לפחות", ואילו היו יכולים לפעול זאת במיעוט זמן, לא היה דורש אדמו"ר הזקן ובתוקף כל כך גדול את האריכות בתפילה.

מלבד החיבור לאלוקות בתפילה, עניינה של עבודת התפילה היא לפעול על הנפש הבהמית. בקונטרס התפילה אומר אדמו"ר הרשב"ב כי עיקר ירידת הנשמה הוא בשביל בירור וזיכוך הכוחות הטבעיים, אשר זהו יכול להיפעל רק ע"י התפילה. פעם אמר הרבי ששני העניינים שבתפילה - חיבור הנפש האלוקית לאלוקות ובירור הנפש הבהמית - קשורים אחד בשני בקשר בל ינתק, כיון שאילו לא פועלים בירור בנפש הבהמית, הנפש האלוקית לא ממלאת את תפקידה וממילא חסר בחיבור שלה לאלוקות. גם מי שאינו מרגיש זאת, יש לו לדעת שודאי התפילה פועלת על המידות, מוסיפה ביראת שמים ובהבדלה מענייני העולם.

גם אם מחמת התפילה באריכות מפסיד עניית קדושה וכדו', היות וכוונת התפילה הינה העיקר, אין לקצר מההתבוננות, אפילו לעניית קדושה. (אך ראה להלן בערך "תפילה בציבור").

אמנם, תלמיד בישיבה הינו מוגבל לסדרי הישיבה, ולעיתים האריכות בתפילה מפריעה לסדרים.

הנה, ראשית כל, עוד קודם התפילה באריכות, ישנה החשיבות של תפילה במתינות והתבוננות בפירוש המילות - וכפי שכותב אדמו"ר הרי"צ לכמה מתלמידי הישיבה, שאחת מיסודות דרך החסידות היא "בעבודה שבלב היא תפלה במתינות - לא באריכות אלא במתינות - כמדבר לפני חכם גדול ומה גם בעמדו לפני מ"ה הקב"ה, בשמיעת פירוש המלות מהשבחים וזמירות והעיקר מהתחנות ובקשות שצריכות להיות בשימת לב עכ"פ מה שהוא מבקש, שהלא גם בגשמיות אם מי שהוא מבקש מאדם איזה בקשה באופן כמו שמתפלל אשר שפתותיו

נעות בלי דעת מה הוא מדבר ואומר, הלא הי' זה שהוא מבקש ממנו משליכו החוצה".

שנית, ידוע מה שסיפר אדמו"ר הריי"צ אודות מנהג חסידים הראשונים, שהיו מחלקים את ההתבוננות בתפילה, בעניינים ובכוונות פירוש המילות, לכמה חלקים, כך שבכל כמה ימים היו מתבוננים בחלק אחר מנוסח התפילה, עד שלאחר תקופה היו מסיימים את כל נוסח התפילה. כך גם הורה הרבי למי שמצד סדרי הישיבה אינו יכול להאריך בתפילה כיאות.

הוראה נוספת לבחורים הייתה, שבאם אין אישור מהנהלת הישיבה להתפלל באריכות במהלך השבוע, שיאריכו בתפילתם בעיקר בשבתות וי"ט, ובימות החול יתבוננו בפירוש המילות בלבד.

בשבת פרשת בשלח תשנ"ב גילה הרבי רובד חדש במושג של עבודת התפילה בתקופתנו. הרבי דיבר במילים מיוחדות על עבודת התפילה בקול ומתוך שירה, ושעכשיו צריכה להיות השירה "מצד הדביקות וההתכללות בהעליון, כהכנה והתחלה ל'שיר חדש' דלעתיד לבוא".

פנינים

ביחידות לר' מאיר צבי גרוזמן אמר הרבי: "תומכי תמימים' אן עבודה פנימית קען ניט זיין, אזוי ווי ס'איז מבואר אין די קונטרסים. איי, שסטערט צו די 'סדרים', צו 'נגלה', איז דאך פאראן שבת, יום טוב, וואס ס'איז נישטא קיין סדרים פון 'נגלה'. ס'איז דא ערב שבת, ערב י"ט. ס'איז דא יומא דפגרא, ס'איז דא בין הזמנים. און בכלל מאנטיג או דאנערשטיג, און בכלל ווען ס'פילט זיך אז מ'דארף" [= 'תומכי תמימים' ללא עבודה פנימית - לא יכול להיות, כפי שמבואר בקונטרסים. ומה שזה מפריע ל'סדרים' של 'נגלה' - הרי יש שבת יום טוב שאין 'סדרים' ב'נגלה', יש ערב שבת וערב יום טוב, יש

‘יומא דפגרא’, יש ‘בין הזמנים’, ובכלל בשני וחמישי, ובכלל כשנרגש שזה נדרש]. והוסיף הרב גרוזמן: כשעה שהרבי דיבר על התפילה של הבחורים, הרבי כמו נכנס להתפעלות, וכשהרבי וכשהרבי אמר “ווען ס’פילט זיך אז מ’דארף” [= “כשנרגש שזה נדרש”] הרבי אמר זאת בכעין חצי חיוך. בלט ההנאה וה’קאך’ שיש לרבי בזה שבחורים חשים שהם צריכים להתפלל.

תפילה מתוך הסידור

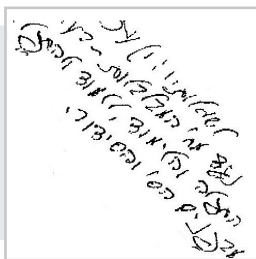
“כ”ק מו”ח אדמו”ר נהג להתפלל את כל התפילות מתוך הסידור (מלבד עניינים מיוחדים), אע”פ שבוודאי ידע את כל התפילות בע”פ, וכך נוהג גם אני - כפי שראיתי את הנהגתו של כ”ק מו”ח אדמו”ר”.

ידועה הקפדתו והנהגתו של רבינו להתפלל מתוך הסידור דווקא - כאמור היות שראה שכך נוהג הרבי הריי”צ - ואנן -חסידים- נעני’ אבתריה.

מלבד זאת, מספר פעמים הרבי דיבר ועורר על החשיבות והמעלה בתפילה מתוך הסידור. בין הדברים אמר הרבי שזו סגולה שלא להסיח דעת מהתפילה, ובודאי שלא להחסיר תיבות בתפילה...

הרבי אף אמר שגם כאשר מפני הדבקות או ההתעמקות מתפלל בעיניים סגורות, יש לפתוח את הסידור במקום בו מתפלל, כי עצם העניין שהסידור פתוח ‘תופס’ את המחשבה ומועיל לכוונה ולהינצל ממחשבות זרות.

ופעם כתב הרבי לא’ שהתלונן על מצבו בתפילה, ועל כך שלעיתים כופל תיבות - “העצה היעוצה לזה הוא להתפלל מבפנים הסידור ובלא”ה נכון הדבר ועצה לכמה עניינים”

פיענוח הכתי"ק:

לשאלותיו: 1) עצה) נגד מח' המבלבלות
- בעת התפילה והלימוד, ללמוד ולהתפלל)
מבפנים הספר והסידור

תפילה בציבור

"נהנתי ממה שכותב אודות הזהירות שלו בתפילה בציבור"...

מפני החשיבות שניתנה בחסידות לעבודת התפילה, והעדפת האריכות בתפילה על פני התפילה במניין כביכול, נוצרה חלישות מסוימת בחשיבותה של התפילה במניין.

מחשבה זו בטעות יסודה. ראשית כל בנוגע לעוסקים בעבודת התפילה, כותב כ"ק אדמו"ר הריי"צ ש"הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים .. סידרו .. כי ישמעו כל התפילה, קדישים, ברכו, קדושה, קריאת-התורה והקדישים דתפילת ציבור, ואחר-כך להתפלל במתינות איש איש כפי השגת יד שכלו בהעבודה שבלב".

כפתרון נוסף לשילוב בין עבודת התפילה לתפילה בציבור, כותב הרבי שיש להתחיל את התפילה עם הציבור, ואף שמאריך בתפילה יותר מהציבור, כיוון שמתחיל עם הציבור יש בזה "מעין" תפילה עם הציבור.

אמנם כאשר אין מתפללים באריכות, וודאי הדבר שחוב גמור הוא להתפלל עם הציבור, כפי שנפסק בשולחן ערוך. בפרט על פי המבואר בארוכה בחסידות אודות מעלתה של תפילה בציבור. ביחידות לר' ניסן נמנוב עוררו הרבי על תיקון טעות זו: "העניין של תפילה בציבור נעשה מאוד זנוח בזמן האחרון, וצריך לחזק את זה מאוד . . למי שאינו מתפלל באריכות אין לו שום היתר לפטור את עצמו מתפילה בציבור" ואז הוסיף הרבי בצער ואמר: "יש החושבים שעניין התפילה בציבור מיועד עבור ילדים קטנים וכיו"ב, ואינו אמת . .".

חשוב לציין, כי כמעט בכל י"ט כסלו הזכיר הרבי בקשר עם "פדה בשלום" את מאמר רז"ל "כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם".

קריאת שמע על המיטה

"בשעה שמגיע לסיום היום, לפני שהוא נרדם, הוא עושה סיכום ו"סך הכל" של כל היום ככל שהדבר קשור אליו, והוא לוקח את הפנימיות והחיוניות של הכל ("רוחי") ומוסרן לה' בפקדון, כנקודה אחת. דבר זה בא לידי ביטוי בנקודה אחת ויחידה: "בידך אפקיד רוחי", כאשר הוא עושה את כל יומו על כל אשר עשה במהלכו, לפקדון ומפקידו בידי הקב"ה".

"התחלת העבודה - גם של התפילה שלמחרת - היא מקריאת שמע שעל המיטה", כך כתב כ"ק אדמו"ר הרשב"ב, "כאשר קוראים קריאת שמע - השינה היא אחרת, וכשמקיצים ממנה - אומרים "מודה אני לפניך", מתבוננים מיהו ה"לפניך", והרי זו התחלה טובה לענין העבודה".

ככל בעל עסק, שמזמן לזמן צריך הוא לעשות חשבון נפש מה מעמד ומצב עסקיו, כך צריך כל יהודי לעשות חשבון נפש, כיצד היא עבודת ה' שלו.

והעת המתאימה לעשות זאת, היא בזמן אמירת קריאת שמע על המיטה, וכפי שכותב הרבי "בטח שמע מפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר כמו שבעסק מוכרח לדעת מעמד ומצב העסק שזהו בא ע"י חשבון צדק, ובכל זה ישנם זמנים מסוימים לעריכת חשבונות, שע"פ רוב הם בסוף השנה, ובאם יעשה חשבון בכל שעה ושעה, הנה נוסף על בזבז הזמן והכחות יבלבל ג"כ להעסק. כי עסק ברובא דרובא צריך להעשות בהרחבה ובטחון, וכמ"ש הרחב פיך ואמלאהו, וחשבון ענינו מדידה

וצמצום תנועה הפכית. הנה עד"ז הוא ג"כ בעסק התורה והמצות, שזהו עסק האדם העיקרי שבריאיתו הוא לשמש את קונו, שלכן קבעה תורתנו הק' - תורת חיים - זמנים מיוחדים לעריכת החשבון שהם ברובא דרובא בסיום כל תקופה, היינו בק"ש שעל המיטה חשבון על היום שעבר כו".

ומכל הנ"ל יובן עד כמה חשובה אמירת קריאת שמע והכוונה המיוחדת הנדרשת בה. משום שבחשבון הנפש ניתן לדעת את מעמדו ומצבו, מה עדיין חסר לו בעבודתו ובמה צריך הוא להשתפר.

במענה מיוחד לא' ששאל אודות אופן העבודה בקריאת שמע שעל המיטה, האם צריכה היא להיעשות במרירות או שמא באופן של שמחה דווקא, כותב הרבי "נוסף על הכלל השווה בכל - חשבון מהמחדו"מ דהיום שעבר, ישנם פרטים השייכים לכל א' ותלוי בתכונת הנפש, המצב בתו"צ וכו' - שלפעמים זקוקים לעודד את הרוח ולרוממו ולפעמים לצד ההופכי, ועד"ז בענינים פרטים יותר".

במענה נוסף לאחד מהתמימים ששאל את הרבי ביחידות אודות סדר קריאת שמע שעל המיטה כשהוא עייף מאוד.

הרבי השיב: "צריכים לקרוא קריאת שמע עד 'המפיל' מקודם, היינו גם כשאינו עייף עדיין, ואח"כ יכול עדיין לעשות איזה דברים שצריך וכו', ואת ברכת 'המפיל' לומר אחר כך".

פנינים

מספר הרב שלמה שי' זרחי, מנהל ישיבת תות"ל המרכזית - 770:

"בנוגע לקריאת שמע שעל המיטה' זכיתי לשתי הדרכות מיוחדות מהרבי - האחת, שעניינה של 'קריאת שמע שעל המיטה' שייך אמנם לזמנים מיוחדים - ליל שישי, ערב ר"ח, חודש אלול, אך אדם נורמלי עושה כל יום חשבון ממה שעשה במשך היום, זאת אומרת - מסביר ר'

שלמה - ש'חשבון נפש' הוא דבר פנימי יותר, איפה האדם עצמו מונח
- מה תופס אצלו מקום וכו', אך חשבון בנוגע למעשים - איך האדם
התנהג בפועל ממש שייך לכל יום.

עוד הוראה מיוחדת בעניין זה לה זכיתי - הרבי אמר לי פעם ביחידות
לחשוב חסידות קודם 'קריאת שמע שעל המיטה'."

השיעורים היומיים

**"בטח שומר הוא השלשת השיעורים השווים לכל נפש
בחומש תהלים ותניא הידועים"**

בלשון זו או דומה לה השתמש הרבי בריבוי אגרות לעורר את מקבלי האגרת לשמור את תקנתו הידועה של כ"ק אדמו"ר הרי"צ ללמוד מדי יום את שיעורי החת"ת.

פעמים רבות התייחס הרבי לסגולתם מעלתם ולחשיבות של לימוד שיעורי החת"ת, ועורר על שמירתם. הרבי אמר שכאשר ילמדו את שיעורי חת"ת, יפעל זה את הנאמר בפסוק "ויהי חתת אלוקים על הערים", ואזי; "ויסעו", שיסעו מתוך מנוחה לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה. כמה פעמים ביחידויות לבחורים שביקשו מהרבי עצה וסגולה למחשבות זרות אמר הרבי שלימוד חת"ת הינו סגולה לכך.

מעניין לציין, כי אחת הדרישות על מנת להימנות כחבר בארגון את"ה - איגוד תלמידי הישיבות [אותו הקים אדמו"ר הרי"צ בשנת תש"א והרבי חידשו בי' שבט תשי"ב], הייתה הקפדה מיוחדת על שיעורי החת"ת.

דבר הפשוט הוא, כי אין צורך להכביר במילים על חשיבות לימוד השיעורים היומיים כאשר מדברים לתלמידי התמימים. אין זו גם הבימה לדבר על סגולות ומעלות לימוד החת"ת והרמב"ם. אך יחד עם זאת, יש מקום להאיר ולהעיר, על התייחסויות מיוחדות הנוגעות לצורת הלימוד ושמירת השיעורים, דבר הלוקה לפעמים בחוסר ידיעה אצל בחורים.

השיעורים היומיים

צורת הלימוד

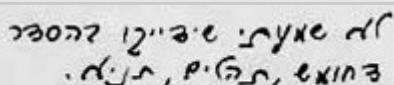
שיעורי הלימוד היומיים, כשם שכן הם - שיעורי לימוד. באחת משיחותיו על פירוש רש"י הציג הרבי שאלה, עליה אמר כי אף אחד מבין האנשים אותם שאל על כך לא ידע להשיב, הגם שהיא כתובה במפורש ברש"י בפרשה אחרת. הרבי אמר: "זוהי הוכחה שלא לומדים חת"ת, וגם אם כן לומדים, אומרים זאת בלבד, ומיד שוכחים מה שאמרו... או יתירה מכך, שבשעה שלומדים חושבים על דברים אחרים לגמרי, ובמילא לא יודעים. אם היו שומרים על חת"ת כדבעי היו יודעים זאת".

עם זאת, אין הכוונה שבמידה וחסרה למידה עיונית של שיעורי החת"ת אין חשיבות באמירתם, ההפך הוא הנכון, וכפי שהורה הרבי לאחד ביחידות על לימוד השיעורים: "יש ללומדם אע"פ שזה לא בעיון, ובדיעבד טוב אפילו אָפּזאָגען, ס'איז בעסער ווי אינגאנצען ניט" [= ובדיעבד טוב אפילו לאמרם בלבד, זה טוב יותר מאשר כלל לא].

במקום אחר מסביר הרבי, כי גם כאשר הלימוד אינו לעיון, ולא מבינים כנדרש את מה שלומדים, יש לשמור על שיעורי החת"ת. והסיבה לכך היא - מלבד העובדה ששיעורי החומש והתהילים הינם בתורה שבכתב,

בה יוצאים ידי חובת לימוד תורה גם כאשר לא מבינים - הנה גם בשיעור התניא, שהוא בתורה שבע"פ, מוטב לאמרו גם כאשר חסרה הבנה, מכיון ששיעורי חת"ת אינם רק חלק ממצוות לימוד התורה, אלא "בעיקר זיינען די שיעורי חת"ת נוגע לחיי נפשו" [=שיעורי חת"ת בעיקר נוגעים הם לחיי נפשו]. ולכן עצם אמירתם חשובה ומוכרחת.

בסדר הלימוד אין הקפדה ללמוד לפי הסדר של "חומש תהלים תניא", ואדרבה, שיעור התהלים הינו מיד לאחר התפילה, מה שאין כן שאר השיעורים יכולים להיות לאחר מכן במשך היום (כדלהלן).

לא שמעתי שידייקו
בהסדר דחומש תהלים
תניא.

"לא שמעתי שידייקו
בהסדר דחומש תהלים
תניא"

חומש

"בקרוב חסידי חב"ד מקובל מדור דור תקנת אדמו"ר הזקן שבכל יום ילמדו פרשה חומש עם פרש"י מפרשת השבוע. חסידי ומקושרי אדמו"ר הזקן זקנים וצעירים היו לומדים כל יום הפרשה חומש השייכת ליום זה עם פרש"י". "כך נהגו גם רבותינו נשיאי חב"ד".

זמן לימוד שיעור החומש הוא במשך היום (לאחר התפילה), וכדאי בסמיכות לתפילת שחרית, ומה טוב מיד לאחר התפילה. הלימוד בלילה שייך ליום שלפניו - באם לא הספיקו במשך היום - ולא ליום שאחרי.

ב"היום יום" מובא פתגמו של אדמו"ר הזקן כי יש "לחיות עם הזמן", ופירושו, כי יש 'לחיות' עם פרשת השבוע והחומש היומי. לא רק ללמוד כי אם 'לחיות'. ואכן, פעמים רבות - ואף יותר מכך - הראה הרבי

תהילים

שיעור התהילים היומי כפי שנחלק לימי החודש, נתקן על ידי אדמו"ר הרי"צ לאומרו בציבור מיד לאחר תפילת שחרית.

כאשר מפני סיבות מסוימות לא ניתן לומר את כל השיעור מיד לאחר התפילה, כותב הרבי: "בשעת הדחק: מתחילים שיעור התהילים חדשי תיכף לאחר התפילה, ומסיימים אותו במשך היום". כך גם הורה הרבי לבחור ישיבה ביחידות, כי אמנם אמירת התהילים אחרי התפילה הוא דבר נכון מאוד, אך אם זה פוגע ב"סדר", יש לומר פרק אחד מיד לאחר התפילה ואת הפרקים הנותרים להשלים עד השקיעה.

בעת תיקון התקנה קבע אדמו"ר הרי"צ כי אמירת הפרק האישי צריכה להיות טרם אמירת השיעור החודשי.

באחד ממכתביו כותב הרבי שמסתבר היה להקדים את אמירת השיעור החודשי לאמירת הפרק האישי, על דרך שקרבן ציבור דוחה קרבן יחיד. אך כיוון שאדמו"ר הרי"צ כתב לאומרו קודם השיעור היומי יש לנהוג כך, אך בשעת הדחק אפשר לומר את הפרק האישי לאחר אמירת השיעור החודשי.

אמנם, כאשר הרבי היה שליח ציבור, נהג לסיים כל פרק בקול, ונראה היה שלא אומר את הפרק האישי לפני אמירת השיעור החודשי.

פנינים

מספר ר' יעקב מינסקי: לאחד מחבריי, במשך תקופה מסויימת, במכתבי הרבי אליו הוסיף הרבי שורה ובה כתב לו: השומר חת"ת, בטח שומר חת"ת וכדומה. חברי לא הבין למה יכוונו דברי הרבי, הרי חסיד מקפיד הוא מדי יום על לימוד השיעורים. כאשר השורה שבה והופיעה שוב ושוב, ביררתי אצלו כיצד נוהג הוא באמירת שיעור התהילים. נענה

חברי, שהיות ובבוקר זמנו עמוס והוא ממהר לעבודה, אומר הוא את שיעור התהילים בדרך נסיעתו לעבודה. אמרתי לו שאפשר ולזה מתכוון הרבי, ועליו לומר את שיעור התהילים מיד לאחר התפילה. חברי אכן החל לומר זאת מיד אחרי התפילה, וכבר במכתב הבא שקיבל מהרבי השורה חדלה מלהופיע...

תניא

אף על פי שמאז ומעולם נהגו חסידי חב"ד ללמוד בכל יום בספר התניא התניא והרגישו זאת לחובה בנפשם, לא היה בזה קביעות שיעור מיוחד לכל יום לפי סדר ימות השנה.

בספרו הראשון של כ"ק אדמו"ר - לוח היום יום, הוקבע שיעור התניא היומי לחוק, ובזאת נחתמו שיעורי החת"ת. אף אדמו"ר הרי"צ מכנה אותו "שיעור התניא כפי שמסודר בקובץ היום יום".

במכתב מיוחד לאחד שכתב לרבי שאת חשיבות לימוד החומש והתהילים הינו מבין, אך מבקש הסבר על חשיבות לימוד התניא בכל יום הסביר הרבי, כי כשם שהאדם מורכב מגוף ונשמה, כך גם בתורה ישנו את חלק הנגלה של התורה הנקרא "גופא דאורייתא", ואת פנימיות התורה הנקראת "נשמתא דאורייתא". ומאחר שרוצים את ברכות השם בחיי היום יום, אשר הדרך להשיגן היא על ידי לימוד התורה, אזי בכדי שהברכות תהיינה "מקיפות מלאות ושלמות" מן ההכרח שיהיה לפחות מינימום של לימוד תורה הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה. לפיכך נקבעו שיעורים הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה בדברים כאלו שגם המתחיל בלימוד יוכל להבינם. השיעור שנקבע לכך בפנימיות התורה זהו שיעור ה"תניא".

כבלימוד החומש, זמן לימוד שיעור התניא הוא במשך היום לאחר התפילה, וכדאי בסמיכות לתפילת שחרית, ומה טוב מיד לאחריה.

רמב"ם

"ומפני טעמים הנ"ל ועוד טעמים באתי בהצעה: . . כדאי ונכון שכל אחד יקבל על עצמו . . ללמוד בקביעות בספר משנה תורה להרמב"ם, היינו שיחלק את הספר למספר הלכות לכל יום ויום כך שמדי יום ביומו ילמדו כולם לפי סדר לימוד אחד עד לסיום כל ספר הרמב"ם כולם ביום אחד"

בשנת תשד"מ בעת התוועדות סעודת משיח באחרון של פסח הציע הרבי להתחיל בלימוד קבוע של ספר ההלכות של הרמב"ם "משנה תורה".

הרבי החל ב"הצעה", אך עד מהרה ביסס את ההצעה והפכה לתקנה קבועה, כשהוא מאריך לבאר בכל התוועדות את גודל החשיבות בלימוד קבוע של הלכות ספר הרמב"ם, ע"י כל יהודי וכולם יחד לפי סדר קבוע.

אחת מן הסיבות לתקנה הסביר הרבי, שבאמצעות לימוד קבוע מתאחדים כל ישראל יחד, ובפרט כאשר הלימוד כולל את התורה כולה - שבזה מתייחד ספר הרמב"ם הכולל גם הלכות הנוגעות לזמן שביית המקדש היה קיים וכדומה.

עיקר התקנה הינו לימוד כל ספר הרמב"ם בשנה אחת, באמצעות לימוד שלושה פרקים ליום. רק עבור מי שאינו יכול ומסוגל ללמוד שלושה פרקים מדי יום, תיקן הרבי מסלול של לימוד פרק אחד ליום, כך שיגמרו את הספר בשלוש שנים. עבור נשים וילדים תיקן הרבי מסלול לימוד בספר המצוות של הרמב"ם כדי לאחד גם אותם עם התקנה.

הרבי התבטא כי מי שיכול ללמוד ג' פרקים ליום ולומד רק פרק אחד אינו יוצא ידי חובה, ועד שזה נחשב אצלו לביטול תורה(!)

אופן הלימוד הינו לכל לראש לימוד פשטן של ההלכות. אך מלבד הלימוד של שלושת הפרקים, אותם ניתן ללמוד רק לגירסא, הציע הרבי ללמוד הלכה אחת מתוך השיעור היומי לעיון, והלימוד לעיונא בהלכה זו יתפשט לכל השיעור.

הרבי עורר כי "מה טוב" ללמוד את הרמב"ם היומי בשיעור ברבים, לא רק בשניים. "ופשיטא לא באופן ד'בד בבד כו'" - לימוד ביחיד.

במענה להצעת הנהלת אחת הישיבות, לקבוע את לימוד הרמב"ם באחד מסדרי הישיבה ענה הרבי: "לימוד משנה תורה אינה שייכת לסדר לימוד דישיבה, כמובן".

ככל השיעורים היומיים, זמן למידתו הוא במשך היום. הרבי נהג (מפי השמועה) ללמוד את שיעור הרמב"ם בלילה שלפניו, וכן נהגו חסידים.

כשכתבו ב'שלשלת היחס' ב'היום יום' את פרטי ההוראה של הרבי ללימוד הרמב"ם, כתבו הלשון:

להשתדל ללמוד בכל יום שלשה פרקים. כאשר הכניסו את הנכתב להגהה, הרבי העביר קו מחיקה על התיבה "להשתדל"...

מציע שכאו"א יקבע שיעור יומי בספר משנה תורה - יד החזקה - להרמב"ם, שע"ז מתאחדים כל בני"י בלימוד הכולל את התורה כולה, והלימוד - בא' מג' אופנים: א) להשתדל ללמוד בכל יום שלשה פרקים כדי לסיים במשך השנה הבעל"ט, ומה טוב לסיימו בסמיכות ליום הולדת הרמב"ם, י"ד ניסן הבעל"ט, ב) אלה שאי אפשר להם - מפני איזו סיבות ללמוד ג' פרקים בכל יום - ללמוד פרק אחד ליום כדי לסיימו במשך ג' שנים הבעל"ט, ג) אלה שאינם שייכים ללימוד ספר משנה תורה (מפני איזו סיבות - כולל מפני שהם קטנים או קטנות (כפשוטו או בדיעות כו')) - ילמדו ספר המצות להרמב"ם, ובאופן אשר השיעור יומי בהמ"צ יהי' במצות המקבילות לשיעור היומי של ס' משנה תורה (כפי שנחלק לשנה אחת)¹⁷.

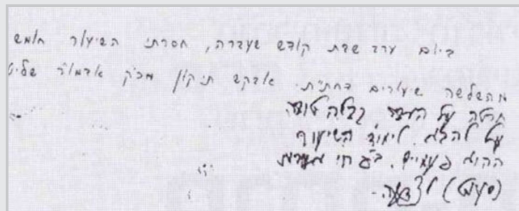
”השלמות”

” . . צ”ל כל יומא ויומא עביד עבידתי . . ואפילו את”ל דשייך בזה תשלומין מיום אחד להקודם אבל ככל שאר עניני תשלומין ה”ז בדיעבד ובדוחק וגם אז בכמה ענינים אין התשלומין כמו העיקר וק”ל”

בהתייחסו לשיעורים היומיים אמר הרבי, כי השיעורים היומיים שייכים ליום מסויים דווקא, ולפיכך יש להשתדל ללומדם במשך היום, לפני הלילה, אך באם מצד סיבה כלשהי לא הספיקו ללומדם במשך היום יש להשלימם בלילה עד חצות, ואם לא הספיקו עד אז יש ללומדם ”עד שיעלה עמוד השחר”.

את כל השיעורים ניתן להשלים בלילה, אך את שיעור התהילים אין לומר מצאת הכוכבים עד חצות הלילה.

כאשר ח”ו אירע ויש צורך להשלים שיעורים כלשהם לאחר יומם, בשיעורי החת”ת יש ללמוד קודם את השיעור הראשון ורק אחר כך את השיעור היומי, ולא ללמוד את פרק ב’ לפני פרק א’. בשיעור הרמב”ם לעומת זאת, כיוון שסיבת התקנה היא לאחד את כל ישראל, יש ללמוד קודם כל את השיעור היומי ורק אחר כך להשלים את השיעור הקודם. (נראה אמנם שבאם יכול ללמוד באותו יום את כל הפרקים, כדאי ללומדם על הסדר, כפי שדיבר הרבי פעמים רבות על הדיוק הרב שישנו בסדר הפרקים ברמב”ם)

במענה לא
שכתב לרבי
שהחסיר את לימוד
החומש משיעורי
החת”ת כתב הרבי:
”חרטה על העבר,

קבלה טובה על להבא, לימוד השיעור ההוא פעמיים, ב"פ ח"י מטבעות (סענט) לצדקה".

לימוד "היום יום"

"אזא ליקוט מסודר קאן מאכן נאר א טיפער פנימי און א גרונטיקער מסודר מיט א דעת רחבה ועמוקה" [= ליקוט מסודר כזה מסוגל לעשות רק 'פנימי' עמוק, מסודר יסודי, בעל דעת רחבה ועמוקה]!. - כך קובע כ"ק אדמו"ר הרי"צ בדברו על הצורך בקיבוץ מנהגי רבותינו נשיאנו, פתגמים וסיפורים קטנים. המשימה שהוטלה על כתפיו של רבינו מעל לשנתיים מאוחר יותר, הייתה לחיבורו הראשון של הרבי.

את חשיבותו של ספר זה, מלבד הברור מאליו לכל חסיד, ביטא הרבי עצמו בפעמים בודדות. אחת מהם, הייתה בשמיני עצרת תשכ"ג. במהלך הסעודה שנערכה בסוכה נדחפו הבחורים על מנת לשמוע את הדברים הנאמרים בה. בין הדיבורים עלה הנושא שלכל אחד מרבותינו נשיאנו היו מאמרים קבועים ביחוד בשביל לטהר אויר העולם. הרבי פנה למסובים ושאל האם יודעים באיזה מאמרים מדובר, והמשיך ופנה לבחורים שנדחפו שם ושאלם כנ"ל, וכשלא ענו - הגיב הרבי על כך: "זה הרי כתוב ב'היום יום', ובאם אין יודעים מה שכתוב ב'היום יום' - לשם מה נדחפים כאן?!" ("וואס שטופט מען זיך דא"?!)...".

פעם התבטא הרבי - בצטטו פתגם שנדפס ב"היום יום": "שנתפרסם בדפוס . . עוד בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שצוה להדפיס ולהפיץ כו' בכל ה"שטורעם", וכפי שראו במשך הזמן את הצלחת הפעולה של פתגמים והוראות אלו".

התבטאות מיוחדת הייתה ביי"ט כסלו תשמ"ט, אז דיבר הרבי על חשיבות הלימוד בספר - "ספר"ל שנדפס בחיי נשיא דורנו והיה למראה עיניו בפרטי פרטיות". שנה זו, כשנת כתיבת הספר הייתה "שנת

העיבור", והרבי עודד את הלימוד בכך שניתן למצוא פתגמים לכל יום. וכאן הרבי הוסיף ולימד כיצד עלינו להתייחס וללמוד את הספר: "ואע"פ שאין זה מתאים לפי ימות השבוע, מ"מ אפשר למצוא שייכות לכל יום, ובפרט כאשר יהיו 'מונחים' בזה ('מ'וועט זיך אריינלייגן אין דעם') אזי ביתר קלות (אפילו יותר ממה שמשערים) יוכלו למצוא את הקשר".

לאחר המאורע של כ"ז אדר תשנ"ב, אחת מהצעות להחלטה טובה שהועלו, הייתה הקפדה על לימוד ושינון הפתגם היומי ב'היום יום'. כאשר הקריאו זאת בפני הרבי, הנהן הרבי בראשו בחוזק, והיה ניכר שהדבר מיסב לו קורת רוח.

פנינים

פעם, בהגיעו לחצרות קדשנו, התארח ר' מוטל קוזלינר אצל ידידו ר' הירשל חיטריק. בסיום הסעודה ביקש ר' מוטל שיביאו יין לזימון. התפלאו על כך בני הבית ושאלוהו, הלא אין מזמנים על יין כאשר ישנם פחות מעשרה מסובים? השיב להם ר' מוטל שהדבר מפורש בפתגם 'היום יום' ליום י"ד כסלו. ואכן, כאשר פתחו את הספר נוכחו לראות שכך מנהגנו. התפלאו המסובים, מדוע היה הוא היחיד שזכר את המופיע ב'היום יום'? אמר להם ר' מוטל: "אתם קוראים את ה'היום יום', ואילו אני כתבתי אותו בעצמי"... לפליאת המסובים הסביר: "בהיותי מאחורי מסך הברזל, הגיעה לטשקנט שמועה על עותק מ"היום יום" שהגיע למוסקבה. אני נסעתי במיוחד מטשקנט למוסקבה, והעתקתי בכתב יד את כל הספר מראשיתו ועד תומו. כבר בדרך חזור, שבת ושיננתי שוב את הפתגמים שהעתקתי, כך שכל אות ב'היום יום' נחקה אצלי".

לימוד התורה

מהי מהותו של 'תמים'?

לכאורה, רבות כל כך הדרישות אותן תבעו רבותינו נשיאינו מ'תלמידי התמימים'. כל יומו של הבחור מלא וגדוש הוא, ונראה כי בכל רגע ורגע ישנה הוראה אחרת אותה עליו לקיים - מעבודת התפילה, תיקון המידות, אהבת ישראל, מבצעים ועוד ועוד. ובכל זאת, מהי הדרישה העיקרית? מהו מרכז חייו של הבחור?

על שאלה זאת ענה הרבי פעמים רבות, ובתמציתיות: **עיקר ענינו של התלמיד 'לימוד התורה'!**

רצונו של הרבי ותביעתו מתלמידי התמימים ברורים הם: עליהם להיות בקיאים בתורה, הן בלימוד הנגלה, והן בלימוד החסידות. כך גם בעת 'ברכת הבנים' בערב היום הקדוש יוהכ"פ היה הרבי מברך את תלמידי התמימים באופן קבוע בהצלחה בלימוד התורה (וכלשונו הק') בפעם האחרונה שזכינו לשמוע לע"ע - ערב יוהכ"פ ה'תשנ"ב: "התחלת ועיקר הברכה היא בנוגע לתורה - הצלחה רבה ומופלגה בלימוד התורה, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה . . ." .) זוהי הדרישה החד-משמעית של הרבי מבחור בתומכי תמימים - שיהיה משך כל יומו עסוק וטרוד בלימוד התורה.

"דער רבי האט אלץ באווארנט" [= הרבי הבהיר את הכל מראש], וביחידות האחרונה לה זכו 'תלמידי-התמימים', הפעם האחרונה לע"ע בה זכינו לשמוע מהרבי את דרישתו וציפייתו מ'תמים' - אמר הרבי:

"ויהי רצון שתוסיפו בהתמדה ושקידה בשיעורים בתורה . . . ללא שום שיעורים וללא מדידה והגבלה כלשהי!... ועד, שגם כשמתעוררים באמצע השינה חושבים מיד בלימוד התורה, ויתירה מזו - אפילו בשעת השינה - חולמים על ענין בתורה! כולל גם פלפול בתורה!

ויתירה מזו, לימוד פנימיות התורה ישנו גם בנוגע לכך, שלכל אחד מכם ניתן הכח לחדש בתורה - "לאפשה לה" . . . ויהי רצון - שמהדיבור בכל זה יתוסף בלימוד בפועל, ובהפצת הלימוד בפועל - הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה".

לימוד התורה

לימוד הנגלה

"עס מוז זיין אויך דער לימוד פון נגלה, ווארום א נשמה אן א גוף טויג ניט. מען דארף לערנען נגלה, און טאקע לערנען, ניט יוצא זיין פאר דעם משגיח - האלטן א גמרא און אונטער די גמרא א מאמר אדער א קונטרס" ... [= מוכרח להיות גם לימוד הנגלה, כי נשמה ללא גוף אינה מועילה.. יש ללמוד נגלה, ואכן ללמוד, לא לצאת ידי חובה כלפי המשגיח - להחזיק גמרא ומתחת הגמרא מאמר או קונטרס...]

ידועה דעתו ורצונו של הרבי, ודרישותיו מתלמידי הישיבה בלימוד הנגלה. פעם התבטא הרבי במילים מפורשות: "איך וויל עס זאל זיין [= ברצוני שתהיה] א תוספת כח און א התאמצות יתירה אין דעם לימוד הנגלה"...

עם היות שחידושה של תומכי תמימים בפשטות מתבטא בסדרים קבועים ללימוד החסידות, סדר היום שנקבע בתומכי תמימים הוא - כפי שכותב אדמו"ר הרש"ב בקונטרס עץ החיים - שליש מהיום מוקדש ללימוד החסידות ושני שליש ללימוד הנגלה.

הדרישה מתמים היא כי גם בעת לימוד הנגלה שלו יהיה ניכר עליו, כי הוא בחר בתומכי תמימים הלומד חסידות והינו "חסיד" ישער בחור",

וכן בלימוד החסידות שלו צריך להיות ניכר שהוא לומד גם נגלה. פשוט הדבר שלימוד הנגלה אינו בסתירה ללימוד החסידות, לעבודת התפילה וכו'.

בקונטרס "עץ החיים" כותב אדמו"ר הרש"ב את הסדר הנכון בלימוד הנגלה לתלמידי הישיבה, כי תכלית הלימוד תהיה לדעת את הדבר שלומד - ידיעה טובה ונכונה על מקומה, ולא להשתדל לחדש חידושים ולבנות בניינים - אשר לפעמים יכול לצאת מכך חידושי תורה שלא ניתנו למשה מסיני...

גם כאשר הפלפול הינו לאמיתתה של תורה, עליו להגיע לאחרי לימוד והבנת פשט הדברים.

בסדר הלימוד לעיון אמר הרבי לא' ביחידות, כי הפירוש הוא שבכל מקום שמובא עניין בגמרא, בפרש"י, בתוס' וכו', ממקום אחר בש"ס וכיוצא בזה - יש לפתוח את הספר ולעיין בו, ועי"ז מתוסף בהבנת הענין. (וכן הוא גם בלימוד החסידות).

הרבי עורר כמה פעמים על הצורך בידיעת "כללי התלמוד", שבהעדרה ניתן לטעות בדברים פשוטים ועיקריים. ובלמידת כללי התלמוד, גם כאשר בחור לומד סוגיא לעצמו ולא מפי הראש ישיבה, יוכל ללמוד אותה כדבעי.

מלבד הדרישה ללימוד הנגלה מצד אמיתות העניין, יש בזה גם "שלא לשמה". לימוד הנגלה מוכרח בשביל הפצת המעיינות חוצה, כי בכדי להצליח בהפצת המעיינות יש להתחיל ולגשת עם עניין בנגלה. הרבי התבטא כי ישנה הצלחה יתירה כאשר בחור נכנס לבית כנסת וביכולתו לומר "שאגת אריה" ו"קצות החושן", ובאם לא, הרי הוא מוציא לעז על כל הרביים!..

פנינים

במענה לשאלת ר' מאיר צבי גרוזמן - מראשי ישיבת תומכי תמימים בכפר חב"ד - האם ניתן לומר שבלימוד הנגלה יש עניין של התקשרות ענה הרבי: "א ודאי. התקשרות איז דאך מילוי הרצון, און דאס איז דאך אַ רצון חזק, אַ רצון פנימי, אַ רצון עצמי..." [= בוודאי. התקשרות זה הרי מילוי הרצון, וזה הרי רצון חזק, רצון פנימי, רצון עצמי...] והתבטא בעוד כמה לשונות מיוחדים.

לימוד חסידות

"תורת החסידות היא תורה שלמה שצריכים ללמדה בעיון הטוב להבינה ולהסבירה לעצמו כלמוד הסוגיות בגליא שבתורה"

כידוע, בעת הקמת ישיבת 'תומכי תמימים' ביאר הרבי הרש"ב כי מטרת יסוד הישיבה היא בשביל לימוד החסידות. אמנם גם עד אז עסקו אנ"ש בלימוד החסידות, אך לא היה זה בסדר מסודר ובצורה עיונית כראוי (ובפרט - אצל הבחורים), ולכן הוקמה הישיבה - כדי שהבחורים, ה'תמימים' (ע"ש שעוסקים בלימוד "תורה תמימה" באופן מושלם, נגלה וחסידות יחד), יוכלו ללמוד חסידות באופן מסודר, שלב אחר שלב, ובאופן מעמיק ועיוני כפי הראוי.

פעמים מספר אף התייחס הרבי הרש"ב לכך שהמטרה למענה הוקמה הישיבה היא כדי לייסד את לימוד החסידות, והבחורים הלומדים בישיבה שאינם עוסקים כראוי בלימוד החסידות - "להוי ידוע שהרי הוא נהנה מאיתנו שלא כדין!". וכפי שביאר זאת הרבי הריי"צ, אין הכוונה להנאה והתועלת הגשמית שמספקת הישיבה, אלא שכל העניינים הרוחניים אותם מקבלים התלמידים - הופכים, רח"ל, ל"סם המוות" כאשר התלמיד אינו לומד חסידות כדבעי.

עניינה של תורת החסידות הוא (כפי שמבאר הרבי באריכות בקונטרס "עניינה של תורת החסידות") להאיר ולגלות את המהות הפנימית שבכל דבר - החל ממהותה הפנימית של התורה הנגלית, וכפי שביאר אדמו"ר הרש"ב שבתורה הנגלית לומדים הלכות שחיטת בהמה חיה ועוף, ובתורת החסידות עוסקים בלימוד הלכות השחיטה במובנם הפנימי, כיצד ניתן לשחוט את היצר הרע, הנפש הבהמית והשכל הטבעי.

וכמובן, לגלות את מהותו האמיתית והפנימית של העולם - שלא כפי הנראה לעין כי העולם הוא מנגד (או עכ"פ נפרד) מאלוקות, אלא שמהותו האמיתית של העולם היא 'אלוקות', כדיוק הלשון "א-ל עולם" (ולא "א-ל העולם").

ההכרח בלימוד החסידות - אף שבדורות הקודמים לא עסקו בה כלל - הוא מצד מיעוט הדורות. בעוד שבדורות הקודמים יכול היה היהודי לעסוק בתורה ובמצוות גם מבלי שהמאור שבתורה יאיר בגילוי, הרי שבדורנו הירוד אין היהודי יכול לעסוק בתורה ובמצוות בחיות ובחשק ללא לימוד החסידות, המאיר ומגלה לו את טעמו הפנימי שבכל דבר.

טעם נוסף לכך הוא מצד מעלת דורנו - דור האחרון לגלות ודור הראשון לגאולה - שלכן זכינו ובדורנו מאיר ומתנוצץ האור הגדול שיאיר בגאולה האמיתית והשלימה, ע"י גילוי תורת החסידות - שהוא 'מעין' ו'טעימה' מהגילוי שיתגלה לעתיד לבוא.

כמו כן, אדמו"ר הרש"ב חידש - עם ייסוד תומכי תמימים - בנוגע לאופן לימוד החסידות, "שצריכים ללמדה . . . כלימוד הסוגיות בגליא שבתורה", שכשם שלימוד הנגלה הוא באופן יסודי ועיוני, כך גם יש ללמוד ולהעמיק בלימוד החסידות.

בנוסף על הלימוד העיוני, חידש הרבי שיש ללמוד חסידות אף באופן דלמגרס. כלומר, אין להסתפק בידיעת מספר סוגיות בחסידות לעומקן

אלא יש להרחיב את הידיעה בתורת החסידות כך שתהיה מקיפה ורחבה - אף שלימוד זה אינו באופן עמוק ופנימי.

הסדר הנכון בלימוד הוא - כפי שהוא בנגלה. כלומר, כפי שנגשים ללימוד תורה שבכתב - חומש, פשוט ומוכן שלא מלמדים את המתחיל פירוש רש"י, ועל אחת כמה וכמה לא את שאר המפרשים, אלא מלמדים אותו את התוכן הכתוב - ובפשטות הכי גדולה. ועל דרך זה הוא ג"כ בלימוד התורה שבע"פ, כשלומד בפעם הראשונה את המשנה, לומד הוא ללא רש"י ועאכו"כ ללא פירוש התוס'. ורק לאחר מכן יוכל הוא להיכנס בהבנה עומק לפנים מעומק. ומזה מובן שגם בלימוד תורת החסידות צ"ל באופן כזה דוקא, שבפעם הראשונה מבינים את כללות העניין, אחרי כן לומדים אותו בשטחיות, ורק לאחר מכן מתחילים ללמוד לעומק יותר ויותר. וכמוכן שראוי לעשות זאת - על כל פנים בתחילת הלימוד, בעזרת מלמד, הבקי בלימוד תורת החסידות שיוכל לתת לו הדרכה מתאימה לפי רמתו והבנתו.

פנינים

בנוגע לשאלה האם יש מעלה חביבות בלימוד החסידות של נשיא הדור דווקא, כתב הרבי לר' שלמה חיים קסלמן ע"ה:

"...ומה שכתבתי אודות לימוד תורת נשיא הדור - הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, לא באתי בזה ח"ו לשלול לימוד מאמרי חסידות של נשיאים שהוא ממלא מקומם, ופשוט, אלא שכל תלמיד צריך לעמוד בהענין דהתקשרות מתאים לזמנו ודורו, והתקשרות היא ע"י תורת הנשיא, וכמבואר בכמה מכתבים והועתק גם בלוח היום יום, ולכן חוויתי דעתי שצ"ל לימוד כזה דווקא".

לימוד הלכות הצריכות

"...ולפלא שאין בשיעורים גם שיעור בלימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים אשר העדר הידיעה בזה מבהיל, אף שדוקא ידיעות אלו נחוצות ביותר, כי ה"ז כל האדם לעשות את מצות ה' אשר תעשינה ושלא לעשות את מצות ה' - אשר לא תעשינה..."

כמעט ובכל שיחה, סיים הרבי עם התוכן של המשפט "המעשה הוא העיקר", כיצד לוקחים מהדברים המדוברים הוראה למעשה בפועל בחיי היום יום. חשיבות וחביבות מיוחדת גילה הרבי כלפי לימוד הלכות הצריכות, "לידע את המעשה אשר יעשון", והעיר על החוסר בלימוד זה כפי הנדרש.

"יש להרעיש עולמות ולעשות הכל!" התבטא הרבי **"כדי שינהיגו בישיבות את לימוד חלק אורח חיים"**. אמנם הנטיה הטבעית היא לעסוק בלימוד ג' הבבות ובסוגיות ישיבתיות, ובאמת "הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות", אך ישנם דברים שעליהם יחיה האדם, ועליו לדעת את כל פרטי הדינים.

הרבי רצה שלימוד וידיעת הדינים יחל מגני הילדים ועד לישיבות וכוללים. הרבי לא הסכים לקבל את המצב בו מגיעים לאחד השקוע כל זמנו בלימוד התורה, וכאשר שואלים אותו הלכה הוא עונה: "הנני עסוק בלימוד תורה באופן של "יגדיל תורה ויאדיר", אבל לפסוק דין בהלכות ברכות הנהנין, הלכות תפילה או קריאת שמע אינו יודע כיוון שאת הלכות אלו לא למד..."

בשיחה שנשא לתלמידי הישיבה וחברי את"ה אמר הרבי, כי יש להנהיג בין בנ"י בכלל, תלמידי הישיבות בפרט, וחברי את"ה בפרטי פרטיות, לקבוע משך זמן בכל יום, עשר או חמש עשר דקות ללימוד הלכות הצריכות למעשה בשולחן ערוך אורח חיים. שיעור זמן זה הוא

המינימום הנדרש, וכל המוסיף מוסיפין לו, אלא שיש להתחיל משיעור קטן בכדי שיהיה קיום לדבר.

חשיבות פנימית נוספת ישנה ללימוד הלכות הצריכות, כיוון שבהן דווקא מתבטאת תכלית העבודה של עשיית "דירה לו יתברך בתחתונים". כאשר נרגשת המציאות של האדם, הוא מתמקד בחלקים בתורה הקרואים "עליונים", בהם חש את ההבנה שלו והחיבור לקב"ה, יש לו חיות ו'קאך' בהשגת התורה, בעניינים הנעלים המדוברים בה ובאור האלוקי שבתוכה. דווקא כאשר יהודי עומד בביטול לה' וכל מעייניו נתונים "לו יתברך", להשלים את הכוונה של הקב"ה, אז עבודתו היא בלימוד ההלכות, הנקראים "תחתונים" לפי שבהם 'מונח' האדם לא בהשכלת התורה אלא ידיעת ההוראה למעשה בפועל על מנת להשלים באמצעות זה את הדירה בתחתונים.

פנינים

ביחידות להנהלת הישיבה אמר הרבי שאינו מבין מדוע לא לומדים שולחן ערוך אדה"ז וצ"צ? "אם כבר לומדים משהו, זה רק הלכות פסח - מה עם הלכות ריבית והלכות תלמוד תורה? הלא אין עניין בחסידות וואס מ'קען ניט צושטעלן אהין [= הרי אין עניין בחסידות שאי-אפשר 'להשחיל' אותו ב] הלכות תלמוד תורה לאדה"ז?"

לימוד בחברותא

"אז ער לערנט פאר זיך: . . בשעת אבער סאיז א לימוד "בד בבד" - הלומד יחיד - איז אט דעמולט זאגט די גמרא אז "ונואלר!" ס'מזוז זיין א לימוד מיט נאך א צווייטן, און דעמולט איז "מחדדין זה את זה". [= כאשר הלימוד הוא לעצמו . . כיון שהלימוד הוא "בד בבד" - הלומד

יחיד - אזי זה כפי שאומרת הגמרא באופן ש"ונואלו"! מוכרח להיות לימוד עם מישהו נוסף, ואזי "מחדדין זה את זה".

פעמים רבות עורר הרבי על חשיבות הלימוד בחברותא, אשר כפי שחז"ל אומרים "דיבוק חברים" הוא אחד מן הדברים בהם התורה נקנית ועל התועלת העצומה הצומחת מכך. מהדברים אשר עליהם מציין הרבי במכתביו, כי העצה היעוצה עבורם היא לימוד בחברותא ניתן למצוא: זכרון, פתרון לחוסר סבלנות והתמדה, אי הצלחה בלימודים, פיזור המחשבות ועוד.

הרבי אף התבטא פעם ביחידות שכאשר לומדים בחברותא, ורואים "אז ער מאכט גוט אזוי ווי יענעם" [= שמצליח כמו הזולת] זה מגלה את התוקף העצמי של הנפש האלוקית, ומזה באים ל"אל יבוש מפני המלעיגים"...

אמנם ישנה מעלה גם בלימוד יחידי, בו ניתן יותר להתעמק ולעיין, או גם מצבי רוח שונים המצריכים לימוד ביחידות, אך עם כל זה הסדר הרגיל הינו לימוד בחברותא, וכאשר רוצה לעיין וכדו' ילמד לעצמו.

בנוגע לסדר הלימוד אמר הרבי, כי האופן הנכון הוא לחלק את הלימוד בצורה כזו כך שחצי שעה אחד לומד בקול והשני מאזין, לאחר חצי שעה להתחלף ואח"כ יהיה שקו"ט ביניהם.

בבחירת החברותא, נכון שתהי' התאמה לא רק בידיעות ובכשרונות אלא גם בתכונות הנפש וכדו', אך גם כאשר אין התאמה מוחלטת וישנו חסרון מסויים בחברותא, יש להתמקד ולהבליט את חלקו הטוב של חברו. גם לימוד עם מי שלא מתאים בכשרונותיו, מסייעת לשני הלומדים.

מאידך, הרבי שלל את הגישה שאי מציאת חברותא מהווה "תירוץ" להיפטר מן הלימוד. בתשל"ה נכנס אחד התמימים לרבי והתאונן שאינו לומד כדבעי היות ואין לו חברותא. ענה לו הרבי: "נו, גם אני

למדתי בלי חברותא... הרבי יעץ לבחור שהתקשה במציאת חברותא שכאשר ילמד בהתמדה ושקידה, חבריו "ירדפו" אחריו בכדי ללמוד איתו בחברותא.

פנינים

מספר הרב מנחם קעניג: לקראת נסיעתנו לרבי בחודש תשרי תשנ"ב, התוועד איתנו המשפיע בישיבה ועורר אותנו על כך שה"יחידות כללית" היא ממש כמו "יחידות פרטית", והרבי עונה על מה ששואלים אותו - למרות שמגשים את הפ"נ רק בסוף היחידות - וכך עלינו להתייחס לכך. ואכן, לפני היחידות כתבתי בפ"נ לרבי התלבטות שהייתה לי באותם ימים, האם ללמוד לעצמי או בחברותא, כשאני מפרט שבלימוד לבד ישנה אפשרות לעיין ולהעמיק יותר מבלימוד עם חברותא. ביחידות - האחרונה לע"ע לתלמידי התמימים - דיבר הרבי כידוע על אופן לימוד התורה הנדרש מתמים, ולקראת סוף היחידות הזכיר הרבי את חשיבות הלימוד בחברותא - ואמר שלמרות שבלימוד העצמי יותר נח לעיין ולהעמיק, יש לעשות זאת רק אחרי שלומדים בחברותא.. הרבי ענה על שאלתי בדיוק!...

כתיבת חידושי תורה

כתיבת חידושי תורה ע"י תלמידי ישיבת תות"ל החלה עוד בדרך הקודם, עם הופעת גלין "התמים", בו נכתבו חידושי תורה שנכתבו ע"י תלמידי ישיבת תומכי תמימים. אך ללא ספק, עניין זה גדל והתבסס בעיקר בדורנו, כאשר עורר הרבי שוב ושוב בריבוי מענות ושיחות קודש על החשיבות הגדולה בכתיבה ובהוצאה לאור של קבצים אלו.

ביטוי ליחסו המיוחד של הרבי ניתן לראות בדרך הקמתה של "מערכת הערות ועיונים":

בחורף תשל"ב, כחלק מההכנות לקראת י"א ניסן - 'שנת השבעים', החליטו תלמידי התמימים ב-770 לייסד סדר חדש - סדר לימוד ב'ליקוטי שיחות' מדי ערב. במהלך הלימוד עלו כמה שאלות ותשובות בשיחות, ולקראת שבת פרשת תצווה - כחודש לפני י"א ניסן - הודפס גליון בשם "הערות התמימים", ובו חלק מהשקו"ט שנתעוררו בשיחותיו הק' של הרבי. עד לי"ב תמוז אותה שנה הופיעו 12 חוברות.

בשלהי הקיץ, הכינו כמה תמימים קובץ מכובד ובו לקט מהקבצים שיצאו לאור עד אז. הקובץ הוכנס אל הרבי, ולאחר כמה ימים הופתעו התמימים לשמוע כי הרבי הגיה את ה'פתח־דבר' של הקובץ ואף הורה להחשיבו כחלק מע"א המוסדות שהוקמו לכבוד י"א ניסן(!).

מאז, הרבה הרבי לצטט בהתועדויות מתוך קבצי ההערות השונים שיצאו לאור, ולעיתים אף העיר על הסברות שהועלו בהם ופרך אותן.

העניין העיקרי והמהותי בכתיבת ההערות על הנלמד הוא ההוספה בלימוד התורה, הן בכמות והן באיכות, כלשונו של הרבי: **"שרואים במוחש שעי"ז ניתוסף חיות ותענוג בלימוד התורה"**. הרבי אף הוסיף וביאר כי הסיבה שלא להזהר ולהמנע (כבעבר) מכתירת ופרסום חידושי התורה היא מפני שבעקבות "ירידת הדורות" עלינו לחפש דרכים ועצות לעודד ולחזק ולהוסיף בלימוד התורה.

טעם נוסף הוא הצורך שנוצר לעיתים מכך שישנם "מלעגים" הטוענים שבישיבות חסידיות חסר ה'קאך' בלימוד, והקבצים התורניים היוצאים לאור הם תשובה ניצחת לאותם המלעגים.

כשהחל הרבי לעזור אודות הצורך בכתיבת ההערות, הוסיף והעיר כי **"עיקר [ה]הדגשה היא בהסברה ולא לחידושים"**.

נוסף על עצם החידוש שבהדפסת ופרסום חידושי התורה האישיים, היה חידוש עצום בכך שהרבי התיר ואף עודד את כתיבת החידושים

בעניני חסידות, כולל נערים צעירים - למרות הידוע מאז ומתמיד שבנושאים אלו כותבים ומחדשים רק הראויים לכך.

במהלך השנים הורה הרבי מספר הוראות בנוגע לעריכת קבצי ההערות, ולדוגמא: יש להקפיד לבדוק את מראי-המקומות לציטוטים המובאים בהערה. מוטב לפרסם את ההערה תחת שמו המפורש של הכותב, ולא בשמות עט שונים או בכינוי 'א' התמימים'. כמו"כ, הנטל הכספי להדפסת הקובץ עליו להיות מוטל על הנהלת הישיבה, ואין לבחורים לעסוק בכך כלל.

שמירת הסדרים

"השאלה הראשונה ששואלים כשבאים למעלה היא לא "האם השתתפת בהתוועדות חסידית", אלא "האם שמרת את סדרי הישיבה?!"...

ישיבת תומכי תמימים שונה במהותה מכל שאר הישיבות, דבר המתבטא בכל פרט ופרט במשך היום, גם בפרט הנראה "שולי" כביכול. גם שמירת סדרי הלימוד, שעל פניו נראה כי עניין זה אינו אלא "היכי תמצוי" ללימוד עצמו, מקבל בתומכי תמימים חשיבות מיוחדת.

בשיחה המבארת את יסודותיה של הישיבה בכלל, באחרון של פסח תשל"ו, התייחס הרבי גם לחשיבות ב"דיוק הכי גדול בשמירת זמני הישיבה", ואמר שהם "הגבלה עצמית" של רבותינו נשיאנו. כמו המדידה שישנה בתורה ומצוות, ולדוגמא במצוות תפילין שעליהם להיות מרובעים דווקא ומונחים במקום מסוים, ואם חסר בפרטים אלו לא יוצאים ידי חובת המצווה, כיוון שעצמות ומהות צמצם את עצמו להימשך באופן כזה דווקא. כך גם רבותינו נשיאנו הגבילו את עצמם לזמני הלימוד.

את החשיבות שניתנה לשמירת הסדרים, גם ביחס לעניינים נעלים

אחרים, ניתן ללמוד מהמענה החריף הבא שנאמר לבחור ביחידות:
"במה שאתה מבקש ברכה ל'התקשרות' - ברור ומוכן שאי אפשר
דרייען סתם ארום 'פוסט און וויסט' [= להסתובב סתם כך 'ריקן
ושומם'] ולהיות 'מקושר'. אי אפשר לתת לי שוחד ואני לא מקבל
שוחד. ובחור בתומכי תמימים שאינו שומר הסדרים ולא לומד כדבעי
ומתפלל כדבעי ומתנהג כדבעי - אינני מקבל ממנו שוחד שלומד מזמן
לזמן 'לקוטי שיחות' וגם עושה לי טובה גדולה ועוסק ב'ופרצת'".

מלבד זאת, שמירת הסדרים וקבלת עול הם היסוד להצלחה
בלימודים, הכלי לקבלת הברכה להצלחה, ונועדה גם עבור טובתו
האישית של הבחור.

לעיתים, יכולות לעלות טענות ותירוצים שונים, שיגרמו לאי הקפדה
על שמירת הזמנים. ולדוגמא, ה"קלוגינקער" [היצר הרע] יכול להסביר
לבחור שעדיף ללמוד חסידות מאוחר בלילה, גם אם בגלל זה למחרת
יאחר לסדר. אך היות ורבותינו נשיאנו הקפידו על כך שהתלמידים
ישמרו על הסדרים, כל הטענות הבאות בסתירה לכך מקורם בלתי
טהור, ואין להכנס כלל עם היצר הרע בדין ודברים...

לא אחת הביע הרבי את נחת הרוח הנגרמת לו משמירת הסדרים.
בהתוועדות של י' שבט תשכ"א היה ניכר על הרבי שהוא שרוי במרירות
גדולה. לאחר ההתוועדות ניגשו כמה בחורים מהישיבה במונטריאול
אל משפיע הישיבה הרב מנחם זאב גרינגלאס, ושאלוהו כיצד ניתן
לפעול ולגרום נחת רוח לרבי. הרב גרינגלאס שלח את שאלתם לרבי,
וכך ענה הרבי: "לכתבו אודות התלמידים . . . והשאלה איך לגרום
נחת רוח ותענוג. מוכרחני לומר שלא שיערתי שעל זה צריך לשאול
במדינה אחרת מעבר לגבול, בה בשעה שזהו - תוכן התומ"צ . . . ובנוגע
לתלמידי תומכי תמימים ביחוד, הרי בזה לכל לראש - שמירת סדרי
הישיבה בדיוק". וביחידות לבחור ששאל כיצד ניתן לגרום נחת רוח

אמר הרבי: "די ערשטע זאך, זאל זיין בשמחה, [= ראשית כל, להיות בשמחה] שמירת הסדרים..."

חשוב לציין, כי במכתב הידוע של אדמו"ר הריי"צ בו הוא עונה ל"השואל במה ההתקשרות אלי", אחד מפרטי הדברים הוא "מקיים בקשתי . . בשמירת זמני הלימודים"...

בדרך כלל הדגיש הרבי כי שמירת הסדרים צריכה להיות במקביל לשמירת הבריאות, כיון ש"היות הגוף בריא ושלם מדרכי (עבודת) השם הוא", ולכך יש להקפיד לישון בזמן כדי שיוכלו לישון כמות זמן מספקת ולסדר את שאר עניני האכילה ושתיה. אך מצאנו במכתבי הרבי, כי שמירת הסדרים היא גם כאשר גורמת לפעמים מיעוט בשינה או באכילה ושתיה...

פנינים

סיפר ר' גרשון מענדל גרליק ע"ה: כאשר הגענו לרבי קבוצת בחורים מאה"ק, החשבנו את עצמנו כמשכילים גדולים וכו'... כאשר נכנסת ליחידות הראשונה שלי, אמר לי הרבי: "דו האסט געזען דעם צעטל אויפן וואנט, דער [= ראית את הפתק על הקיר, את] סדר הישיבה?!" ובה תמה היחידות...

קיום הזראותינו

מובן וברור לכל, אשר חלק בסיסי מחייו היום-יומיים של 'תמים' חסידי היא ההקפדה וההנהגה בכל אותם הוראות קודש אותם הנהיג הרבי, ובמיוחד את ההוראות אותם תיקן הרבי לתלמידי התמימים בפרט.

בכללות, בעניין נעלה זה של "קיום הוראותיו" מצינו כמה עניינים אותם ביאר הרבי.

הענין הראשון הוא שע"י קיום הוראתיו הק' של הרבי הרי בכך ניתן לחזק את התקשרותנו לרבי - מורה ההוראה.

והפלאה מיוחדת ניתנה לכך ע"י הרבי בעצמו. באחד משיחותיו הק', דיבר הרבי על העניין האמור, כשהוא מדגיש את הדרך הזו בהתקשרות, לעומת שאר הדרכים - כ"לימוד תורתו" וכדו'.

דווקא בעניין זה, אמר הרבי, ניתן לראות אשר מתעוררים קשיים גדולים יותר מבשאר העניינים, ובמיוחד שבחלקם של ההוראות יתכן ויתעורר קושי בהסברת הצורך בקיום הנהגה כזו או אחרת, ודווקא משום ה"ביטול" שמעורר קיום המעשה לוקחים את ה"עצם" של הרבי.

מעלה נוספת יש באותו מעשה, והוא, שבקיום מעשה ללא הבנה ובקבלת עול מוחלט, יש בכך מן ההנהגה של "נער", המעוררת את האהבה העצמית של האוהב - הרבי, באהוב - מקיים ההוראה, כך, שהאוהב והנאהב נעשים כדבר אחד ממש.

פעמים רבות התבטא הרבי כשחסיד רוצה לקבל את כל ההשפעות מהרבי, הרי עליו לקיים את רצונו של הרבי.

ולאחר האריכות בכל הנ"ל, ראוי להביא לסיכום ולהבהרת העניינים את המכתב הבא:

מדוע צריכים להכנס עם חשבונות פרטיים, לחשוב מה עדיף בשבילו ברוחניות, בשעה שישנה הוראה מנשיא הדור, שהנשיא הוא לבס של כל ישראל, שזה גבוה יותר מפה, ויתרה מזו: כפי שמבואר על פי חסידות, שהנשיא הרבי הוא הממוצע המחבר עם עצמות ומהות אין סוף ב"ה...

קיום הוראותיו

לימוד 'א חסידישע פרשה'

"להעיר, שאצל כמה וכמה חסידים מנהג ללמוד בכל שבוע ושבוע (ובמיוחד - בשבת) ה'חסידי'שע פרשה' (בשבתות החורף - בתורה אור, ובשבתות הקיץ (וסיום החורף) - בלקוטי תורה). ואצל כמה היה המנהג ללמוד אותה (על כל פנים בשטחיות) עם בני משפחתם, גם עם ילדים בגיל בר מצוה (או גם פחות מזה)"

כבר מראשית הנהגתו הראה הרבי התייחסות מופלאה לספרי ה'תורה אור' ו'לקוטי תורה', גם כאשר לא חודש עדיין הלימוד הקבוע בהם כתקנה מסודרת לחוק לימוד שבועי.

בהתוועדות ש"פ וישב, מבה"ח טבת תשט"ו עורר הרבי על לימוד קבוע ב"תורה אור" ו"לקוטי תורה" [לאחר זמן הוגהה השיחה (בלה"ק), ונדפסה ב'הוספות' ללקוטי שיחות חלק כ וחלק ל]. בהמשך אותה שנה, בהתוועדות ש"פ דברים, חזר הרבי ועורר על ענין זה, ובין השאר אמר: "מסתמא כבר למדו כולם את המאמר, ובפרט שה'חסידישע פרשה' דשבוע זה היא קצרה". אז גם קבע הרבי את הביטוי 'די חסידישע פרשה', 'הפרשה החסידית'.

שוב הזכיר הרבי אודות התקנה לאחר כעשור (בקשר עם הדפסת

ה'לקוטי תורה' במהדורה חדשה), בהתוועדות ש"פ ויקהל תשכ"ה:
"ולא לדרשה קאתינא אלא בנוגע לפועל - לקבוע לימוד ה'לקוטי
תורה' דפרשת השבוע בכל שבוע על-ידי כל אחד ואחד.

באותה ההזדמנות, הדגיש הרבי כי למרות "שעיקר החיוב בלימוד
ה'לקוטי תורה' בכל שבוע ושבוע הוא על אלו ש"מבן עשרים שנה
ומעלה", אבל אף על פי כן, מהנכון שגם אלו שלפני גיל עשרים שנה
יעשו זאת", תוך הדגשה מיוחדת ש"כל המקדים הרי זה משובח".

בסוף העניין אף הדגיש הרבי מספר פעמים שהדברים הנאמרים
מיועדים "את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה", ובוודאי שכל מי
ששומע אודות עניין זה, יעביר את הדברים למכיריו, ולאחרי הבדלה
- ימסרו זאת גם באופנים אשר בשבת אי אפשר לעשותם, ובאופן
ד"אני המתחיל", היינו שיחליט ללמוד בעצמו, ואז יוכל לפעול גם על
אחרים".

לאחר צאת השבת, מסר הרבי כי בעת החזרה על ההתוועדות יוסיפו
בשמו "אָז מ'מיינט עס ערנסט... [= ש'מתכוונים ברצינות'...] ויש
אפשרות שבהתוועדות הבאה, או ב'יחידות', ישאל היכן אוחזים, ועיקר
החיוב הוא מבני עשרים, וכל המקדים הרי זה משובח".

בהתוועדויות השבתות שלאחר מכן אף הורה הרבי כי כל אלו שסיימו
את הלקו"ת (ועל כל פנים - יסיימו עד ה'הבדלה' במוצש"ק) יאמרו
'לחיים'.

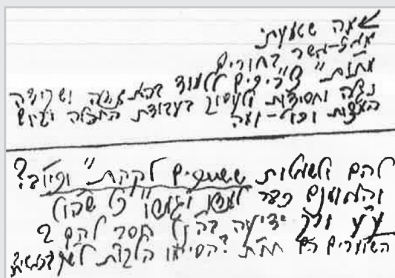
במהלך השנים הבאות הרבה הרבי לחזור ולעורר על דבר הלימוד.
וכדוגמא, נציין את התוועדות ש"פ חיי שרה תשנ"ב, בה עורר הרבי
באריכות אודות תקנת הלקו"ת, ובתוך הדברים השווה זאת לתקנת
הרמב"ם, ואף התבטא שע"י סיום התו"א והלקו"ת ("כל חלקיהם עד
סיומם") מדי שנה - יזכו לגילוי פנימיות התורה לעתיד לבוא, "סוד
טעמיה ומסתרי צפונותיה!"

- במהלך השנים ציין הרבי כמה הוראות בדבר אופן הלימוד:
- < אפילו אלו שמצד סיבות שונות לא למדו את כל הפרשה ב"לקוטי תורה" - בודאי ילמדו את התחלת הפרשה על כל פנים.
 - < אלו שיכולים ללמוד בעיון - מה טוב, ועל כל פנים יש ללמוד בכל שבוע ושבוע את הדרושים של הפרשה באופן דלמיגרס (אבל להבין לכה"פ באופן שטחי).
 - < בחור נכנס ל"יחידות" ואמר לרבי שקשה לו ללמוד בעיון את כל הפרשה בלקוטי-תורה, ושאל מה יעשה. הרבי השיב: "לכתחילה תלמד לגירסא את כל הפרשה ולאחר מכן לעיונא, לכל הפחות את האות הראשונה במאמר, כי בו - לרוב - תוכן כל המאמר. ואת השאר - כפי שתספיק".
 - < לאדם שכתב לרבי, ככל הנראה, שאינו מצליח להבין את ה"לקוטי תורה", ענה הרבי: "לשאלתו בלימוד הלקו"ת - יעשה ככל האפשר לו. ועיין תו"א (צ"ח, ג) ד"ה וכך (בחצע"ג) דכיון כו' ישלים לו כו'. [בתורה אור שם: "דכיון שאי אפשר לו ועוסק כל מה שאפשר לו ישלים לו הקב"ה לבוש ומשל להשיג ע"י מה שצריך להשיג"].
 - < שיסימו את כל הדרושים של פרשת השבוע במשך שבעת ימי השבוע, ולא באופן דלווה ופורע, היינו, שאף בפרשה שיש בה ריבוי דרושים, שלא ידחה חלק מהם לשבוע שלאחרי זה (אז יצטרך לסמוך על היצר הרע שמסתמא יהיה "בעל תשובה"... ויתן לו להשלים הלימוד שהחסיר).
 - < מאן דהוא שאל "כשאנו מספיק ללמוד הכל בשבוע א', האם ילמד בשבוע ב' השייך לאותו שבוע וישלים החסר בזמן הפנוי, או שימשיך ללמוד על הסדר": "לקו"ת כדאי ללמוד על הסדר שאז תקווה שסו"ס ועט מען אניאָגן [= ישיגו (את קצב הלימוד)], משא"כ "חוב ישן".

< בשנת תשכ"ה פירסם צא"ח באה"ק הודעה בה נכתב: "יום א' פ' צו תשכ"ה, ניתנת בזה הודעה לאנ"ש והתמימים יחיו כי, ברשות כ"ק אדמו"ר שליט"א, אפשר להשלים המאמרים בלקוטי תורה פ' צו הדנים בענייני פסח - 'להבין מ"ש בהגדה 'ששת ימים תאכל מצות' וכו' - במשך חג הפסח הבעל"ט".

< בנוגע לדרושים על שיר השירים (= החלק החמישי ב"לקוטי תורה", שאינו על סדר פרשיות השבוע, כי אם על "שיר השירים") - יחלקו אותם על כל ימי השנה ובפרט בשבתות וימים טובים, כך שעד פרשת ברכה יסיימו את לימוד הלקוטי תורה כולו, כולל גם דרושי שיר השירים". אך יש לציין שבשבת הגדול של אותה שנה הזכיר "שבתקופת חג הפסח ילמדו דרושי שיר השירים, שגם אותם צריכים ללמוד כדי לסיים את כל ה"לקוטי תורה" במשך השנה".

פנינים

מענה מעניין בתוכנו, אותו כתב הרבי לבחורים ששאלו האם עומדים להדפיס את דרושי כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע מהשנים תר"ס-תרס"ה:

מה ששמעתי מאז - אשר "בחורים מתו"ת" צריכים ללמוד בהתמדה ושקידה

נגלה וחסידות ולעסוק בעבודת התפלה וקיום המצות וכו' - ומה להם ולשאלות ששייכים ל"קה"ת" וכיו"ב?

והאמנם כבר למדו וגמרו כל שהו"ל ע"ע [שהוצא לאור עד עתה] ורק ידיעה בהנ"ל חסר להם?

השומרים הם חת"ת? הסיימו הלקו"ת לש"ק בראשית?

"תקנת המשקה"

הסתייגות תמידית הראה הרבי לכל הנושא של אמירת לחיים בשופי וללא גבולות. כבר בשנות הנשיאות הראשונות דיבר הרבי על כך שאין דעתו נוחה מכך שאומרים לחיים יתר על המידה, ובמספר מכתבים אף ביאר הרבי את הסיבה לכך, וזאת משני טעמים כלליים. האחד, אם בדורות הקודמים היו נזקקים לאמירת "לחיים" בשופי בשביל לפעול התעוררות, בדורנו זה ניתן לפעול על עצמך התעוררות "על ידי רוב המאמרים הקלים והשיחות בענינים של הסברה והבנה לפעול על השומעים". והסיבה השניה היא ריבוי ההתעסקות בהפצת המעיינות על חוגים רחבים בקרב אחינו בית ישראל - "הנה עלול ענין השופי דמשקה לבלבל לזה ביותר".

בהתוועדות ש"פ שמיני תשכ"ג הגביל הרבי לראשונה את שתיית ה"משקה", ואסר לשתות בהתוועדויות יותר ממידה ידועה. הגבלה זו קיבלה מאוחר יותר את הכינוי: "תקנת המשקה".

בהתבסס על דברי הרבי הרי"צ אשר ה"משקה" הרי הוא "דבר מאוס", אסר הרבי לשתות ריבוי משקה: "הרי זו הוראה לכל מי שטרם הגיעו לגיל ארבעים; אכן, גם אלו שכבר עברו את גיל ארבעים צריכים למעט בשתיית המשקה".

באותה השיחה אף פירט הרבי מהם התנאים להתיר שתיית משקה: "יש לעשות קידוש על יין ולא על משקה. הגם שבשופ"ע ישנו מקום לעשות קידוש על משקה, עקב כך שהוא חמר מדינה ועבור החביבות,

אולם בשעה שיפעל בעצמו שהמשקה הוא דבר מאוס (כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר), נופל מאליו עניין החביבות כו'.

אפילו כאשר עושים קידוש על יין, אין לשתות את הכוס כולו, אלא ישתו לא יותר מרוב כוס (חוץ מארבע כוסות של פסח, אותם יש לשתות במילואם).

בנוגע לשמחה, אפילו שמחת חתן אשר כל המשמח חתן וכלה זוכה לתורה שניתנה בחמישה קולות, וכן בנוגע להתועדות חסידית בכלל - ניתן לומר לא יותר משלוש פעמים "לחיים", ואמירת הלחיים באופן המותר הוא רק כשנאמר על כוסות קטנים, באופן כזה בו ההצטרפות של כמות המשקה בשלוש הפעמים לא תהיה יותר משיעור רוב רביעית מצומצם".

אמנם באותה התועדות הראה הרבי הסתייגות מהחלת הגזרה על חג הפורים בו יש חיוב הלכתי - "חייב איניש לבסומי": "בנוגע ליום אחד בלבד איניש רוצה להתערב - פורים - מצד שני טעמים: א) בפורים נמצאים במעמד ומצב של "עד דלא ידע", בוודאי בזמן זה אין דעת ליצה"ר "לדבר אל לבו" לקחת משקה. ב) והוא העיקר: עד פורים בטח יבוא משיח, שאז יהיה "כולו משקה" - ומלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים".

אך בשנת תשכ"ה, בהתועדות י"ב תמוז, תוך הדגשה חוזרת על חשיבות השמירה על "תקנת המשקה", הוסיף הרבי שאף בחג הפורים יש לשמור על ההקפדה שלא לשתות יותר מההגבלה הידועה. וכמובן שמאז, היתה ההפרזה בשתיית משקה בפורים חמורה ומופרכת לגמרי כמו בשאר ימות השנה. איסור השתייה היה ידוע לכולם ולא היה מקום לחשוב ולחפש היתרים. אדרבה הייתה מפורסמת שיטת הרבי כי ה"חייב אדם לבסומי" של הבחורים הוא ב"ינה של תורה".

למרות זאת, יש לציין שלאורך השנים היו מספר שנים בהם הורה

הרבי היתר בחג הפורים, אך כמוכן, שבנוגע לפעול - האם מותר לשתות בפורים "עד דלא ידע", על כל אחד לשאול את ה"עשה לך רב" שלו בנידון זה.

פנינים

בליל ב' דחה"ס תשכ"ט בעת הסעודה, אמר הרש"ג לרבי שהבחורים שואלים ומבקשים "היתר" על לקיחת משקה לשמוח בשמחת בית השואבה, ומחכים הם לתשובה, ענה לו הרבי, "מה אני יכול לעשות - הרי זהו רמב"ם מפורש".

שאל שוב הרש"ג "ומה בנוגע לאברכים?

ענה לו הרבי בחריפות: אל תמשכני בלשון! ("ציט מיר ניט פארן צונג") - הרב יצחק גאלדין הי' אצלי לפני מספר ימים וסיפר ש' גרונם (כנראה שקיבל ממנו, ועוד מזקני החסידים שי' קיבלו ממנו) הי' מתוועד באופן שהשומעים לא שתו בכלל, וגם המתוועד בעצמו לא לקח הרבה ורק כוסית אחת עמדה על השולחן, וגם זו לפעמים לא נגמרה כולה - והעיקר הי' שזה פעל!

עשה לך רב

"ולכן, הצעתי ובקשתי - בבקשה נפשית (ועוד יותר מזה, אלא שאין בידי לע"ע ביטוי מתאים יותר כו') - שיפרסמו את הדברים בכל מקום ומקום. . . שכדאי ונכון ביותר, אשר, כל אחד ואחת מישראל, אנשים נשים וטף, יקיימו את הוראת המשנה "עשה לך רב", ומזמן לזמן יבואו אליו כדי לעמוד ל"מבחן" בנוגע למעמדם ומצבם בעבודת ה', אשר, עי"ז יתוסף בודאי ובודאי אצל כאו"א מישראל בכל עניני טוב וקדושה, הולך ומוסיף ואור".

ידועה ומפורסמת הוראתו של הרבי, אותה הזכיר בריבוי שיחות, שעל כל אחד ואחת מוטלת החובה: "עשה לך רב".

הוראת הרבי "עשה לך רב" נועדה ליצור נקודת מבחן אשר תסייע לאדם להתרומם ולהתעלות בעבודת ה' שלו, בלימוד התורה ובחי היום יום שלו. עובדה שאדם נוסף, שנבחר על ידו, משמש כמדריך וכ"רב" עבורו - בודאי תיישר עקמומיות שעלולה להיווצר כאשר האדם הוא אבן הבוחן היחיד של עצמו, שהרי "אדם קרוב אצל עצמו".

וכך אמר הרבי בשיחה בה הורה על ההוראה החדשה: "אמרו חכמים במשנתם: 'עשה לך רב', כלומר, ישנו ציווי על כל אחד ואחד מישראל - מקטן ועד גדול - לקבל עליו ולעשות לו רב . . . ובהתאם לכך, טוב ונכון ביותר, שכל אחד ואחת מישראל - האנשים והנשים, כולל ילדים וילדות קטנים - יקיים את הוראת המשנה "עשה לך רב" . . . על ידי זה שילך מזמן לזמן למי שגדול הימנו ("רב"), על מנת ובאופן לעמוד ל"מבחן" בנוגע למעמדו ומצבו בלימוד התורה, בנתינת הצדקה, ובכללות הנהגתו בעבודת ה', גם בענייני הרשות, "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו", אשר על ידי זה יקבל את ההוראה וההדרכה הנכונה (ללא השוחד דקרבת עצמו), ומה גם שעצם הידיעה שמזמן לזמן יצטרך לתת דין וחשבון לבשר ודם, תפעל אצלו להיטיב את הנהגתו, ולהוסיף בכל ענייני טוב וקדושה".

לאחר דברי הרבי באחת מההזדמנויות על הצורך והחשיבות בתקנת "עשה לך רב", התייחס הרבי ל"עשה לך רב" אותו ראוי שתלמידי התמימים ימנו לעצמם: "תלמיד בישיבה - הרי ה"רב" שלו הוא המלמדו תורה, "רבו" על פי דין . . . ואם מאיזו סיבה יש לו כמה ראשי ישיבות - אזי בוחר בא' לרב שידריכו בענייני מוסר וכיו"ב".

אך למרות זאת, אין זה מעכב כלל וכלל, ואם בחור מעוניין לקחת על עצמו "רב" שאינו מהנהלת הישיבה, יכול הוא. וכפי שנראה מדברי

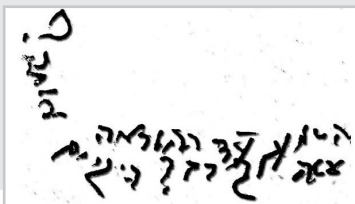
הרבי במענה לבחור ששאל האם ניתן לבחור רב גם אם הוא אינו א' מחברי הנהלת הישיבה.

כמענה על השאלה, מחק הרבי את המילה "האם" וסימן בחץ על התיבות "ניתן לבחור גם בא' שאינו מחברי הנהלה".

במקום נוסף התייחס הרבי לעניין זה ד"עשה לך רב", והוא בשיחה המפורסמת דב' אדר תשמ"ח - השיחה ד"חשבוננו של עולם". בשיחה זו התייחס הרבי לזמן בו לא יהיה ניתן לשאול שאלות וכו', אז הורה הרבי מספר אופנים בהם יש לנהוג בעת שיש שאלות וספקות על הדרך בה עליו לילך, וכפי שהתבטא הרבי "שלא ילכו לאיבוד", ושם מורה הרבי שעל כל אחד ואחד מוטל לשאול את הרב שלו "מצד ציווי המשנה "עשה לך רב", שכל אחד שואל אצל הרב שלו".

ובודאי מובן היטב הצורך והחשיבות למנות "עשה לך רב" ודווקא בתקופתינו בה חושך יכסה ארץ, והוראה זו, שבה הורה לנו הרבי לנהוג, היא תראה לנו את הדרך הנכונה בה עלינו לצעוד.

פנינים

מענה מיוחד לא' שביקש מהרבי עצה וברכה בעבודת ה':

"השמע ע"ד [= על דבר] ההוראה 'עשה לך רב? היקיים אותה?'"

'מבצעים'

אין כאן המקום להאריך בסיפור הדברים הסובב את קריאתו 'הק' של הרבי לכלל התמימים ואנ"ש לצאת מד' אמותיהם ולקרב את אחינו בני" לתורה ומצוות - אף שראוי לו לכל 'תמים' לידע ולהכיר זאת היטב, אך מטרת יריעה זו היא לפרוס את הוראותיו של הרבי - ובייחוד לתלמידי התמימים - בנוגע לעשייה וההתעסקות הראויה במבצעיו 'הק' של רבינו.

כמובן שחובה היא לציין ולו במעט את ה"שטורעם" המיוחד אותו גילה הרבי בקשר להתעסקות במבצעיו 'הק'.

באין ספור שיחות ומענות קודש הראה הרבי את חיבתו לכל אותם המתעסקים בקירוב רחוקים ובהפצת המעיינות, ודי יהיה אם נצטט את דברי הרבי בעת התוועדות שבת חיי שרה תשמ"ז - אז התכנסו ובאו שלוחי הרבי במדינות ארה"ב וקנדה להשתתף בכינוס השלוחים האזורי הראשון:

"בדורנו זה במיוחד, ובפרט בשנים שאחר שנת תש"י, ישנו "דבר חידוש" (לגריעותא), המביא בעקבותיו "דבר חידוש" למעליותא.

כעת ניתנת לכל אחד האפשריות, ומוטלת על כתפי כל אחד האחריות - לפעול בהפצת תורה ויהדות והפצת המעיינות חוצה:

מוטלת על כל אחד כעת המטלה - והאחריות הכבדה - להפוך את העולם למעליותא, באמצעות יציאה (בפשטות, וגם ע"י ה"יציאה מעצמו") ולעשות כל התלוי בו בכדי לקרב יהודים לאידישקייט, בדרכי נועם ובדרכי שלום ללא מחלוקות . . לפיכך יש להכריז קבל עם ועולם לכל יהודי, ובפרט לתלמידי ישיבת תומכי תמימים - אשר רבותינו נשיאינו התייגעו ומסרו את נפשם שהם יצאו למלחמת בית דוד להביא את משיח צדקנו, ושהם יגדלו להיות עסקני ציבור ושלוחים:

היו שלוחים!!! וצאו לכבוש את העולם עם אידישקייט!!!

לאחרי כל הדברים האלו, אל לנו לשכוח שעיקר עניינו של הבחור הוא לימוד התורה, ולכן גם בעת שרצונו הוא לצאת ולהתעסק ב'מבצעים' אסור לו לשכוח שניתנו כללים ברורים כיצד לנהוג בזה, ועל כן נסקור כאן את הוראותיו והדרכתיו של רבינו בקשר עם ההתעסקות ב"מבצעים", וכיצד היא הדרך הנכונה על הבחור לשלב את לימוד תורה יחד עם ההתעסקות ב'מבצעים'.

'מבצעים'

ההכרח להתעסק במבצעים

א' מהדרישות של רבותינו נשיאנו מתלמידי התמימים היא להיות "נר להאיר".

בדורות האחרונים, ובמיוחד בדורנו - 'דור השביעי' קיבל דבר זה משמעות נוספת בכך שתלמידי התמימים עמדו בראש החנית במלחמתם של רבותינו נשיאנו בהחזקת התורה והיהדות בתוככי כלל ישראל, וכבר ידועה שיחתו המופלאה של הרבי הרש"ב בעת התוועדות שמחת תורה תרס"א, בה כרת עם תלמידי התמימים "ברית השתתפות לעבודה במסירות נפש לתורה ויראת שמים ועבודה שבלב, בלי ויתורים ובלי פשרות", אז אמר הרבי נ"ע שמטרתה של הקמת הישיבה היא ללחום את "מלחמת בית דוד" כנגד כל אותם "אשר חרפו עקבות משיחך".

כמו כן זכינו אנו, שהרבי דרש מאיתנו התמסרות מוחלטת נטולת פשרות לצאת ולעסוק בזיכוי יהודים במצוות.

וכמו בעת התוועדות י"ט כסליו תשי"ב בה דיבר הרבי על החובה המוטלת "מחסידיים בכלל ומתלמידי הישיבות בפרט" לוותר על זמנם - המוקדש כולו להתעסקות בתורה ותפילה למען יהודי אחר:

"הדרישה והתביעה מחסידים בכלל ומתלמידי הישיבות בפרט היא, איפוא, ליתן להזולת אפילו מעניניהם העיקריים, שנחשבים אצלם לדברים מוכרחים, ולא רק שנדמה להם שמוכרחים בזה אלא יתכן שהאמת היא שמוכרחים בזה, ואעפ"כ, ישנם זמנים שלא צריכים לחשוב על עצמם, כי אם להשתדל בטובתו של הזולת ע"י גמילות חסדים בנוגע לפנימיות התורה תורת החסידות".

פנינים

ביחידות לתמימים שנסעו לביתם לפני חג הפסח, השווה הרבי את ישיבת "תומכי תמימים" ל"בית המקדש". המדריכים והמשפיעים של הישיבות הם ה"כהנים", והתלמידים הם "פרחי כהונה". וממילא, אמר הרבי "כיון שזכותם להיות תלמידים בישיבה שהיא בדוגמת בית המקדש - עליכם להמשיך את האור בחוץ".

בזמני ההפסקות וברשות ההנהלה

במספר מקומות התייחס הרבי לאופן הנכון בו יש לכל בחור לשלב בין עניין חשוב ועיקרי זה לבין עניינו העיקרי של תמים - לשבת ולעסוק בתורה, ובשיחה המפורסמת - אחרון של פסח תשל"ו התייחס לכך הרבי ובאריכות: "מכל הנ"ל, תשובה ברורה לאלה הטועים וטוענים: היות שגם התלמידים נתבעים בקשר לענייני הרבצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, ומזמן לזמן מתגדלת התביעה . . . הרי מאן, לכאורה, שעיקר ההתעסקות כעת צ"ל דוקא בעניינים אלו ובשביל זה יש לגרוע ח"ו מזמני לימוד התורה עבודת התפלה ובכלל שמירת סדרי הישיבה, וכאילו שבזה נשתנו ח"ו העתים..."

בראשית תשובתו של הרבי, הנה מבהיר הוא היטב את מטרתה העיקרית של הישיבה תוך שהרבי דוחה מכל וכל את הטענה שנשתנו

העיתים ח"ו: "הנה עליהם לדעת, שתכניתה של הישיבה . . היא נצחית, לכל הזמנים ולכל המקומות; והרי זו היתה כוונתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר . . שהתלמידים דישיבת תומכי תמימים בארץ זו יתנהגו כפי הסדרים שניתנו בו: בחול צריכים ללמוד שלישי חסידות ושני שלישים נגלה", להתעסק בעבודת התפלה וכו', ובפרט - דיוק הכי גדול בשמירת זמני סדרי הישיבה, שידוע שהם בבחי' "הגבלה עצמית" מכ"ק רבותינו נשיאינו מייסדי הישיבה".

וכאן, מבהיר הרבי כיצד יש לשלב בין הדברים באופן הראוי והנכון: "אשר מזה מובן, שאף שצ"ל ההתעסקות בהרבצת התורה וכו', ובפרט לאחרונה שחובת הזמן היא להשתדל בענין המבצעים ככל האפשרי - ואדרבה, המתעסק בזה תבא עליו ברכה, מ"מ, צ"ל ההתעסקות רק בהזמנים שמחוץ לסדרי הישיבה.

בהמשך לכך, מתייחס הרבי לכך שאף זמניהם הפנויים של הבחורים אינם ח"ו זמנים שבהם יכולים הם לעשות ולפעול כרצונם, אלא שגם בזמן זה, היציאה למבצעים צריכה להעשות עפ"י הוראות הנהלת הישיבה: "תלמיד ישיבת תומכי תמימים אינו מציאות לעצמו, ולכן גם הזמנים הפנויים אינם שלו, אלא עומדים הם ברשותם של כ"ק רבותינו נשיאינו מייסדי הישיבה, זאת אומרת, זה שבידו זמנים פנויים להתעסק בהפצת המעיינות וכו' הרי זה (לא מפני שזמנים אלו הם בבעלות שלו, כ"א) מפני שניתנו לרשותו (מאת רבותינו נשיאינו) להשתמש בהם לעבודתו ית' כפי רצונו ובחירתו . . מזה מובן, שגם ההתעסקות בהנ"ל בזמנים אלו - צ"ל ע"פ הוראות הנהלת הישיבה.

נעשים מוזהו וליבו זכים

לעיתים, יתכן וטיפול המחשבה על כך שהן אמת, החובה לקירוב רחוקים נצבת, עומדת, והסיבה והמניע לצאת ולהתעסק בכך הוא מצד החובה בלבד.

בשיחה נפלאה בעת התוועדות י"ב תמוז תשי"א דיבר הרבי שיחה מיוחדת עבור תלמידי התמימים, ובה ביאר הרבי שלצד החובה והזכות בזיכוי היהודי האחר, בעבודת השליחות ישנו שכר מופלא שמקבל כל אחד שמתעסק בעבודה זו:

"על הפסוק 'וצדקה תרומם גוי', מבאר רבינו הזקן בתו"א בתחלתו, שע"י הצדקה - צדקה גשמית כפשוטה, להחיות נפש הרעבים ללחם וצמאים למים, ועד"ז צדקה רוחנית, להחיות נפש הרעבים וצמאים לתורה, שנמשלה ללחם ולמים, ולמצוות, שגם בהם מצינו הלשון של אכילה ושתי' - נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה".

בהמשך לדברים נפלאים אלו, הביא הרבי את ביאורו של הרבי מהר"ש מה הכוונה במילים אלו של האדמו"ר הזקן - "נעשה נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה":

"ומוסיף אדמו"ר מהר"ש פירוש הדברים - ע"פ מארז"ל "אלף בני אדם נכנסין למקרא . . יוצא מהם אחד להוראה" - שהעילוי ד"אלף פעמים ככה" הוא שנעשה ראוי להוראה".

ולאחר כל דברים אלה, סיים הרבי בדברי עידוד לאותם בחורים, שלא ימנעו מעצמם לצאת לעסוק באותם פעולות קדושות באמתלות אלו - שכביכול הפעולות הללו ימנעו מהם לשבת ולעסוק בלימוד תורה:

"ומזה מובן, שכאשר תלמידי הישיבה יקדישו מזמנם לעסוק בצדקה רוחנית, להעמיד יהודים בקרן אורה, תורה ומצוות - לא זו בלבד שאין זה איבוד זמן מלימוד התורה, אלא אדרבה - תהי' להם הצלחה מופלגה ביותר בלימוד התורה, כשיחזרו לישיבה, "אלף פעמים ככה" הן בנוגע לכמות הזמן, והן בנוגע לאיכות הלימוד, שיצליחו לכוון לאמיתתה של תורה, "לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא".

פנינים

על תועלת עצומה זו שתבוא לכל 'תמים' שיעסוק בהתעסקות ב'מבצעים' חזר הרבי בריבוי פעמים ובריבוי הזדמנויות, וכמו ב'יחידות' מיוחדת לר' ניסן נמנוב, בה חזר שוב הרבי על אותו העניין שכל מי שיצא ויעסוק במבצעים, אזי יעשו ליבו ומוחו זכים - וכשהרבי מתבטא "בחנוני נא בזאת":

"מי שעוסק ב"מבצעים", שעל ידי כך הרי הוא עושה צדקה רוחנית גדולה ליהודי, אזי כשישב אחר כך ללמוד דף גמרא או מאמר חסידות, הנה מה שבדרך הרגיל היה צריך לקחת לו להבין אלף שעות, עכשיו הוא יבין בשעה אחת, כפשוטו. ומה שהיה לוקח לו ללמוד ולהבין בחמש מאות שעות, הנה כעת הוא יכול להשיג ולהבין במחצית השעה.

ואני חוזר ומדגיש: אני לוקח כל זה על הכתפיים שלי, "ובחנוני נא בזאת", אשר כל מי שעוסק באמת בשליחות ובמבצעים כדבעי וכפי הכוונה, תהיה לו הצלחה הכי גדולה ועצומה ונפלאה בלימוד התורה, בנגלה ובחסידות, בחינוך הבנים והבנות, והכל באופן של "אלף פעמים ככה" - כפשוטו ממש, מכפי שהיה בלי זה".

מבצע תפילין

ראשון וחביב במיוחד הוא "מבצע תפילין" שאיתו פתח הרבי את עשרת מבצעיו הקדושים, בש"ק פר' במדבר תשכ"ז - יומיים לפני פרוץ מלחמת ששת הימים הכריז הרבי על המבצע החדש. מיד לאחר השבת, יצאו קהל התמימים ואנ"ש לפעול במבצע זה, תוך שהרבי - בריבוי מכתבים ומענות קודש - מעודדם וממריץ את אותם אלו שטרם החלו לפעול במבצע זה, שיתחילו גם הם לעסוק בכך.

בהתוועדות י"ט כסליו תשכ"ח קרא הרבי לנצל את ימי החנוכה וימי

ההכנה לקראתם, כדי להגדיל ולהגביר את עניין מבצע תפילין. הרבי אף הוסיף ואמר: "באמת, "מבצע תפילין" זהו שם "מוזר" - אלא יש לומר שבשם זה מתבטא העניין כפשוטו: לשוחח עם יהודים אודות יתר קירוב לאביהם שבשמים, לא רק שיהיה "רחמנא ליבא בעי" - שהוא לכשעצמו דבר גדול וכו', אלא שהעניין יבוא לידי ביטוי בעניין של פועל - ביצוע של מצוות מעשיות - ובמיוחד בנוגע למצות תפילין".

התבטאות מיוחדת ישנה מהרבי לתלמידי התמימים, ובה מתייחס הרבי לזמן אותו עליהם להקדיש להתעסקות במבצע זה: "ולפועל בנוגע למבצע תפילין - אך ורק בזמנים ובאופנים שלא יגעו לגמרי בהתמדה ושקידה וכל עניני הישיבה, שזהו ענינם - "לכל לראש" - העיקרי".

פנינים

בקיץ תשכ"ז, עם הכרזת המבצע, החלו תלמידי ישיבות חב"ד בכל קצווי תבל לעסוק במבצע. בתוך כך הועלתה השאלה, אם ההתעסקות צריכה ויכולה להיות גם על חשבון סדרי הישיבה.

באותה העת, שלחה הנהלת ישיבת תומכי תמימים בארה"ק, מכתב ובו כתבה כך:

עם ההתעוררות בקשר למבצע תפילין, הננו בבקשת חוות דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר להשתתפות תלמידי הישיבה במבצע זה גם בזמן סדר הלימודים והתנדבותם למבצע זה. בישיבה קטנה בלוד סודר שהתלמידים התנדבו למבצע זה בשעות הפנויות, אולם בכפר חב"ד יש צורך לשלוח התלמידים למקומות מרוחקים בכדי להניח תפילין.

תשובת הרבי היתה קצרה וחד משמעית: "אך ורק בשעות הפנויות".

הקהלת קהילות

"אם אכן, היו כל מאתיים הנוכחים יוצאים לאחר ההתוועדות והיו הולכים להפיץ את המעיינות, לחזור דא"ח בבתי כנסיות ובישיבות, הי' המשיח כבר מגיע! וכשיעשו זאת - יבוא משיח תיכף ומיד!"

מילים אלו אמר הרבי ביחידות לרב שמואל לויטין ע"ה כשבא למסור דו"ח על תלמידי התמימים. הדו"ח עסק בפעילות התמימים בענייני הפצת המעיינות, ובתוך הדברים אמר ר' שמואל לרבי בשביעות רצון שהתמימים אכן מתעסקים בהפצת המעיינות כראוי.

בתגובה לכך אמר לו הרבי "הדבר אינו מספיק! זה מכבר - משנת תשט"ו - פתוחות הדלתות לבואו של המשיח, כהבטחתו של 'מלכא משיחא' על השאלה ששאל הבעש"ט 'אימתי קאתי מר - לכשיפוצו מעיינותיך חוצה'. . מזמן שהתחיל ה"ופרצת" בשנת תשח"י, ישנם כוחות לזה וכמו שרואים במוחש שהולכים לבתי כנסת ולישיבות ומסכימים בכל מקום - הם רוצים לשמוע דא"ח - והעיקר תלוי בנו. ועל ידי זה היה יכול להיות טוב, בין בגשמיות ובין ברוחניות, ולכל המצטרך לכל אחד ואחד. ודוקא חסידות, שהולכים להפיץ חסידות בכל מקום".

מאבני הדרך הראשונות בדרכו של הרבי להפיץ המעיינות חוצה וכאמור, כבר מהשנים הראשונות בנשיאותו של הרבי, היתה לבקר בבתי הכנסת ובתי המדרש בכל שבת ולחזור דברי חסידות. הרבי דחף ועודד את התמימים ואנ"ש לצאת אל כל רחבי השכונות הסובבות את קראון הייטס, כמו גם בבתי הכנסיות ששכנו בשכונה באותה העת, ולחזור שם דברי חסידות.

במספר הזדמנויות ניתן היה לראות שהרבי ייקר את עצם ההליכה לבית הכנסת אף שלא היה ניתן לחזור בפועל דברי חסידות.

וכמו בהתוועדות אחרון של פסח תשי"ב, אז הורה הרבי לכל

התמימים שיצאו לחזור דברי חסידות שיאמרו "לחיים", ובנוגע לשאלת כמה מהתמימים שלא ניתן להם הרשות לדבר, האם גם הם יכולים לומר "לחיים", מיד הבהיר הרבי: "העיקר - שהלכו לבתי כנסיות, ובנוגע להדיבור - מעלה עליהם הכתוב כאילו דיברו. ולא עוד אלא שיש בזה מעלה יתירה, כי, כשמדברים בפועל, ה"ז דרשה שלהם (א"א איגענע דרשה)", משא"כ כש"מעלה עליהם הכתוב" כאילו דיברו, ה"ז דרשה של תורה (א"א תורה דרשה)", שהתורה עצמה מעידה על אמיתת הדבר!"

פנינים

בליל שישי, אור לו' תשי"ב, נכנסו לחדרו הק' שלושת חברי ה'וועד לחזרת דא"ח - ה'וועד' שריכו את פעולות המבצע 'הקהלת קהילות'. ביחידות זו הביע הרבי בפניהם את אי שביעות רצונו מהדו"ח אודות חזרת דא"ח בבתי כנסיות ביום השבת-קודש. כמו"כ העיר הרבי על כך שברשימת שמות התלמידים ההולכים לחזור דא"ח לא מופיעים שמותיהם של כמה וכמה מהתלמידים:

"כיון שהנכם ה"גבאים" שמתעסקים בסידור הענין דחזרת דא"ח ביום הש"ק - ברצוני לעורר על כך שברשימת שמות הבחורים שהולכים לחזור דא"ח, מופיעים עשרים שמות בלבד - מתוך שבעים בחורים הלומדים בבית-המדרש.

ולכן בקשתי לקרוא אתכם (לפני סיום סדר הלימוד), כדי שתמסרו לכל הבחורים - ויכולים לומר זאת בשמי - שאין זה "סדר" שרק עשרים בחורים חוזרים חסידות; ה"סדר" הוא שכל שבעים הבחורים שלומדים בבית-המדרש חייבים לחזור חסידות ביום השבת, שכן, ענין זה הוא (גם) טובתם של הבחורים עצמם. ועוד ענין שברצוני להעיר אודותיו: ע"פ מה שמסרו לי - יש כאלו שחוזרים מאמרים עמוקים וקשים, או מאמרים ארוכים, שהבעלי-בתים אינם מבינים. וכיון שלא די בכך

שישאר שכל אלקי, אלא צריך לבוא גם בשכל אנושי, באופן המובן גם לבעלי-בתים - יש לפנות למשפיעים הממונים מטעם הנהלת הישיבה על לימוד החסידות, שיורו לכם איזה סוג מאמרים מתאימים יותר לחזרה בבתי-כנסיות...”

ובסיום אמר הרבי: “אז איר וועט וועלן, וועט איר מצליח זיין און אויספירן” [= וכשאתם תרצו, תצליחו ותבצעו זאת].

בה"י היום יום

דמותו של 'תמים' חסידי אינה מסתכמת בשלימות ההנהגה בענייני קדושה בלבד, אלא גם בחיי היום-יום צריך להיות ה'תמים' מושלם, ובבחינת "כל מעשיך יהיו לשם שמים".

וכך כותב הרבי בספר ה'יום-יום' (ח אייר) שהתקשרותו של חסיד לרבי פועלת היא בכל חייו של המקושר "הולך חסיד, אוכל חסיד, ישן חסיד".

כלומר, ההנהגה החסידית של בחור ב'תומכי-תמימים' אינה קיימת רק בעת המצאותו ב'זאל' הישיבה בעת לימודו או תפילתו, אלא גם בזמנים בהם אין הוא נמצא ב"ד' אמות" של קדושה, אלא נמצא הוא בפנימיה, ואף כשהוא אינו נמצא בישיבה, הרי הנהגתו היא שונה ומובחרת מכל הסובבים אותו.

בפרק זה נביא מקבץ של נושאים מרכזיים הקשורים להנהגות מיוחדות, בהם ראוי לו ל'א חסידישע בחור' לנהוג, כמו כן יובאו מספר הקפדות, שבהם יש להיזהר יתר על המידה, ודווקא משום שיש המקילים ראש בדברים אלו, ועד שנעשה להם ככהיתר, הרי שיש לשוב ולחדד דברים אלו שוב ושוב.

בחיי היום יום

אהבת ישראל

"דרכי החסידות איז, אז אלע חסידים זאלען זיין ווי איין משפחה על פי התורה באהבה" [= דרכי החסידות הם, שכל החסידים יהיו כמשפחה אחת על פי התורה באהבה]. כך ענה הצמח צדק על שאלתו של הרבי המהר"ש "מה רצה אדמו"ר הזקן ב'דרכי החסידות'?"

אימרה זו ממחישה עד מאוד את חשיבותה העיקרית של אהבת ישראל בין חסיד לרעהו ובין 'תמים' לחברו. במשך כל הדורות חינונו רבותינו נשיאינו על גודל העניין, ומה לנו גדול מכך שבעת קבלת הנשיאות של רבינו - בחר להזכיר פעמיים אודות עניין זה (ראשית בהצהרה - "סטייטמענט" - שיש לעורר כל יהודי כי נחוצה התעסקות בשלשת האהבות, אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת ה', וכן בסיפורים שהזכיר בעיצומו של המאמר(!) אודות גודל התעסקותם של רבותינו נשיאינו באהבת ישראל לכל יהודי באשר הוא).

מכך מובן היטב, שעל כל בחור להתעורר בעצמו - ולעורר את זולתו - אודות הצורך לנהוג באהבת ישראל אמיתית כלפי כל יהודי.

יתירה מזו לימדנו רבנו - שיש לוותר אף על טובה רוחנית בשביל טובתו של הזולת, וכלשון קדשו באחד ממכתביו: "והוא שמוותר על

טובתו - ואפילו על טוב האמיתי דקדושה, בשביל תועלת הזולת, ובפרט תועלת הרבים. וכידוע פתגם רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע מענה על השאלה, מה חידשה החסידות, ומענתו לעשות טובה להזולת על חוב טובת עצמו".

בשנת תר"ג, נסע אדמו"ר ה'צמח צדק' לאסיפת רבנים בעיר פטרבורג. באסיפה, דיבר הרבי בחריפות גדולה נגד הממשלה ובאי כוחה.

לאחר ששב מהאסיפה, שאל כיצד יכול היה להעמיד את עצמו בסכנה גדולה ומוחשית ועד כדי סכנת נפשות ממש, ואף אם לעצמו הוא אינו חושש, המשיך השואל, הרי היה צריך לחשוב אודות החסידים!?

על כך השיב הצמח צדק, ש"אחדות החסידים תנהיג אותם עד ביאת המשיח".

פנינים

נוהג היה ר' מענדל פוטרפאס לשאול: "איך אפשר לומר "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך" - האם אנו "אוחזים" בלאהוב את הזולת בדיוק כמו את עצמנו? האם יתכן שהתורה תצווה עלינו לומר מילים בעלמא, מן השפה ולחוץ בלבד?"

"אבל היות שכך כתוב בסידור, מסביר ר' מענדל, צריך לומר כל מה שכתוב, בין אם 'אוחזים' בכך ובין אם לאו, ובזכות כך, בסופו של דבר, 'נאחז' בזה. לכן ראוי לומר בדיוק כפי שכתבו בסידור: "נכון לומר קודם התפילה הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך".

וכך נהג ר' מענדל כל ימיו, לומר בדיוק כפי שכתוב בסידור: "נכון לומר קודם התפילה..."

התוועדות

מפורסם הוא הפתגם: "גדולה שימושה יותר מלימודה" - 'יחידות' היא 'לימודה', ואילו התוועדות חסידית זהו 'שימושה'."

מטרתה של התוועדות חסידית היא לשבת יחדיו, להתעורר ברגש חסידי ולהביא להתחזקות בכלל ענייני עבודת ה', לימוד התורה ודרכי החסידות.

ביטויים מופלאים נשמעו מפי רבותינו אודות מעלת ההתוועדות החסידית, כדוגמת לשון קדשו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ באחת משיחותיו: "התוועדות חסידית בימים עברו היתה יסוד בחיים. היא הניחה יסודות של ממש בחיי כל אחד. אחרי התוועדות הרגישו המשתתפים שהם נעשו זכים יותר. בין אם ההתוועדות הסירה לגמרי את הרפש של המדות הרעות. . ובין אם עדיין לא שטפה את הכל; כך או כך, במדה מסויימת, נעשו כל הדברים הלא טובים מאוסים בלב. היו מסתכלים על העבר בכאב, ומחליטים באופן תקיף על הנהגה טובה מכאן ולהבא."

מדברים אלו ניתן לראות גם שעניין עיקרי בהתוועדות הוא ההחלטות הטובות במעשה בפועל ממש - כפי הביטוי הידוע "התוועדות פעילות", שיתירו רושם של ממש על המשתתפים, עד לפעולות ממשיות בכל ענייני העבודה.

כמובן, כיון שמדובר אודות תלמידי התמימים - מובן היטב שלא בכל עת הוא הזמן המתאים לעריכת התוועדות, אלא דווקא בזמנים המתאימים, ב'ומא דפגרא' וכיו"ב, ואין צריך לומר שצריך לעשות זאת בהסכמת הנהלת הישיבה, תוך שמירה על תקנת הקודש בנוגע לאמירת 'לחיים' וכו'.

פנינים

בחור ישיבה שנכח בהתוועדות חסידית הבחין כי אחדים מהמשתתפים עוקצים זה את זה בדברים. הלה כתב לרבי בתמיהה - האם אמנם ראוי לנהוג כן?

הרבי השיב בנחרצות (זאת חנוכה ה'תשל"ג - נדפס באגרות קודש חכ"ח):

לפלא גדול ומצער ששואל המותר להלבין (בלשונו 'לדקור') פני חברו ובפרט ברבים - זהו... "תורת אמת"!

לשון נקי'

בעבודת ה' של כל אחד ואחד קיים כמובן העיסוק ב'ועשה טוב', אך - יחד עם זאת - אין לשכוח גם על הצורך ב"סור מרע" - אף שבדרך כלל לא מרבים לדבר בעניינים אלו, מפני הצורך בהתמקדות בעניינים טובים וכו'.

לדוגמא - ענין השמירה על 'לשון נקיה', שבעינינו ראינו עד כמה גדולה הייתה הזהירות בכך בדיבורו ובכתיבתו של הרבי. יסודה של הנהגה זו בדברי הגמרא (פסחים ג, א): "לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו... לעולם יספר אדם בלשון נקיה".

הרבי הגדיל לעשות בכך שנמנע מלהשתמש במילים שיש להן זיקה כלשהי למה ש'אינו טוב'! וכך היה אומר: "הפך הקדושה", "הפך הטוב", "הפך החיים", "הפך הבריאות", "הפך היושר" ואפילו - "הפך השכל".

מספר פעמים טרח הרבי להעיר לבחורים, כששמע שהשתמשו בלשון שאינה נקי'.

פעם ארע וא' מתלמידי הישיבה דיבר על יד חדרו הק' של הרבי בלשון שאינה נקי', הדברים נאמרו בקול רם ועד כדי כך שהרבי שמע את הדברים.

בשבת שלאחר המאורע נשא הרבי שיחה בקשר לאותו מאורע. בעת השיחה - שנאמרה בחריפות רבה - היו פניו הק' רציניות ביותר, והרבי פנה והסתכל כמה פעמים במבט מאויים ביותר לעבר המקום בו עמדו הבחורים, תוך שניכר כי הדברים כואבים לו ביותר: בכלל בתומכי תמימים לא דיברו אודות עניינים אלו, עכ"פ לא בפרהסיא, אך מזמן לזמן צריך להבהיר את עניין זה . . כבר ידוע מכתבו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שבו הוא דורש מתלמידי התמימים להישמר בעניינים של 'שמירת הלשון'. וזהו 'דבר המבהיל' שלתלמיד בישיבת "תומכי תמימים" יש את החוצפה ("ברייטקייט") לפרוץ גדר זה ובפרהסיא, ואף לחזור על כך מספר פעמים!

ומכיוון ש"ברית המעור" (- 'שמירת הברית') כנגד 'ברית הלשון' - הרי מובנת היטב גודל האחריות של תלמיד בישיבת תו"ת להיזהר ב'ברית הלשון', ואף יש לו למחות אם רואה הוא תלמיד אחר הנוהג כך . . ובוודאי שלא יצטרכו לדבר על עניינים כאלה שוב, ובפרט לא בעת התוועדות. אלא שלא היתה ברירה ומשום שהייתי צריך למחות - נאלצתי לעשות זאת שלא ברצוני בעת התוועדות.

בכלל, אין זה תפקידי, אלא של הנהלת הישיבה, אך משום שמן השמים "זיכו" אותי לשמוע דברים אלו - התחייבתי למחות בכל התוקף! ובוודאי לא אצטרך לדבר אודות עניינים אלו שוב, ובהתוועדויות הבאות ידובר אך ורק עניינים של תורה ויראת שמים".

מובן היטב כי דברים אלו אמורים אף בעת התוועדויות וכדו', ואין לטעות ולחשוב שישנם זמנים בהם ניתן לשלוח את חרצובות לשונו בכל סובביו... אלא יש לשים לב תמיד ללשון בה מדברים, ובפרט

ש(כפי הנראה במוחש) דברים כאלו עשויים לגרום להיפך האחדות בין החסידים רח"ל.

כמובן, גם בעת שנראה לו שראוי למחות בחבריו - עליו לעשות זאת (בעיקר) באופן ד"מיין מקרבת".

פנינים

כחלק מהקפדתו של הרבי על שמירה על לשון נקיה, לעיתים היה מעקם בלשונו אפילו בציטוט של פסוקים ומאמרי רז"ל, כדי 'לעקוף' ביטויים ש'אינם טובים' ולשמור על 'לשון נקיה' בתכלית.

לפנינו דוגמא ממאמר 'בסוכות תשבו', אור ל"ג בתשרי תש"מ. במאמר הובא מאמר רז"ל על הפסוק "פתי יאמין לכל דבר", דרשוהו על משה רבינו ע"ה.

כאן הקיף הרבי את המלה "פתי" וביאר בגוף כתי"ק: "בכיוון" לאמרתי תיבה זו" ואכן במאמר שי"ל נכתב (שם, עמ' שנו): "שאמר רז"ל 'יאמין לכל דבר' זה משה רבינו..."

שמירת העינים

מדוע נקרא שמו "בחור"? - כי הוא "בחור מעם"! לבחור זה יש עיניים, והיות שהוא בחור מכך מובן שגם העיניים הן עיניים נבחרות!

ישנה התייחסות מיוחדת מהרבי הרש"ב בנוגע לעניין של שמירת העינים, בה הוא מציין את העובדה כי בשונה מנסיונות אחרים - בהם הנפילה היא ממשית - כאשר 'נופלים' בשמירת העינים חושב לעצמו הבחור שלא נפגע בכלום, והרי הוא עודנו מושלם לחלוטין בנוגע למעשה בפועל...

אך האמת היא, אומר הרבי הרש"ב, שכתוצאה מראיית מראות אסורים - מתקשרת עצם נפשו ברע ר"ל, וזוהי הסיבה למשיכה הגדולה שיש בזה. וממילא מוכרח גם שהשפעה זו - הנוגעת בנפשו של האדם - תבוא גם בהתעוררות רע בגלוי.

ההסתכלות בדבר האסור - פועלת חקיקה של דבר לא טוב בנפשו של המסתכל. וכמו שהראיה בדבר קדוש פועלת פעולה חיובית על המביט בזה - מובן שכך הוא גם להיפך.

בהמשך השיחה המובאת לעיל, אומר הרבי אשר הצורך בשמירת העינים הוא לא רק בנוגע לעיניים האסורים - אלא שההסתכלות צריכה להיות אך ורק בעיניים טובים. ובלשונו הק': "מאחר שהוא הרי בחור, עיניו הם עיניים נבחרות, ולכן גם הן מסתכלות ומביטות רק לעינים נבחרים".

לעיתים מתעוררות שאלות כיצד לנהוג בזמנים בהם על הבחור מוטלת חובה לצאת למקומות בהם הנסיון גדול וכו' (מבצעים וכדו'), ובכלל - יש להתייעץ עם משפיע בנושאים אלו.

פנינים

באחת מה'יחידויות' הרבות להן זכה ר' מענדל פוטרפאס, אמר לו הרבי: כאשר תמים הולך למבצעים במקום שיכול להיות בעיה עם שמירת העינים, והוא עוצם עיניו מלראות ברע - הרי זו מסירות נפש גדולה יותר מזו שהיתה ליהודים ברוסיה.

והסיבה לכך היא, כי אותו בחור ההולך למבצעים נדרש הוא לכוחות נפש גדולים יותר לוותר על איזושהי תאוה קטנה - שחומריתה כלל לא נראית לעין - מאשר אותו חסיד גדול, היודע שבמסירות נפשו עכשיו תלויה כל יהדותו.

ספרים חיצוניים

בשנת תרס"ו עשו חיפוש בארגזי תלמידי תומכי-תמימים ומצאו בין החפצים של כמה מהתלמידים 'ספרים חיצונים'.

כשסיפרו זאת לכ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, הקפיד הרבי על תלמידי הישיבה - שביניהם נמצאים תלמידים-חברים, שיש ברשותם ספרים כאלו.

כשהגיע הדבר לאזני המשפיעים, ר' שמואל גרונם אסתרמן ור' משה "חוזר", נסעו - על מנת להסיר את הקפידיא - למקום בו שהה הרבי הרש"ב, וטענו בפניו: הלא רק אצל יחידים נמצאו הספרים, ומדוע יקפיד הרבי על כלל התלמידים!?

ענה להם הרבי נ"ע: "וואס הייסט? מען גיסט דאך אויף זיי מיט חסידות!" [= מה הפירוש? הלא 'שופכים' עליהם חסידות בריבוי!].

הסכנה הגדולה הטמונה בקריאת ספרים שנכתבו ע"י כאלה שאינם

שומרים על קלה כבחמורה, ועאכו"כ מכאלה שאינם יהודים או שאינם בעלי השקפה יהודית טהורה, היא בשניים:

ראשית כל, ההתעסקות בכל דבר שאינו לימוד תורה הרי הוא פגיעה במטרת הנעלית אליה נועד בחור בתומכי תמימים - לנצל כל רגע ביום ללימוד תורה וחסידות ולהתחנך על ברכי רבותינו נשיאנו ובהליכה בדרכיהם.

והסיבה השניה - שלעניין מסויים הרי היא מרכזית ביותר - והוא השמירה על ההשקפה הטהורה הנדרשת מ'תמים'. בספר, הנכתב על ידי סופר שדעתו והשקפותיו על תורה, מצוות, הקב"ה ועוד, אינם כחינוך ברוחו של "ישראל סבא", וכתבתו חסרה אמונה טהורה ופשוטה אותה הנחילונו רבותינו נשיאנו, הרי גם הספר מלא וגדוש ברעיונות כפריים ופסולים אשר נקלטים במוחו של הקורא בהם.

וניטיב באם נביא את את לשונו של כ"ק אדמו"ר הרש"ב באגרת שנשלחה לכמה מראשי הארגונים שלחמו באותה העת למען החינוך הכשר לילדי ישראל, ובה ניכרת היטב הסכנה הטמונה בלימוד והקריאה בספרים הנ"ל:

"התבוננו נא אחיי ושימו לבבכם אל המצב הנורא והאיום . . . תמורת זאת אשר האמונה וחיוב קיום התורה והמצות הי' מוחלטת ומושרשת בלבב אחינו לבלי להרהר אחריו כלל, עתה בהצעירים ההיפוך הוא כמעט בהנחה מוחלטת ר"ל . . . בפשיטות יכחיש ויבטל הכל בלי שום עיון שכלי רק מצד תוקף רוח החופש אשר נשרש בהם ע"י ריבוי ספרים חיצונים אשר יצאו מעטיהם של האפיקורסים והכופרים אשר בעורמתם הכניסו בהם ארס ורעל נורא להמשיך לב קוראיהם ולנתקם מעל האמונה והדת...".

גם בעת שנראה כי הספר נכתב על נושאים שאין בינם לבין התייחסות לענייני השקפה מאומה, הרי "בין השורות" נכנסים ביטויים

המביאים לידי ביטוי עד דעותיו של כותב הספר על כל נושא, ומכאן הצורך להיזהר ביותר מהקריאה והלימוד בספרים אלו.

קריאת עיתונים

כחלק מעניינו המיוחד של 'בחור' - שהוא 'נבחר' ו'בחור מעם' - מובן שאינו ראוי כלל שיקרא עיתונים או יחשף לחדשות ולענייני העולם. וכך אמר הרבי ב'יחידות' לקבוצה מאנ"ש: "ווי קומט דאָס אַז תלמידי הישיבה זאָלן בכלל וויסן אין פייפערס?!... תלמידי התמימים, און אפילו יונגעלייט, דאַרפן נישט וויסן וואָס טוט זיך אין די פייפערס!" [= כיצד יתכן שתלמידי הישיבה יבינו בכלל בעיתונים?! תלמידי התמימים, ואפילו אברכים, אינם צריכים לדעת מה נכתב בעיתון!].

ראשית כל הרי זה מצד עניינו המיוחד של 'תמים' - התעסקות מוחלטת בתורה וקדושה - מובן מאליו שאין שום מקום לקריאת ושמיעת 'חדשות' (שלכל הפחות, אינן נכללות בגדר 'עניינים קדושים'...). ובפרט שבדרך כלל הדבר קשור אף בביטול תורה ובזבוז הזמן היקר לחינם וודאי שהקריאה וההתעסקות בדברים אלו הרי הם מבטלים אותו ו'שורפים' את זמנו כך שתמורת זאת שישב ויעסוק בלימוד התורה, נגלה וחסידות, יבלה את זמנו בעניינים אלו.

ועניין נוסף בזה, והוא אשר ברוב העיתונים - ואף אלו הנקראים "עיתונים חרדיים", מלאים הם בתליתלים של דברי שקר, לשון הרע ורכילות, וודאי שאין לבחור - שכל עניינו הוא קדושה, לעסוק בדברים הללו.

ועאכ"כ הקריאה בעיתונים של ציבור שאינו שומר תומ"צ, הרי עניין מושלל בתכלית שהרי ידוע ומפורסם שבהם מודפסים לא רק עניינים שאינם קדושים אלא אף עניינים של איסור בהחלט, ומובן שיש להיזהר מזה עד קצה האחרון.

גם כשדיבר הרבי אודות ה"בלבול בעולם ומלכיות מתגרות זו בזו", ו"בודאי שביכלתו של יהודי לפעול בזה", הוסיף והבהיר כי הסיוע בחיזוק מצב העולם "אינו ע"י הקריאה בעיתונים בכדי לדעת מה נעשה בעולם, שידיעתו בזה בין כה וכה אינה משנה כלל, אלא הדרך היא - לא בבזבוז הזמן ללא תועלת כלל בשביל ידיעת הפרטים ואפילו כלליות המצב - [אלא] ע"י ההוספה בתפלה ובתורה ובגמ"ח, שאזי ה"ה "כאילו פדאני לי ולבני מבין האומות", ובמילא פועל הדבר גם שהאומות יתנהגו אז כדבעי . . .".

התקשרות

"ועל כל אחד ואחת מאתנו כולנו לדעת, היינו להעמיק דעתו ולתקוע מחשבתו בזה, אשר הוא הנשיא והראש, ממנו ועל ידו הם כל ההשפעות בגשמיות וברוחניות, ועל ידי ההתקשרות אליו... קשורים, ומיוחדים בשרש ושרש השרש עד למעלה מעלה כו'."

על משה רבינו נאמר "אנכי עומד בין הוי' וביניכם". כך גם אתפשטותא דמשה שבכל דור, הינו "ממוצע המחבר" בין יהודי לקב"ה. משה רבינו נקרא בשם "איש האלוקים", היינו שמשה רבינו - וכך גם אתפשטותא דמשה שבכל דור - מצד אחד הינו "מחציו ולמעלה אלוקים" - אלוקות, ומצד שני הוא בדומה לשאר היהודים, נשמה בגוף, ועל כן בכוחו לחבר את בני ישראל לקב"ה. באחת משיחותיו, הסביר הרבי מהי הסיבה שחסידים "קאכן זיך אזוי" בהתקשרות לרבי: "האדם בכח עצמו, אינו יכול להתקשר ולהתאחד עם האור האלוקי, ולכך מוכרח להיות ממוצע המחבר". הרבי הינו בטל ומאוחד לגמרי עם עצמות ומהות, וכאשר חסיד מתקשר ומתמסר לרבי, באמצעות כך הוא מתאחד עם עצמות ומהות.

"ולא עזב ולא יעזוב הרועה את צאן מרעיתו". גם בהעלם והסתור בו אנו נמצאים כיום, יודעים אנו כי הרבי נמצא איתנו כמקודם גם בגלות המר בו אנו נמצאים. כפי שהתבטא הרבי תוך כדי שקולו הקדוש נשנק מבכי: "נשיא ישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצד עצמו, מניח הוא... את הכל על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכאשר צאן מרעיתו נשאר בגלות, נשאר גם הוא (בלייבט ער ליגן)... בגלות, כדי... שיוכל להמשיך ולשמש... "צינור" ו"ממוצע המחבר" שעל ידו יוכל יהודי... לקשר את עצם הנשמה... עם עצמות ומהות א"ס ב"ה".

בפרק שלפניכם, הובאו כמה מדרכי ההתקשרות אל הרבי, על מנת שכל אחד יוכל "להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו" של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו "אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו, נצח, סלה ועד. ובפרט בהביטול וההתקשרות לכ"ק... אדמו"ר נשיא הדור, "הנשיא הוא הכל", שבכל אחד ואחד - מציאותו וכל ענייניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, על-ידי זה שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור - משה רבנו שבדור, גואל ראשון הוא גואל אחרון - שעניינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש".

התקשרות

לימוד תורתו

“אדמור נ”ע אמר: “לערן מיינע חסידות וועסטו ווערן מיין חסיד”
[וכאשר] תלמד את החסידות שלי תעשה חסיד שלי]. שזהו הוראה
לכל דור ודור באופן ההתקשרות שצריכה להיות ע”י תורה, ובפרט
אצל חסידי חב”ד”

במכתב מכונן של אדמו”ר הריי”צ, שזכינו ומביאו הרבי בלוח “היום
יום”, מדריך הוא מהי דרך ההתקשרות האמיתית אל נשיא הדור:
“השואל במה היא ההתקשרות שלו אלי מאחר שאין אני מכירו
פנים... ההתקשרות האמיתית היא על ידי לימוד התורה, כשהוא
לומד המאמרי חסידות שלי, קורא את השיחות ומתחבר עם יְדִידֵי
אנ”ש ותלמידי התמימים יחיו בלימודם ובהתוועדותם. . הנה בזה היא
ההתקשרות”.

רז”ל אמרו “צדיקים דומין לבוראם”. כשם שהקב”ה הכניס את עצמותו
בתורה, כמאמר “אנא נפשי כתבית יהבית”, כך גם הצדיקים הכניסו את
עצמם, בכל עצמותם ומהותם, בתורתם. כאשר לומדים את תורת הרבי,
הולימוד הינו בכל עצמותו, אזי נעשית התקשרות עצם בעצם.

כדאי לעשות קביעות בכל יום בלימוד תורת הנשיא, הן בימי חול והן בשבתות. הדברים אמורים גבי כל חסיד, ותלמידי התמימים בפרט.

חשיבות מיוחדת ישנה ללימוד תורת הנשיא כאשר נמצאים במצב אשר "החושך יכסה ארץ" ואיננו זוכים לראות את הרבי, אז, את "גודל התשוקה להתקשרות יוכל להשביע רק כאשר ילמוד מאמרי החסידות שאומר הרב וכותב". כמעט חודשיים לפני המאורע של כ"ז אדר"תשנ"ב, נשא הרבי שיחה ובה דיבר על כך שאצל אדמו"ר הרי"צ היו סיבות שונות שגרמו לפגיעה בכח הדיבור שלו, ובמילא על החסידים להשלים זאת ע"י לימוד תורתו... כעבור חודשיים הבינו החסידים את כוונתו העמוקה של הרבי...

במכתב לאחר הסתלקות אדמו"ר הרי"צ, בו מסביר הרבי את החשיבות בלימוד תורתו, חותם הרבי: "כאשר נלמוד תורתו ושיחותיו ונלך בדרך הישרה אשר הורנו, הנה "כמים הפנים וכו' ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח, ורוחו עומדת בקרבנו ממש . . שגם בזה עולם המעשה, היום לעשותם אשתכח יתיר". ומה עד כאן עומד ומשמש, אף להלן עומד ומשמש".

פנינים

"טעמו וראו, פארזוכט וועט איר זען אז לערנען חסידות איז גאר א געשמאקע זאך . . מען האט גערעדט א מאמר פון רבי נ"ע און פון שווער . . דאס איז אייער רבי! פארוואס קאכט איר זיך ניט???"

[טעמו וראו, שלימוד חסידות הוא דבר נעים . . חזרו מאמר של הרבי נ"ע ושל חמי . . זהו רבי שלכם! מדוע אינכם מתייגעים בתורתו???]

פנינים

ביחידות לא' התמימים אמר הרבי: "בנוגע להתקשרות, הנה ידוע מה שכתוב בכמה ספרי חסידות, גם ב"היום יום", שע"י לימוד המאמרים שאני לומד . . . וועלן מיר זיין פארבונדען צוזאמען" [נהיה קשורים יחד]. ביחידות לאחרי זה אמר לו הרבי: "בנוגע למאמרים שאמרת ליך, תדבר על כך עם המשפיע בחסידות ותספר לו את שאמרת ליך..."

לאחר היחידות ניגש הבחור למשפיע בישיבה במאריסטאן, ר' מיילך צוויבל, והוא הסביר לו שהכוונה היא ללימוד מאמרי הרבי אדעתיה דנפשיה.

ציור פני הרב

"כאשר יושבים ב"תפיסה", במצב של נמיכות רוח כו', אזי העצה היא להתקשר לרבי ע"י ציור פני קדשו. מזמן לזמן צריך כל אחד ואחד לצייר לעצמו פני קדשו של הרבי . . . גם אלו שלא ראו את הרבי יכולים לצייר לעצמם פני קדשו ע"י תמונה, וללמוד מתורתו. צריכים אנו לדעת שיש לנו "אבא קדישא" . . . ובמילא, אין לנו מה לדאוג!"

אחת מדרכי ההתקשרות, בכל עת וזמן, היא ציור פני הרב. באמצעות ההתבוננות ב"דמות דיוקנו של אביו" מתוך הכרה שכעת עומדים בפני הרבי, ניתן לעמוד חזק בנסיונות, למלא את שליחות הרבי במלואה בשמחה וטוב לבב.

על אחת כמה וכמה בתקופה בה אנו נמצאים, אשר איננו זוכים לראות את הרבי בעיני בשר, הנה אומר הרבי שציור פניו, היא בדוגמת ראית פניו, וע"י ההתבוננות בה יכולים להגיע להרגשה והכרה ("דערהער") בכך.

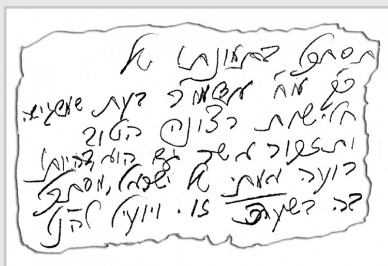
ההתבוננות בציור פני הרב צריכה להיות בראש ובראשונה בעת

לימוד תורתו, כמאמר הירושלמי: "יהא רואה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו", הן בלימוד לעצמו והן בחזרה לאחרים, דבר המביא להצלחה של הנאמר ובהשפעת הדברים.

במכתבי הרבי מצינו שההתבוננות בציור פני הרבי מועילה לחיזוק בכל ענייני העבודה, מוסיפה באהבה ויראה ואף יש בה כדי להועיל גם לפחדים שונים ועוד. ביחידות לא' שהתאונן על כך שכאשר אוכל הוא מתענג והינו "בעל תאוה" וכו' ענה הרבי, כי "בעת האכילה יהי מונח לפניך תמונה של כ"ק מו"ח אדמו"ר".

זמנים מיוחדים נוספים בהם כדאי להתבונן בתמונת הרבי הם בעת התוועדות ולפני השינה. ביחידות לר' יצחק דוד גרונר אמר הרבי: "כל אברך .. צריך כל בוקר - לא משנה אם לפני עלות השחר או אחרי ברכות השחר - ללכת לפינה, לתאר לעצמו את הצורה של הרבי, וזה יתן לו חיות לעשות את מה שצריך"...

פיענוח הכתי"ק:

הנה פיענוח הכתי"ק:

תסתכל בתמונתו של כ"ק
מו"ח אדמו"ר בעת שמרגישה
חלישות רצונה הטוב

ותזכור אשר גם הוא בהיותו
רועה אמיתי של ישראל,
מסתכל בה בשעה זו. ויועיל
להנ"ל.

פנינים

ביחידות לאחד שהתאונן וביקש עצה למחשבות זרות וכו' הורה הרבי: "תחזיק אצלך תמונה של הרבי, ובשעה שנופלים לך מחשבות זרות תאמר ליצר הרע - הוא מביט!"...

הנסיעה לרבי

"כאשר נמצאים בנסיעה בדרך, נכנסים לה"בתי מרוזח" ("קרעטשמעס") שנמצאים באמצע הדרך, ושם יכולים לנוח להתפלל וללמוד השיעורים במנוחת הדעת. והנמשל בזה - שהנסיעה בדרך קאי על זמן הגלות, "מפני חטאינו גלינו מארצנו", שכל בני" (הן אלה שנמצאים כאן בחוץ לארץ והן אלה שנמצאים בארץ ישראל) הם בגלות, בדרך, ובאמצע הדרך יש "בתי מרוזח" "קרעטשמעס", שהם המקומות של הרביים. ובמילא צריכים להשתדל למעט ככל האפשרי בשהות בדרך, ולהמצא יותר ב"בית המרוזח" ("קרעטשמעס") במקומו של הרבי, מתוך ידיעה ששם לא חסר מאומה".

הנסיעה לרבי הינה חלק בלתי נפרד ממהות התקשרותו של חסיד. סדר קבוע לנסיעה לרבי פעם בשנה החל עוד בזמן הבעש"ט, והפך לחוק אצל חסידים בזמן המגיד ממעזריטש. חסידים החשיבו את יום הגעתם לרבי כיום הולדתם, כיוון שכאשר חסיד בא אל רבו נעשה אצלו תכלית הביטול של מציאותו הקודמת והוא נהפך למציאות חדשה.

"עצם הענין של נסיעת החסיד לרבו - הרי זה דבר הפשוט". התבטא פעם הרבי. הנסיעה לרבי מחממת ומחייה את התקשרותו של החסיד לרבי. מלבד זאת, כאשר חסיד מגיע לרבי הוא מקבל כוחות להמשך עבודתו, אותם הוא צריך "לפרוק" בחזרתו למקום שליחותו.

פן חשוב נוסף בנסיעה לרבי, ניתן ללמוד מהסברו של אב חסיד

לבנו - לימים הרה"ח ר' אברהם דוד מבבוריסק - את משמעותה של הנסיעה לרבי והכניסה ליחידות, עת הביאו בפעם הראשונה להסתופף בצילו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, בשלהי שנת תקצ"ב: "מיום שחרב בית המקדש וקדשי קדשים, עד אשר ירחם השי"ת וישלח לנו גואל צדק אשר יקבצנו .. הנה ליובאוויטש היא ירושלים שלנו, והבית כנסת שכ"ק אדמו"ר מתפלל בו הוא בית המקדש שלנו, והחדר שיושב בו כ"ק אדמו"ר הוא הקדשי קדשים שלנו, וכ"ק אדמו"ר הוא הארון - אשר בו לוחות תורת השם יתברך - שלנו". בדורנו, זכינו וגילה לנו הרבי את מעלתו העצומה של בית רבינו - "מקום המקדש גופי' דלעתיד", כמפורט בקונטרס "בית רבינו שבבל".

ואכן, הנסיעה לרבי היא כעין "עליה לרגל" בזמן הגלות. אשר על כן, מעלה יתירה יש בנסיעה לרבי בזמן שלושת הרגלים בכלל, ובחודש תשרי בפרט. באחד ממכתביו מסביר הרבי כי אף שמשחרב בית המקדש "אין אנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות", היינו שלא ניתן להגיע לביטול פנימי לקב"ה, למרות זאת, ישנה האפשרות להגיע לשמץ ממדריגה זו והיא כאשר נוסעים אל הרבי. עם זאת, שיבח הרבי את אלו שמגיעים לרבי לא לכבוד תאריך מסויים או מאורע שקרה.

לפני הנסיעה לרבי יש לערוך הכנות מתאימות, וביניהם: הוספה בלימוד החסידות ובפרט במאמרי הרבי, הוספה בצדקה, השפעה על הזולת ועוד. כמובן, את הזמן ששוהים אצל הרבי יש לנצל במלואו ללימוד התורה, עבודת התפילה וקיום המצוות בהידור.

לתלמידי התמימים הורה הרבי כי הנסיעה צריכה להיות אך ורק באישור הנהלת הישיבה ובהתאם להוראתם, וכי ההנהלה יכולה להגביל את זמן השהות ולהתנות את האישור בהתמדה בלימוד והצטיינות לפני הנסיעה וכן בניצול כדבעי של השהות בבית-חיינו. כמו כן, על הבחורים לשמור את סדרי הישיבה גם בזמן שהותם אצל הרבי.

פנינים

מספר ר' שלום דובער הלוי וולפא: לפני נסיעתי לארץ לאחר שהותי אצל הרבי בשנת ה'קבוצה', נכנסתי ליחידות לרבי. לקראת סוף היחידות, עת ביקשתי מהרבי שאזכה לחזור בקרוב, ענה לי הרבי (התוכן): "ראשית כל עליך לפרוק את החבילות מכל מה שקיבלת כאן ביודעין, ויותר מכך - מה שאינך יודע שקיבלת . . וצריך לנצל את כולם, ועכ"פ חלקם. וזה ישפיע שתהיה למדן ושקדן ו"עובד" וכל המעלות שצריכות להיות לתמים..."

בית רבינו שבבבל

חשיבות מיוחדת ישנה לבית הכנסת של הרבי, כמוזכר לעיל ש"בית כנסת שכ"ק אדמו"ר מתפלל בו הוא בית המקדש שלנו". פעמים רבות הזכיר הרבי בשיחותיו אודות מעלת "בית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים של נשיא דורנו" שבו למד והתפלל בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין.

הרבי אף הוציא קונטרס מיוחד, קונטרס "בית רבינו שבבבל", בו מפרט בהרחבה ובאריכות את מעלתו של בית רבינו - מקום אשר נסע מקדש וישב שם, ושם יתגלה בית המקדש תחילה ומשם יסעו יחד לארץ ישראל, ועל כן כבר כעת הינו "מקום המקדש גופיה דלעתיד", גם בזמן הגלות, ומשם ניתן הכח לעשות מארץ העמים ארץ ישראל - דבר המתבטא גם בגימטריא של 770, "פרצת" ו"בית משיח", שרומז על כך שהאורה היוצאת ממנו לכל העולם היא באופן של פריצת גדר, כנאמר על משיח "עלה הפורץ לפניהם".

התבטאות מעניינת של הרבי כלפי היחס שצריך להיות ל-770 הייתה

כאילו ב"דרך אגב". כאשר דיבר על העיזבון הדרוש תיקון בשכונה, הזכיר את מצב המקווה הסמוך ל-770, והסביר מדוע מדבר דווקא על מקווה זה: "עוררתי במיוחד אודות מקווה זה - להיותו בסמיכות ל770, שזהו בית שבו דר כ"ק מו"ח אדמו"ר במשך עשר שנים, ו"קורות ביתו של אדם מעידים כו", שבו התפלל ולמד ואמר דא"ת, והמשיך ברכות והשפעות וכחות, הן מקיפים והן פנימיים וכו' . . והסדר הוא, שכל אלו שיש להם שייכות ל-770, מכל קצווי תבל, ובאים לשם כדי להתפלל וללמוד, או אפילו לשיחת חולין, להבדיל - רגילים לילך תחילה לטבול במקווה הקרובה ביותר"...

אדמו"ר הרי"צ כותב במאמרו הראשון על נצחיות הקדושה שקיימת בקיום עצמי, ובהמשך לכך כותב: "ומקום התורה והעבודה של צדיק בקדושתו הוא גם לאחר עלותו מחיי הגופות לחיים האמיתיים והארת אור עבודתו נשאר במקומו, די"ל שהמקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם מחלקי בירוור בעולם".

הרבי מביא את דברי אדמו"ר הרי"צ ואומר: "המורם מכל הנ"ל - שחיי הצדיק הם נצחיים, ולא רק ברוחניות העניינים אלא גם - בנוגע למקום הגשמי וכליו הגשמיים . . ויתירה מזו: קדושת המקום והכלים כו' של הצדיק (גם לאחר הסתלקותו) היא באותו האופן כהזמן שהצדיק השתמש בהם בפועל, נשמה בגוף"

הכניסה לאוהל

"נשיא ישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצד עצמו, מניח הוא... את הכל על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכאשר צאן מרעיתו נשאר בגלות, נשאר גם הוא (בלייבט ער ליגן)... בגלות, כדי..."

שיוכל להמשיך ולשמש... "צינור" ו"ממוצע המחבר" שעל ידו יוכל יהודי... לקשר את עצם הנשמה... עם עצמות ומהות א"ס ב"ה . . ובפרטיות יותר: העזר והסיוע של נשיא הדור לצאן מרעיתו (שבשביל זה מנוחתו כבוד בגלות) נעשה עי"ז שהולכים על הציון ומבקשים ("מ'קומט אויפן ציון און מ'בעט") על כל המצטרך להם ועוד ועיקר - שבעת ההשתטחות מתקשרת ה"יחידה" עם ה"יחיד"... וענין זה מהוה נתינת-כח על כללות העבודה, עי"ז שממשיכים ההתעוררות שנעשית בעת ההשתטחות על כל הימים שלאח"ז...

במשך שנות נשיאותו, הורה והדריך הרבי פעמים רבות אודות חשיבות ההליכה אל הציון. "אזכיר על הציון" הייתה תשובה המבטאת את ברכתו של הרבי למכתבים ששלחו אליו. דוגמא אחת מני רבות לחשיבות ההליכה אל הציון, ניתן למצוא בשיחה עם הביטויים המיוחדים הזו: "אע"פ שכבר חלפו שלושים שנה מאז הסתלקותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואפשר לחשוב אשר כבר מבוגרים בשלושים שנה . . וכבר התפתחו, כבר אפשר להסתדר ולהתייצב 'על הרגליים' לבד - הנה אומרים אשר "רועי ישראל לא יפרדו מעל צאן מרעיתם", וקשורים עימו עתה בדיוק כפי שהיו ביום הראשון וברגע הראשון שאחר ההסתלקות. ולכן יש להאחז בידית הדלת ("קליאמקע"), ועד שנאחזים בדלת פתוחה, וללכת אל הציון עם שאלות ובקשות, לכתוב "פדיונות", ולבקש רחמים וברכות"... פעם במכתב התבטא הרבי כי צריך "לחפש" סיבות להיות על הציון, ולרענן את מה שהיה בעבר...

הרבי התייחס גם לחשיבות בהבאת יהודים נוספים אל האוהל, להסביר להם על ענייניו של "אהל צדיק הדור", ולדאוג שישלחו לשם פתקאות.

במענה לשאלת ר' שניאור זלמן גוראריה, מהו עניין הנסיעה אל ה"אוהל", הרי אפשר תמיד ובכל מקום להתקשר עם הרבי, השיב הרבי: "איתא בספרים שבמקום בו נמצא החלק הכי נמוך - הגוף, דוקא שם

יכולה להיות ההתקשרות עם היחידה שבנפש... זו הייתה גם לשונו של הרבי בשיחות נוספות. בהתאם לכך, והיות שעניינה של יחידות הוא "התקשרות יחידה ביחיד", מתייחסים חסידים לכניסה לאוהל כאל כניסה ליחידות. הרגש זה מקבל משנה תוקף ממאורע מופלא, בו שלח כ"ק אדמו"ר הרי"צ את ר' ישראל ג'ייקובסון אל אוהל אביו, והדריכו כיצד עליו להתנהג: "עליך לדבר אל אבי כפי שמדברים בשעה שנכנסים ליחידות".... פעמים שציין הרבי כי "יחידות" כיום היא גם בחדרו של הרבי.

יש להכנס מתוך ידיעה "אז דא איז ער".. שהרבי נמצא כאן. לפני הכניסה יש לערוך הכנות ראויות. ראשית כל כמובן יש לטבול במקווה לפני כן, ועד כדי כך שאין אפילו להביט על האוהל לפני מקווה(!) הרבי הורה - על פי דברי אדמו"ר הרי"צ - שאין לאכול לפני הכניסה (אך יש לשתות). יש להוסיף בתורה ובצדקה, ללמוד מתורת הרבי ועוד (פירוט נרחב ניתן למצוא בקובץ "יחידה ביחיד" ש"ל ע"י ועד תלמידי התמימים). כמובן, על כל אחד ואחד להתייעץ עם משפיע באופן אישי על ההכנות המתאימות.

פנינים

מספר ר' משה הרסון, שליח הרבי בניו ג'רזי: בי"ב תמוז תש"י - חג הגאולה הראשון לאחר הסתלקות הרבי הקודם, נסע הרבי יחד עם רבים מהחסידים - ואני בתוכם - להשתטח על הציון (באותו זמן עדיין לא נבנה ה'אהל' שעל הציון). בהיותי נער צעיר לימים לא השכלתי לנהוג בכבוד הראוי עם הרבי (שהיה מכונה אז "הרמ"ש"), והיות שלא היתה בידי חוברת של 'מענה לשון' - נעמדתי על-יד הרבי וקראתי יחד מן בקונטרס המענה לשון' שלו. כאשר הרבי סיים את האמירה, הרים את עיניו הקדושות, הביט בריכוז רב על הציון הקדוש ואמר בלחש: "גוט יום טוב, רבי!". פסע מספר פסיעות לאחוריו, ופרץ בבכי נורא.

כתיבה לרבי

"בכל עת הנני שבע רצון לדעת מהנעשה עם אנ"ש יחיו, כי אם הידיעות טובות הנה אזי גורם זה קורת רוח ושמחה וגם אם ח"ו להיפך, על כל פנים זה גופא - העמידה בקישור מכתבים - מחזק, און מאכט קלענער דעם געפיל פון עלנטקייט [= ומקטין את רגש הבדידות] ונמיכת הרוח."

מקום חשוב ומרכזי בהתקשרות של חסיד לרבו תופסת הכתיבה לרבי. מאחר שהרבי הינו 'הראש' וה'יחידה כללית', על החסיד לדווח לו מהנעשה איתו בחיי היום יום. כ"ק אדמו"ר הריי"צ התבטא כי הכתיבה הינה דרך ל"התאחדות גמורה" עם הרבי.

הכתיבה לרבי חשובה ומוכרחת, אף שוודאי הרבי יודע את הנעשה עם כל אחד ואחד בפרטיות. דבר זה למדים אנו ממשה רבינו, שלאחר תשובת בני ישראל אליו שב ואמר זאת לקב"ה, ומפרש רש"י "וכי צריך הי' משה להשיב? אלא בא הכתוב ללמדך דרך ארץ ממה, שלא אמר הואיל ויודע מי ששלחני איני צריך להשיב". כך גם לגבי הכתיבה לרבי - שעלינו לעשות את המוטל עלינו ולכתוב לו על כל פעולה.

הרבי גילה כי ברצונו שיכתבו לו הכל - בגשמיות וברוחניות. דוגמא לדבר נמצאת במכתב הבא: "בטח יודיע בשורות טובות מהטבת מצבו בכלל ומצב בריאותו בפרט. אתענין לדעת סדר לימודו, היינו מה לומד, כמה שעות ביום וכו', וכן אם יש לו השפעה על חבריו בישיבה. וכן מענין אותי לדעת מצב בני משפחתו, איפה הם דרים, מעשיהם וכו'".

הרבי ביקש במיוחד שיכתבו לו בשורות טובות ומשמחות, ולא רק כאשר ישנה איזו שהיא צרה. הרבי הזכיר את פתגמו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ שישנם כאלו המכונים "צרות חסידים", היינו שכאשר קורה להם איזה מאורע לא טוב, אז נזכרים הם אודות הרבי וכותבים "פדיון", וכאשר ישנה רווחה הנה "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"...

ביטוי מבהיל מצינו במכתבי הרבי, שאם היו אנ"ש מתאמצים ומתרגלים לכתוב מכתבים עם בשורות טובות, היו נפטרים ממאורעות לא טובים הגורמים להם לכתוב ולבקש ברכה, כי יתכן וכל הענין נגרם מלמעלה על מנת שיהודים יכתבו לרבי - "ענין הגורם נחת רוח למעלה"...

מלבד ההכרח והרגש החסידי לכתוב ולדווח לרבי מכל מה שנעשה, מתוך התקשרות פנימית לרבי, מוצאים אנו במכתבים של הרבי מספר מעלות שמקבל הכותב על ידי הכתיבה לרבי. כאשר יודעים שצריכים להודיע לרבי על הפעולות שעושה, הרי זה מוסיף מרץ וכח להוספה והגדלת הפעולות, והרצון לבשר בשורות טובות מעודד למצוא אפשרויות להוסיף בזה.

בנוסף לכך, באמצעות עצם הכתיבה וההתמסרות לרבי, ניתן לבוא להכרה ("דערהער") מהי דעתו של הרבי. כפי שהיה מקובל אצל חסידים, שכאשר כותבים פ"נ ושולחים לרבי, נפעלת הפעולה גם אם הפדיון טרם הגיע אל הרבי.

הוראות בסגנון ואופן הכתיבה: על כל אחד לכתוב בסגנונו הוא, אך יש לכתוב בצורה מסודרת ובכתב ברור. הרבי ביטא את רצונו כי הכתיבה תיעשה בפירוט, "וכל המפרט הרי זה משובח". אף כי הכתיבה צריכה להיות בתדירות ולעיתים תכופות - אין לכתוב "סתם", לנפח ולהמציא דברים על מנת לכתוב...

יש לכתוב - באם צריך - גם על מגרעות ודברים לא טובים. כדאי לקבל החלטה טובה ולכתוב זאת במכתב - בתור כלי והכנה לברכה, וכמובן לקיימה בפועל. יש ללכת למקווה טרם הכתיבה, ופעם התבטא כ"ק אדמו"ר הרשב"ב "אפילו א פדיון וואס איז איבערגשריבען פון א פדיון וואס מען איז פריער נישט געווען אין וואסער, איז מיר שווער צו ליענען" [= גם פדיון שנעתק מפדיון שנכתב מבלי לטבול קודם לכן,

קשה לי לקראו... כלומר, גם את הטיוטה הראשונה יש לכתוב רק לאחר הטבילה.

לאחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, הדריך הרבי כיצד יש לכתוב אליו: "ומה שמקשה הלא א"א עתה לשאול את כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כשיש ספק בהנהגה - אם יעמוד חזק בהתקשרותו אליו, מבלי לשים לב לפיתויי היצר, וישלח השאלה על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ - וועט דער רבי געפינען א וועג ווי עם צו ענטפערן" [הרבי ימצא דרך כיצד לענות לו].

פנינים

א' מתושבי כפר חב"ד שנכנס ליחידות אצל הרבי, בחודש תשרי ה'תשכ"א, שמע מהרבי התבטאות מעניינת בנוגע לאותם שאינם רוצים לכתוב לרבי דברים בלתי רצויים:

"שטותים, שטותים, מ'דארף אלץ שרייבן" [= שטויות, שטויות, יש לכתוב הכל]...

מכתבו קיבלתי. ונהנתי במאד מאד מה שכותב אָפּען. [=פתוח]

סוגי הכתיבה השונים

ישנם שלושה אופנים מרכזיים בכתיבה לרבי:

פ"נ

כתיבת 'פדיון נפש' נעשית בעיקר בזמנים מיוחדים, כדוגמת ערב ראש השנה ויום ההילולא. שלא כמו במכתב וכיוצא בזה, לפ"נ יש נוסח קבוע והוא: "פ"נ, לכ"ק אדמו"ר אנא לעורר רחמים רבים (יש שהוסיפו "ממקור הרחמים והחסדים האמיתיים" או "ממקור הרחמים והסליחות" אולם הרבי אמר שאין זה מן הראוי לתת לרבי "כתובת" מהיכן להמשיך את ההמשכות) על נר"נ של (השם הפרטי ושם האם)", ומוסיפים בקצרה בקשה לברכות מיוחדות. על פי הוראת הרבי, כתיבת הפ"נ צריכה להיעשות דווקא אחר התפילה כדי להוסיף בזכויות. יש לקבל החלטה טובה בתור עשיית "כלי" והכנה לברכה. הוראה מעניינת של אדמו"ר הרש"ב היא שאין לכתוב במפורש על עניינים בלתי רצויים אלא רק לבקש שהעניין יתוקן.

מכתב

המכתבים אל הרבי לא נשאו אופי מוגדר. שאלות בעניני תורה, בריאות, חינוך, עבודת התפילה, פרנסה, שידוך, מקום-מגורים, לימוד

החסידות, מלחמת היצר ועבודת ה' - הם רק חלק מהתחומים בהם כתבו יהודים בדם ובתמצית ליבם, ושטחו את בעיותיהם ומצוקותיהם בפני הרבי.

הצד השווה שבהם - כולם כותבים את שעל ליבם אל 'לב כל ישראל' - הרבי, זאת כיון שיודעים ומכירים ש"י רבי בישראל, ואין הוא נכנס בהגבלות הטבע, והרוצה ללכת לבטח דרכו: במסחר, בהנהגת הבית, וכו' - לא ירים את ידו מבלי לשאול את פי הרבי" (ממכתב ט"ו שבט תש"ט)

דו"ח

בנוסף לכתיבת מכתבים, ישנה חשיבות מיוחדת בכתיבת דו"ח (דין-וחשבון). פעמים רבות הרבי ביקש שיכתבו לו דו"ח מפורט מכל פעולה - פרטית או כללית. הרבי תבע ממוסדות וארגונים גדולים, מ'שלוחים' ואפילו מאנשים פרטיים לדווח לו מכל פרט ופרט מהמתרחש אצלם.

באופן כללי ניתן להגדיר את ההבדל בין מכתב לדו"ח, בכך שדו"ח נועד ליידע את הרבי על עניין כלשהו ופרטיו, ומכתב מכיל בדרך כלל בקשה לברכה, הדרכה וכדומה.

קטע זה נערך על פי החוברת "יחידה ביחיד" בהוצאת ועד תלמידי התמימים העולמי. הנכתב כאן הינו בצורה כללית בלבד, וכדאי להתייעץ עם משפיע בפרטיות על אופן הכתיבה.

להביא לימוד המשיח

תורת ודרך החסידות בכלל, הינם הכנה לביאת המשיח, ומהווים טעימה מ"סודות טעמיה ומסתר צפונותיה" שיתגלו לעתיד לבוא.

בכל הדורות הדריכו רבותינו נשיאנו את קהל החסידים להתכונן לגאולה העתידה. עד שאדמו"ר הריי"צ, בהגיעו לארצות הברית פרסם "קול קורא" המכריז "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה".

עם זאת, בדורנו, ככל שהתקרבו לגאולה העתידה, הייתה "עליית מדריגה" בכל הנוגע להכנה והציפייה לביאת משיח. כבר במאמר קבלת הנשיאות, התווה הרבי את תפקיד הדור השביעי, להוריד את השכינה למטה בארץ. לאורך כל שנות נשיאותו, חינך הדריך ודרש מאיתנו הרבי על יסוד מאמר רז"ל "כל ימי חיך להביא לימות המשיח", - שכל משך חיינו עלינו לעשות ככל שביכולתנו להביא לימות המשיח.

על יסוד זה שלח הרבי את שלוחיו לכל העולם, חולל את מבצעי הקודש, דרש מאיתנו "לכבוש את העולם", בהדגישו ללא הרף שעלינו להכין את העולם כולו לביאת משיח צדקנו. עד שבשנים האחרונות בישר לנו ש"הנה זה מלך המשיח בא", ו"צריך רק לפקוח את העיניים" ולראות כיצד העולם מוכן לגאולה, ועלינו לדאוג להכין את עצמנו ואת סביבתנו לקבלת פני משיח צדקנו.

להביא לימות המשיח

הדרישה והציפייה

”גם כשצועקים ”עד מתי” - הרי זה מפני הציווי כו’, ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמשיח כבר היה בא...!”

המדרש תהילים אומר ”כל האלפים האלה שנפלו בימי דוד לא נפלו אלא ע”י שלא תבעו בית המקדש. והרי הדברים קל וחומר, ומה אם אלו שלא הי’ בימיהם ולא חרב בימיהם, נפלו על שלא תבעו אותנו, אנו שהי’ בימינו וחרב בימינו, על אחת כמה וכמה. לפיכך התקינו זקנים ונביאים ליטע בפייהם של ישראל להיות מתפללים שלשה פעמים בכל יום השב שכינתך ומלכותך לציון וסדר עבודתך לירושלים”.

החיד”א מסביר את משמעותה של התפילה ”את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך, כי לישועתך קיוונו כל היום”, שלישועתך קיוונו - הציפיה לגאולה, היא נתנת טעם לבוא הגאולה, כי בשכר הקיווי נזכה להיגאל.

בז’ חשוון תשמ”ו חזר הרבי על דברי החיד”א והמדרש תהילים אלו, וביקש לפרסמם בעיתונים. בנוסף, שכל אחד ישלח מכתבים אודות כך

לעשרה אנשים ויבקש מכל אחד ממקבלי המכתב שישלח כמוהו לעוד עשרה אנשים וכן הלאה.

הגמרא בסנהדרין בדברה על חשיבות הציפיה למשיח אומרת "אנו למה מחכין? לקבל שכר". הרבי מסביר שהשכר הוא זה גופא שמקריבים את הגאולה.

בשיחה מרטיטה שנאמרה במרירות ובכיות נוראות אמר הרבי שאין שום ביאור והסבר אמיתי בתורה על צער ויסורי הגלות. בלשונו של הרבי: "לשם מה צריכים את כל ה"מאטערניש"... דשכינתא בגלותא, משיח בגלותא, וכל אחד ואחת מישראל בגלותא... ובאופן דהולך ומוסיף - שלא למעליותא, "בכל יום ויום... מרובה כו' משל חבירו"?...!

וטעם הדבר, לפי שברצונו של הקב"ה שיהודי יבקש ויצעק באמת "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קיוונו כל היום", ואם יהיה איזשהו מקום בשכל שיש משהו טוב בגלות, יהודי לא יוכל לצעוק "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" באמיתיות ובכל ה"שטורעם"...!

החשיבות הגדולה שבבקשת הגאולה באה לידי ביטוי מיוחד בתפילה. מצוות התפילה מדאורייתא הרי היא "שאלת צרכיו", ואנשי כנסת הגדולה תקנו את תפילת שמונה עשרה בה יש את שאלה צרכיו של כל אחד ואחד, "הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש" כלשון הרמב"ם.

יוצא מכך, שאנשי כנסת הגדולה אמדו והעריכו את דעתו של כל יהודי, וראו ש"חפצו של כל איש ואיש" הוא "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים"! צורך זה נוגע כל כך, עד שחוזר עליו כל יום וכמה פעמים ביום..!

לימוד התורה וקיום המצוות בהידור

במהלך השנים, עודד הרבי ודחף ללא לאות לפעול עוד ועוד כדי לקרב

ולרז את הגאולה האמיתית והשלימה (בב"א), ואכן, מיליוני יהודים ברחבי העולם נענו לקריאתו של הרבי והוסיפו עוד ועוד בקיום מצוות ומעשים טובים. אך למרות שהרבי הדגיש שוב ושוב בצורה ברורה כי "המעשה הוא העיקר", עדיין יכול היה יהודי לחשוב לעצמו שעל מנת להביא את הגאולה עליו להתעסק בפעולות 'גדולות', "ברור" - אמר לעצמו החסיד - "שההקפדה על תורה ומצוות, ובהידור - נזקקת, אך את הגאולה צריך להביא ע"י פעולות 'גדולות באמת'".

במוצאי כ"ז ניסן - אור לכ"ח ניסן - תנש"א, כשחזר הרבי מהאהל - מיד לאחר תפילת מעריב - נשא הרבי שיחת קודש, שעד היום מהדהדת באוזני כל חסיד.

"...היתכן, שמבלי הבט על כל העניינים - עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?! . הדבר היחידי שיכולני לעשות - למסור הענין אליכם: עשו כל אשר ביכלתכם - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!"

השיחה - שנאמרה בליל שישי - זעזעה את קהל עדת החסידים, וכל אותו הלילה ישבו החסידים ביניהם וחשבו כיצד היא הדרך בה ניתן לבצע את הוראת הרבי, ומהם אותם מעשים שהם "באופן דאורות דתוהו אבל בכלים דתיקון"?

ואכן העלו רבים הצעות ורעיונות, טובים יותר ופחות, אך בהתוועדות השבת הסמוכה - ש"פ שמיני תנש"א - הבהיר הרבי לחסידים מה הייתה כוונתו הק'.

את השיחה פתח הרבי בביאור המשמעות הפנימית בכך שהמשכת השכינה במשכן היתה דווקא ביום השמיני למילואים.

הרבי ביאר, כי דווקא לאחר שבעת ימי המילואים הראשונים - המסמלים את העבודה ב'גדרי העולם', המעשים המוגבלים והפשוטים,

ניתן להגיע ל"יום השמיני" - המסמל את העבודה שלמעלה מגדרי העולם, ודווקא אז הומשכה השכינה בעולם.

מדברים אלו ניתן להבין, כי הדרך לפעול את המשכת השכינה, ובאופן מושלם ונצחי (כפי שיהיה בבוא הגאולה האמיתית והשלימה) - אף היא כלולה משני העניינים הנזכרים: מחד, לימוד תורה וקיום מצוות במעשה בפועל, ומצד שני - היהודי נותן בכך את כל כוחו ונשמתו, כלומר, הוא מקיים את המצווה מפני שכך הוא רצונו של הקב"ה, וכמאמר המשנה "אני (לא) נבראתי (אלא) לשמש את קוני", ודווקא עי"ז יש בכוחו של היהודי להמשיך את השכינה למטה.

ועל כן, כל יהודי (וכמובן, במיוחד - חסיד, ובפרט 'תמים') צריך לדעת שמוטלת עליו כעת האחריות להוסיף בעבודתו ולהביא את משיח צדקנו בפועל ממש, וכיון שדורשים זאת ממנו - הרי "אין הקב"ה מבקש אלא לפי כחך", ובודאי ניתנו לו הכחות לעסוק בכך.

ובפרטות (כפי שהרבי מפרט בשיחה שם): להוסיף בלימוד התורה, הן בנגלה והן בחסידות, וכן בקיום המצוות בהידור.

כלומר, שכאשר הוא לומד תורה - עליו ללמוד באופן המושלם ביותר שביכולתו, פשוט ללמוד בהבנה והשגה, שיבין היטב את הסוגיא או העניין שאותו הוא לומד (כמפורט בארוכה לעיל).

לאידך, עליו גם לזכור כל העת - כי אף שהוא מתעסק במעשים פשוטים לכאורה, הרי דווקא כך הוא מקיים את רצונו של הקב"ה, וזו דוקא העבודה שתביא לגילוי משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

כך גם בנוגע לקיום המצוות: מכל יהודי, חסיד ובפרט 'תמים', נדרש להתחזק בקיום המצוות בהידור - **כפשוטו** - להוסיף בעבודת התפילה כראוי (לפחות בהבנת פירוש המילות), בנתינת צדקה, באהבת ישראל וכן הלאה, תוך ידיעה ברורה שזוהי תכלית הכוונה, ודוקא ע"י מעשים אלו נמשך גילוי השכינה בעולם.

זו היא הדרך לפעול לגילוי משיח צדקנו! כמובן, הפעולות הגדולות ו"הגרנדיוזיות" אף הן טובות ונצרכות, אך העיקר הוא ללמוד תורה ולקיים מצוות כראוי בפשטות. דווקא בכוח מעשים 'קטנים-גדולים' אלו, יכול יהודי לפעול ש"יכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, ויגרום לו ולהם תשועה והצלה".

לימוד עניני משיח וגאולה

"טוט אלץ וואס איר קענט און זעהט אראפבריינגען משיח'ן תיכף ומיד ממש!" [=עשו כל אשר ביכולתכם להביא את משיח תיכף ומיד ממש!]

בכ"ח ניסן תנש"א, בשיחה שהממה את החסידים, הטיל עלינו הרבי את האחריות המלאה להבאת משיח צדקנו. כשבוע ומחצה לאחר מכן, בהתוועדות של שבת פרשת תזריע - מצורע הבהיר הרבי מהי ה'דרך הישרה, הקלה והמהירה' להבאת משיח - לימוד עניני משיח וגאולה.

מאוחר יותר הסביר הרבי כי לימוד עניני משיח וגאולה אינו רק "סגולה", להבאת המשיח, אלא גם ובעיקר עוזר להרגיש ו"לחיות" בעניני משיח וגאולה, שמהשכל והמידות יושפע למחשבה דיבור ומעשה, הנהגה המתאימה לזמן הגאולה.

במקום אחר הוסיף הרבי כי ע"י לימוד עניני הגאולה, ניתן "לפקוח את העיניים" ולראות ולהרגיש בפועל בעולם את הגאולה האמיתית והשלימה.

לימוד עניני משיח וגאולה הינו גם הכנה וטעימה מהגילוי של הגאולה האמיתית והשלימה.

הלימוד צריך להיות בכל חלקי התורה, החל מתורה שבכתב, בגמרא ובמדרשים, בזוהר ובחסידות, "ובפרט בתורתו (מאמרים) ולקוטי

שיחות) של נשיא דורנו - מעין ודוגמא והכנה ללימוד תורת של משיח . . שילמד לכל העם פנימיות התורה".

צורת הלימוד:

כדאי שהלימוד יהיה ברבים - בעשרה, בו מלבד על המעלה של "שכינה שרויה בינהם", ישנה מעלה מיוחדת בנוגע להתפעלות ושמחה ברגש הלב, שעל ידי זה גדלה ההשתוקקות והציפיה לגאולה. גם הרוצים ללמוד בעיון ושקו"ט, ועד לחדש חידושים בעניני משיח וגאולה ע"י לימוד בחברותא וכדו', צריכים מזמן לזמן להשתתף בשיעורים בעשרה.

הלימוד צריך להיות מתוך מנוחה ושמחה, בכוסף וציפיה למשיח, ומתוך הכרה שהלימוד אינו רק "הלכתא למשיחא", אלא שהלימוד נוגע להלכה ברגע שלאחריו!

כדאי לקשר את הלימוד עם נתינת צדקה, מתוך כוונה לזירוז הגאולה, שזה עצמו חלק מלימוד התורה בעניני הגאולה - כאשר חושבים על מאמר רז"ל "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"...

פנינים

מיד לאחרי השיחה בכ"ח ניסן, הוציאו כמה בחורים לאור חוברת "מפתח ענינים" לשיחותיו של הרבי בעניני גאולה ומשיח. חוברת זו חולקה כתשורה בכינוס הקמת "המטה העולמי להבאת המשיח" שנערך ביום חמישי ד' אייר ב770. כאשר הכניסו לרבי את החוברת יחד עם דו"ח על הכינוס ענה הרבי: "החוברת הדו"ח והפ"נ נתקבלו, אזכיר על הציון". יומיים לאחר מכן, בשבת פרשת תזריע מצורע בה דיבר הרבי על לימוד עניני משיח וגאולה שנזכרו בריבוי מקומות, אמר הרבי כי "נקל למוצאם באמצעות ספרי המפתחות שרבו בדורנו זה"...

מראי מקומות

פרק ראשון

פתיחה

מאמר ד"ה כי תשא תשי"א
לקוטי שיחות ח"ב עמ' 327

אמירת מודה אני

ש"פ בא התשמ"ז
ש"פ תולדות תשנ"ב
"הסיפור שלי", גליון 120.

אמירת ברכות השחר

ש"פ שלח תנש"א
היום יום כ"ב מנחם אב
אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ד
עמ' צא
תדפיס הספר "ועבדי דוד"
ש"פ ויקהל-פקודי תשי"ב

טבילה במקווה

ש"פ שלח תשי"ג
מאמר ד"ה כי תשא תשי"א
לקוטי תורה תבוא, מ"ג, ב.
ספר "סמורקנד"
אגרות קודש:
ח"ט עמ' רנג, ח"א עמ' תא, ח"ד עמ'
תז.

אכילת מזונות לפני התפילה

אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ד
עמ' שז

אגרות קודש ח"ד עמ' תל
קובץ "אבינו רוענו", ועד תלמידי
התמימים.

ספר "דעם רבינ'ס קינדער"
ויקהל פקודי תשי"ג

לימוד חסידות לפני התפילה

קונטרס "עץ החיים"
שולחן ערוך אדה"ז אורח חיים צ"ח, א.
אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהרי"צ ח"א
עמ' רס, תלט.
בצל החכמה, עמ' 22
אגרות קודש ח"י עמ' רלד

פרק תניא לפני התפילה

"בית חיינו" תשנ"ב, גליון 125.

נתינת צדקה לפני התפילה

ספר "דעם רבינ'ס קינדער".
שולחן ערוך יו"ד רמ"ט, י"ד.
ש"פ שלח תשי"ג
אגרות קודש ח"א עמ' קפד, ח"ט עמ'
קכא.

פרק שני

פתיחה

ש"פ תשא תש"מ
ספר "דעם רבינ'ס קינדער"

התבוננות בחסידות לפני התפילה

היום יום כ' תמוז
ש"פ שמיני תשמ"ח
קובץ "אבינו רוענו", ועד תלמיד
התמימים.

עבודת התפילה

קונטרס התפילה
ספר השיחות תש"א עמ' 42
ש"פ נח תשכ"ה
מאמר ד"ה לא תהיה משכלה תשי"ב
אגרות קודש:
ח"ה עמ' שכה, ח"ט עמ' רצה, חי"א עמ'
רעו, חח"י עמ' קכו, קנג.
אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ח
עמ' רכב
קובץ "אבינו רוענו", ועד תלמיד
התמימים.

תפילה מתוך הסידור

י"ג תשרי תשמ"ג
אגרות קודש:
ח"ט עמ' רמד, ח"ט עמ' קכא, קכו.

תפילה בציבור

ספר המאמרים תש"ט עמ' 99
אגרות קודש חי"ח עמ' פא
קובץ היכל מנחם ח"א עמ' ריז

קריאת שמע על המיטה

מכתב כללי כ"ה אלול תשמ"ז
אגרות קודש חי"א עמ' צח
אגרות קודש ח"כ עמ' נג.
המשך תער"ב, מאמר שמע"צ תרע"ה

פרק שלישי

פתיחה

לקוטי שיחות ח"ב עמ' 570
קובץ "אבינו רוענו" - ועד תלמידי
התמימים.
ש"פ בראשית תשי"ג

צורת הלימוד

ש"פ תשא תשכ"ז
שיחות קודש תשכ"ז ח"א עמ' 496
לקוטי שיחות ח"כ עמ' 286

חומש

ביקור שיקאגא שיחה א'
היום יום י"ט טבת
אגרות קודש: חי"ז עמ' קמו, חכ"ב עמ'
רצא
היום יום ב' חשוון
ט"ו שבט תשמ"מ
מרשימות ר' יוסף יצחק זלצמן

תהילים

קובץ מכתבים על תהלים
ספר "דעם רבינס קינדער"
אגרות קודש חט"ו עמ' רלד

תניא

ספר השיחות תש"ג עמ' 116 ועוד
קובץ ליובאוויטש תש"ה
לקוטי שיחות ח"ח עמ' 250

רמב"ם

משיחות: אחרון של פסח, ש"פ קדושים,
ש"פ אמור, חג השבועות ה'תשד"מ ועוד.
ש"פ תשא תשמ"ט.
ש"פ תצווה תשמ"ה.
קובץ "תקנת הרמב"ם" - ועד תלמידי
התמימים תשע"ז.
קובץ "מנהגי מלך" עמ' 12

ליקוט מענות קודש תשד"מ
מפי הרב מ"מ גרונר

"השלמות"

אגרות קודש ח"ה עמ' דש, ח"ג עמ'
שלא, עמ' תכו
ח"ח עמ' לב
ש"פ וארא תשמ"ט
אחש"פ תשמ"ד

היום יום

ספר השיחות קיץ ת"ש עמ' 90
ג' סיון תשמ"ח
"מבוא להיום יום" - ועד תלמידי
התמימים תשס"ט
"אור זרוע" - מוסף כפר חב"ד כסלו
תשפ"ג

פרק רביעי

פתיחה

שיחת אחרון של פסח תשל"ו

לימוד הנגלה

ש"פ וישלח תשי"ד
ספר "דעם רבינ'ס קינדער".
ש"פ במדבר תשכ"ט
כ"ד טבת תשי"ב
ש"פ מקץ תשמ"ג
אגרות קודש: ח"ט עמ' ס"א, ח"ג עמ' ע'.
שבועות תשד"מ
ש"פ יתרו תשד"מ
ש"פ משפטים תשמ"ה

לימוד החסידות

קונטרס 'עץ החיים'
אגרות קודש אדמו"ר הרי"צ, ח"ח עמ'
קסה, ח"י עמ' שסו

שיחת ט"ו אלול תרנ"ז

לקוטי דבורים חלק ב' עמ' רחצ
י"ט כסלו תשכ"ב

ש"פ תבוא ח"י אלול תשכ"ז
ש"פ וירא כ' חשוון תשמ"ג
ליל שמח"ת תשמ"ה

ש"פ וירא כ' חשוון תשמ"ז
חוברת התמים א' עמ' כג-כד

לקוטי שיחות ח"כ, י"ט כסלו א'

אגרות קודש: ח"ד עמ' צה, ח"ח עמ' קנב,
חט"ו עמ' רצב

לימוד הלכות הצריכות

אגרות קודש ח"י עמ' ער
ליל י"ג ניסן תשמ"ג
ג' דחווה"ס תשי"ג
שיחות קודש תשכ"ג עמ' 408
לקוטי שיחות חט"ז עמ' 143 ואילך

לימוד בחברותא

פורים תשל"ב
ליל בדר"ח חשוון תשנ"ב - ביחידות
כללית
ספר "דעם רבינ'ס קינדער"

אגרות קודש:

ח"ד עמ' תל, ח"ב עמ' קסד, ח"ג עמ'
רה, עמ' עדר, ח"ד עמ' רמג, ח"ח עמ'
קנא, ח"כ עמ' רמה, חכ"ב עמ' קסה ועוד.

כתיבת חידושי תורה

ש"פ מקץ תשד"מ
ש"פ משפטים תשד"מ
משיחת ט"ו שבט תשמ"ח
ש"פ תרומה תשמ"א
אגרות קודש:

ח"ח עמ' תקכה, ח"ט עמ' קמור-קמח,
חכ"א עמ' תנב

שמירת הסדרים

אגרות קודש:

ח"ה עמ' קסט, חי"ב עמ' קיג, עמ' קעב,
ח"כ עמ' קסא
לקוטי שיחות חי"ד עמ' 314 ואילך
ש"פ האזינו תשכ"ח
ספר "תומכי תמימים"
כפר חב"ד גליון 672
"אבינו מלכנו" עמ' 282
היום יום כ"ד סיוון

פרק חמישי

פתיחה

ש"פ ניצבים תש"י
שמח"ת תשט"ז
אגרת קודש ח"ג ח' אלול השי"ת

תקנת המשקה

אגרות קודש ח"ז ע' נט
ש"פ שמיני תשכ"ג
י"ב תמוז תשכ"ה

אחסידישע פרישה

ש"פ וישב תשט"ו
ש"פ דברים תשט"ו
שיחות י"ט כסלו, ש"פ ויקהל, פורים,
ש"פ מצורע תשכ"ה
ש"פ לך לך תשמ"ט
ש"פ שמיני תשד"מ
התקשרות' גליון סה ס"ע 14
אגרות קודש חכ"ד ח' ע'

עשה לך רב

ש"פ דברים תשמ"ו
משיחת אור ל"ב טבת תשמ"ז
ליקוט מענות קודש - תשמ"ז

פרק שישי

ההכרח להתעסק במכצעים
ר"ח ניסן תשי"ז

נעשים מוחו וליבו זכים

'כפר חב"ד', גיליון 672, עמ' 18

מכצע תפילין

כ"ז ניסן תש"ל, לתלמידים החוזרים
לאה"ק

פרק שביעי

אהבת ישראל

'היום יום' כ"ד טבת
'אגרות קודש' חי"ג עמ' קלט
ספר "ר' מענדל"

התודעויות

'לקוטי דיבורים', חלק ג'-ד' עמ' תשצה
'לקוטי דיבורים', חלק א' עמ' מז
'אגרות קודש' חכ"ח עמ' עט

לשון נקיה

ספר "דעם רבינ'ס קינדער"

שמירת העינים

קונטרס ה'עבודה'
ט"ו אב תש"מ
קונטרס 'ומעין'

ספרים חיצוניים

קונטרס 'ומעין'

קריאת עיתונים

י"א שבט תשי"ז - מרשימת הרה"ת גרשון
מענדל גרליק ע"ה
אגרות קודש חי"ד עמ' תכג
לקוטי שיחות חכ"ה עמ' 373

פרק שמיני

פתיחה

ממכתב ג' תמוז השי"ת
י"ב תמוז תשי"א
ש"פ וארא תשי"ב
י' שבט תשי"ד
ש"פ וארא תשנ"ב

לימוד תורתו

ש"פ מקץ שבת חנוכה תשל"ה
היום יום כ"ד סיוון
היום יום ט' אד"ש
ש"פ נצבים תשי"ד
אגרות קודש:
ח"ג עמ' רלב, עמ' רמא, עמ' שצה, עמ'
תכב
ח"ח עמ' קנג

ציור פני הרב

ל"ג בעומר תשי"ד
פסח שני תשי"ד
ש"פ ראה תשמ"ו
יום ב' דחגה"ש תשי"ד
ש"פ וישב תש"נ
ליל שמחת תורה תשי"א.
אגרות קודש:
ח"ד עמ' רו, ח"א עמ' קסב, ח"ב עמ'
רסו, חכ"ד עמ' לא.
'התקשרות' גליון תקכ"ב

הנסיעה לרבי

ש"פ ויצא, ט' סללו תשי"א
אגרות כ"ק אדמו"ר הרייז ח"ג עמ' ת
היום יום ל שבט
ש"פ נשא תשמ"ח
קובץ 'התמים' חוברת ב
ש"פ ויקרא תשמ"ט
ש"פ חו"ב תשי"ב

אגרות קודש: ח"ב עמ' רנד. ח"ח עמ'
מב, חטז עמ' צה. ח"ט עמ' תטו. ח"כ
עמ' שלג
קובץ 'הנסיעה לרבי', ועד תלמידי
התמימים.

מסגרת - בית רבינו שבבבל

קונטרס בית רבינו שבבבל
ש"פ שמיני תשל"ה
לקוטי שיחות חל"ב עמ' 24 ואילך

הכניסה לאוהל

שיחת יו"ד שבט תשי"ד
ימי בראשית עמ' 166
קובץ 'יחידה ביחיד'
אחרון של פסח תשי"ד
ספר המנהגים עמ' 96
ש"פ יתרו תש"מ
ל"ג בעומר תשי"י
ש"פ שלח תשי"י
אגרות קודש: ח"ה עמ' צה, ח"א עמ' שי

כתיבה לרבי

מקדש מלך ח"ג עמ' קעג. עמ' קפח, עמ'
רסו.
יום א דחה"ש תשכ"ט (בסעודה)
י"ג-ט"ו סיון תשי"א
ש"פ פנחס תשי"א
ט"ז שבט תשמ"ט
ז"ך מרחשוון תשמ"ט
'התקשרות' גליון קצט
לקו"ש חל"ט עמ' 357
אגרות קודש: ח"ג עמ' תב, עמ' תטז.
ח"ב עמ' קעד. ח"ג עמ' קעט. ח"ד עמ'
לב, עמ' לו, עמ' תעא.
אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ חט"ז
עמ' תסה.

פרק תשיעי

פתיחה

מאמר באתי לגני תשי"א

ש"פ שמות תשנ"ב

ש"פ חיי שרה תשנ"ב

ועוד

הדרישה והציפייה

ליל כ"ח ניסן תשנ"א

אגרות קודש חכ"ג עמ' תכז

ז' חשוון תשמ"ו

הושענא רבה תשמ"ד

ש"פ אחו"ק תשמ"ה

לימוד התורה וקיום המצוות בהידוד

ש"פ שמיני תנש"א

לימוד עניני משיח ונאולה

ליל כ"ח ניסן תשנ"א

ש"פ תזריע ומצורע תשנ"א

ש"פ בלק תשנ"א

ש"פ ואתחנן תשנ"א

ש"פ תצא תשנ"א

ליל שמחת תורה תשנ"ב

ש"פ ויצא תשנ"ב

שבועון "כפר חב"ד" גליון 1903

נדפס לזכות
הרה"ת ר' **משה שמשון לוין** וב"ב שיחיו

הרה"ת ר' **אברהם מנחם מענדל**
מיכאלשוילי וב"ב שיחיו

הרה"ת ר' **יואל הר צבי** וב"ב שיחיו

הרה"ת ר' **שאול לוין** וב"ב שיחיו

להצלחה רבה בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות
ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש

נדפס לזכות
רחל בת אסתר לזיווג הגון במהרה

דבורה לאה בת חנה

נדפס לזכות

מנחם מענדל בן חיה
שיינה חיה בת שרה
אברהם דוד בן שיינה חיה
בלומה בת שיינה חיה
רחל טעמר'ל בת שיינה חיה
עמרם בן שיינה חיה

להצלחה רבה בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות
ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש

נדפס לזכות הילדים

דוד שי
שירה
רות
נועה
שמואל יאיר
הוד יהונתן
למשפחת וזאנה

להצלחה רבה בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות
ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש

נדפס לעילוי נשמת

הרה"ח אי"א נו"נ

עוסק בצ"צ מו"ה

אפרים זלמן

בן ר' גרשון והעני'ה ז"ל

סודקביץ

רודף צדקה וחסד נתן מלחמו לדל ולרעב

היה לעזר לכל נזקק הציל רבים מאחיו

במדינה ההיא מאחורי מסך הברזל

פעל במסירות נפש ונתן מהונו לאחזקת לומדי תורה

בתות"ל בסמרקנד ו'החדרים' בטשקנט

ובארצנו הקדושה

היה מקושר לכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

ולכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

זכה להיות ממקימי כפר חב"ד בארץ הקודש

ראה דור ישרים מבורך הולך בדרכי החסידות

מהם המשמשים בשליחות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נדפס לזכות
התלמידים השלוחים
בישיבות תות"ל בארה"ק ת"ו

יה"ר שיזכו להמשך הצלחה רבה בעבודת השליחות
ויזכו לגרום לרבי אך ורק נחת רוח תמיד כל הימים
מתוך בריאות איתנה ומתוך שמחה וטוב לבב
ויזכו לקבל פני משיח צדקנו מיד ממש